

Voorzitter: K. Schuiling (burgemeester)

Namens de raad: J. van Hoorn (GroenLinks), F. Folkerts (GroenLinks), E. Hillekens (GroenLinks), J. Jones (GroenLinks), S. Middelhuis (GroenLinks), C. Nieuwenhout (GroenLinks), H. Sietsma (GroenLinks), B. Leemhuis (GroenLinks), T. van de Vendel (GroenLinks), E. van der Weele (PvdA), R. Gierkink (PvdA), I. Huitema (PvdA), R. Pestman (PvdA), R. Tjepkema (PvdA), J. van Veen (PvdA), J. Lo-A-Njoe (D66), M. Martinez Doubiani (D66), A. Poelstra-Bos (D66), I. Venhuizen (D66), W. Pechler (PvdD), J. Bosma (PvdD), B. Hekkema (PvdD), T. van Zoelen (PvdD), A. Sijbolts (Stadspartij 100%), Y. Menger (Stadspartij 100%), H. Moerkerk (Stadspartij 100%), M. Sloot (Stadspartij 100%), D. Brandenburg (SP), F. Mertens (SP), H. de Waard (SP), J. Huisman (SP), I. Jacobs-Setz (VVD), E. Akkerman (VVD), R. Heiner (VVD), M. Goodijk (Student&Stad), K. de Groot (Student&Stad), D. Swets (Student&Stad), P. Rebergen (ChristenUnie), S. Wennink (ChristenUnie), E. Armut (CDA), J. de Haan (CDA), L. van der Laan (PvH), E. Bernabela (PvH), D. Ram (PVV)

Namens het college: M. Wijnja (wethouder), C. Bloemhoff (wethouder), K. de Wrede (wethouder), E. Eikenaar (wethouder), I. Jongman (wethouder), P. Broeksma (wethouder), R. van Niejenhuis (wethouder), M. Molema (wethouder)

Namens de griffie: J. Spier

Gemeenteraad

1. Opening en mededelingen

00:18:41

Voorzitter: Ik open de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Hoewel het veel erger kan, gaat het verloop van deze vergadering een enigszins rommelig karakter krijgen in aanwezigheden en afwezigheden. Zo zal bijvoorbeeld mevrouw Martinez Doubiani in het begin van de vergadering aanwezig zijn. Op enig moment gaat ze weg en niemand weet precies, behalve zichzelf, wanneer. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Rita Pestman die nog niet aanwezig is en later aansluit. Daarvoor geldt hetzelfde. Precies, Maria weet wanneer. Dan is nu nog in ons midden Peter Rebergen, maar hij komt niet meer terug na de eetpauze. Dat gelukkig dan wel, dat hij dat nog even meemaakt. Of ook niet meer? Ook niet meer.

00:19:54

Voorzitter: Helemaal in spanning houdt ons Tom Rustebiel, want hij is zo verstandig geweest om met de boot terug proberen te keren vanuit Ameland. Nu, dan weten we het wel. We groeten hem vanaf deze plaats heel hartelijk om. Tom, je volgt het natuurlijk nauwgezet en we wensen je allemaal sterkte in de vaargeul. Dat alles gezegd zijnde, moeten we ook stilstaan bij een verdrietig moment. Wij hebben te horen gekregen dat Bé Bronsema, oud-gemeenteraadslid van onze gemeenteraad eerst voor de ARP en daarna voor het CDA, is overleden. Hij was zeer betrokken bij de publieke zaak en bleef ook zeer actief binnen het CDA. Hij heeft geen algemene ledenvergadering overgeslagen. Hij was eigenlijk ook een klein beetje de burgemeester van het Zilvermeer. Hij hielp altijd de omwonenden in die omgeving en bleef bovendien ook nog eens een keer tot het laatst toe zeer actief, onder andere bij het volleybal. Hij hielp zijn burens altijd bij het grasmaaien. Hij is ons ontvallen. We wensen zijn

familie heel veel sterkte. Ik denk dat het goed is dat we even staande het moment aan hem denken.

00:22:08

Voorzitter: Zoals het gaat in het leven, naast de verdrietige momenten zijn er ook weer mooie heugelijke momenten. Zo weten wij allemaal dat Els vandaag jarig is. Van harte gefeliciteerd.

00:22:50

Voorzitter: Wat is er nu leuker dan zo een vergadering over de voorjaarsbrief bij te wonen op je verjaardag? Dat zou iedereen wel willen, maar dat kan niet altijd natuurlijk.

2. Vaststellen agenda

00:22:59

Voorzitter: Dan zijn we bij vaststelling van de agenda. Aan de orde is het voorjaarsdebat. We hebben zojuist in het presidium geprobeerd de richtlijnen te formuleren hoe we dat gaan doen. Ik neem u daar even in mee. Het accent ligt helemaal op de voorjaarsbrief van het college. Per fractie is twaalf minuten beschikbaar voor de eerste ronde. We gaan op grootte van de fractie de woordvoering doen. Wat u zich even moet realiseren, is dat interrupties van uw spreektijd afgaan. Dat betekent dus dat als u heel veel interrupties wilt plegen - daar kan een goede reden voor zijn - dat u dan zelf geen inbreng meer heeft. Ik wilde het niet, maar er is door de fractievoorzitters gevraagd of ik ook een beetje streng wil zijn in het hanteren van die termijnen. Oké, dan doen we dat. Ik word dus een beetje korzelig als u hele lange inleidingen op uw interruptie gaat doen, maar dat is voor het goede doel. We gaan zes fracties horen, daarna hebben we een koffiepauze zo rond half vijf en dan de andere zes fracties. Dan hebben we dinerpauze en daarna komt het college aan het woord. Zo doen? Ja, dan doen we het zo.

3. Voorjaarsdebat 2023:

Begrotingswijzigingen eerste kwartaal 2023 VGR I

Voorgestelde buisluiten n.a.v. meicirculaire 2023

Financieel meerjarenbeeld 2024-2027 en voorjaarsbrief 2023

- M01: *Structurele middelen voor fietsvlonders (I want to park my bicycle)*
- M02: *Financiering Nachtraad ("En ook al is m'n geld op, dit is m'n nacht")*
- M03: *Groninger Nachtvisie "Vannacht kom ik niet thuis"*
- M04: *Indicatoren jongerenhuisvesting ("Als je wist dan je weet")*
- M06: *Vaaijeg veugeln veur elkenain*
- M07: *Indicatoren veiligheid ("Zeg me dat het veilig is")*
- M08: *Pilot Utrecht minimumloon ('14 euro per uur het minimum voor gemeentelijke opdrachten')*
- M09: *Stop overlast verkeershufters*
- M10: *Benchmark Onderzoek omvang ambtelijke organisatie*
- M11: *Compensatie middeninkomens*
- M12: *Waardering aandelen Enexis*
- M13: *Verlicht de last 2.0*
- M14: *"Een inclusief uniform"*
- M15: *Voortzetten Shelter City*
- M16: *"Onderwijssegregatie in kaart"*
- M17: *"Bangaranties voor de energietransitie"*
- M18: *'Van Dakloos Naar Eigen Huis'*
- M19: *'Extra bestrijding van witwassen'*
- M20: *Laat inwoners meehelpen met realiseren van zon op dak*
- M21: *Maatschappelijke revolutie*
- M22: *Stop de plannen en uitvoering rondom reclamebelasting*
- M23: *Van parkeerplaats naar zonnevlakte*
- M24: *Busplatformen Zuiderdiep*
- M25: *Bouwen, bouwen, bouwen*
- M26: *Eerlijke bijdrage aan gebiedsontwikkelingen*
- M27: *Beëindiging stedenband met Moermansk*
- M28: *Verlaag de kosten voor bewonersvergunningen*
- M29: *Voorkom wachtlijsten en bouw een blaashal*
- M30: *Pas voorrangregels toe op Corpus den Hoorn*
- M31: *Wijnloop*
- M32: *CO2 neutrale onderwijshuisvesting*

Voorzitter: Dan geef ik het woord aan GroenLinks.

00:24:56

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Allereerst natuurlijk ook mijn

felicitaties voor mijn allernieuwste roodgroene collega. Helaas is de memo dat wij niet aan bloemen doen nog niet binnengekomen, maar die volgt zeer binnenkort.

00:25:10

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, corona, oorlog, inflatie, gasprijzen, klimaatcrisis, biodiversiteitscrisis, huizencrisis; crisis na crisis. Stuk voor stuk ellende waar Groningers mee geconfronteerd worden. De aarde staat in de fik en boodschappen doen en die kunnen betalen is lang niet voor iedereen meer vanzelfsprekend. Het is aan ons om hier iets aan te doen. We moeten de rekening eerlijk delen en hen die onze hulp nodig hebben het hardst helpen. Opkomen voor biodiversiteit en klimaatverandering tegengaan. Het vraagt om links en groen. Voorzitter, dit is geen tegenstelling; het is met elkaar verbonden. We moeten linkse politiek voeren om ervoor te zorgen dat iedereen aan groene politiek mee kan doen. Het moet en het kan allebei.

00:26:01

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, als eerste en als allerbelangrijkste moeten we zorgen voor iedereen en dan iedereen in de meest ruime zin van het woord: mens, dier en natuur in huidige en toekomstige generaties. Dat betekent dat we armoede tegengaan, dat we inzetten op armoedeverlichting, zoals we ook deden met ons gezamenlijk noodpakket van veertien miljoen. Echter, het betekent ook dat we moeten inzetten op structurele oplossingen om armoede te bestrijden, zoals bijvoorbeeld de pilot in de noordelijke wijken. Ja, voorzitter, we kunnen armoede niet alleen oplossen zonder het Rijk, maar dat ontslaat ons niet van de verantwoordelijkheid om dit wel te proberen binnen de mogelijkheden en de grenzen die we hebben. Ook binnen de grenzen van de wet en Voorzitter, soms ook net daarbuiten. Alleen zo kunnen we de kloof verkleinen.

00:26:47

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dit betekent ook dat iedereen ertoe doet, zoals die is zonder voorwaarden; vrij, veilig en gelijkwaardig. Laten we eerlijk zijn, dat levert ook ongemakkelijke vragen op aan onszelf. Aan ons als mens, maar ook aan ons als organisatie. Afgelopen week was het Non-Binary Awareness Week, een week om je te realiseren dat de wereld zich niet beperkt tot man/vrouw. Non-binary gaat tenslotte over Groningen en het gaat over Groningers. In het klein gaat het soms zelfs om dat iedereen zich welkom voelt op onze wc's. Ik zeg misschien klein, maar dat is het niet. Overal welkom zijn zoals je bent, is groots. Voorzitter, het gaat over onze eigen medewerkers. Ook als gemeentelijke organisatie moeten en kunnen we beter. Wat GroenLinks betreft betekent dit ook dat iedereen bij de gemeente moet kunnen werken, ook als ze een hijab dragen en boa willen worden. Neutraliteit is namelijk een vaardigheid, iets waar je aan kan werken. Dit vergt training en begeleiding vanuit de werkgever en niet regels die mensen uitsluiten. Samen met de Partij voor de Dieren zullen wij vandaag dan ook een motie indienen om dit mogelijk te maken. Voorzitter, het kan uitsluitend voor iedereen als het door iedereen is. Participatie vooraf met invloed. We hebben de middelen in huis, kijk naar het Gronings Model. Bij de wijkbegroting in Hoogkerk zat de zaal vol en praten mensen in gezamenlijkheid over hoe zij hun dorp in de toekomst zagen, wat zij belangrijk vinden, maar ook in Haren, Lewenborg of via de Stem van Groningen. We zetten dit soort voorbeelden graag voort. We hebben de middelen en we hebben de handvatten. We moeten deze alleen wel inzetten. Voorzitter, in Groningen hebben we allemaal het recht om fijn te wonen op een plek waar we ons thuis voelen. Dat

betekent dat we nieuwe huizen moeten bouwen, maar ook bestaande huizen moeten verbeteren.

00:28:47

Voorzitter: PVV.

00:28:47

De heer Ram (PVV): Dank u wel, Voorzitter. GroenLinks begint in de motie over het inclusieve uniform. Daarover willen wij als PVV een vraag stellen aan GroenLinks. In onze optiek moet een uniform neutraal zijn in de traditie van onze verlichting, de seculiere rechtsstaat, maar ook omdat politiek ideologische uitingen - wat een hijab of een hoofddoek ook is - geen plek horen te hebben in een uniform. Hoe kijkt GroenLinks naar een politieke uiting bij een uniform?

00:29:31

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, in het kort. Het zal u niet verbazen, daar kijkt groen GroenLinks anders tegenaan. Allereerst een uiting vanuit persoonlijke leefomstandigheden over wie jij bent als identiteit, is niet een politieke overtuiging. Dat gezegd hebbende, uniformiteit en neutraliteit is niet hetzelfde. Ik ben het met de PVV eens dat mensen, die een bepaald geweldsmonopolie hebben of gezaghebbend zijn, neutraal moeten zijn. Het is echter niet hetzelfde als niet een hijab kunnen dragen. Voorzitter, ik hervat mijn woordvoering.

00:30:02

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Ik hervat toch mijn woordvoering. Voorzitter, we moeten ook kijken hoe we aan de slag gaan met de bestaande woningen. We moeten zorgen voor Suikerzijde in 2024, want dit wordt namelijk een fijne plek met veel verschillende woningen, veel groen en waar ook ruimte wordt gemaakt voor alternatieve woonvormen. Echter, de woningmarkt is grillig; prijzen stijgen en dalen naar het lijkt willekeurig en ontwikkelaars zijn dan eens gretig en dan weer eens terughoudend. De rente stijgt, onze grondexploitatie staan onder druk en een betrouwbare uitkomst berekenen is bijna onmogelijk. Het is juist daarom dat de gemeente nog meer de regie moet pakken, zodat we met recht kunnen spreken over volkshuisvesting en niet een woningmarkt voor de happy few. Dat geeft namelijk garanties voor een inclusieve gemeente met voldoende voorzieningen, duurzame woningen en een toename van de biodiversiteit. Het is echter meer dan nieuwe woningen bouwen. Het is ook samen met de woningcoöperaties verduurzamen van de woningen die er nu al staan, want dat is niet alleen goed voor het klimaat, dat is ook goed voor onze inwoners en hun portemonnee.

00:31:15

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, voor iedereen, voor huidige en toekomstige generaties. Het is nu of nooit. Ja, dat klinkt misschien dramatisch en an sich ben ik daar als persoon ook niet vies van. Laten we eerlijk zijn, het is ook dramatisch, maar het is niet te laat. We kunnen het tij nog keren. Groningen loopt voorop om klimaatverandering tegen te gaan, de biodiversiteit te herstellen en de leefomgeving van Groningers te vergroenen. Dat moet en dat kan. Het vraagt om stevige, groene politiek. We moeten volle bak inzetten op een CO2-neutraal Groningen in 2035. We blijven vooroplopen in de energietransitie en terwijl de gemeente onverminderd doorgaat met het energieprogramma dienen wij samen

met de VVD een motie in om de geschiktheid van kleine parkeerterreinen voor zonnecarports te onderzoeken. Zo stimuleren we namelijk niet alleen meervoudig ruimtegebruik, maar wekken we ook meer hernieuwbare energie op. Ook dienen we samen met de Partij voor de Dieren, Partij voor de Arbeid, D66 en Partij voor het Noorden een motie in om onderzoek te doen naar een pilot om flexibel schoolgebouwen te gaan ontwikkelen. Door circulair, natuurinclusief en met hoge afschrijvingstermijn en kwaliteit te bouwen, doen we niet alleen de beste voor Groningen, maar we maken het ook goedkoper.

00:32:41

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dat gezegd hebbende, heb ik ook slecht nieuws. Ons voedselsysteem is onhoudbaar, het vervuult onze leefomgeving en miljoenen dieren lijden elke dag. Het goede nieuws daarentegen is dat we door dierlijke eiwitten te vervangen door plantaardige eiwitten biodiversiteit kunnen beschermen, klimaatverandering tegen kunnen gaan en minder stikstof produceren. Ik ben trots dat wij hier in Groningen onze nek uitsteken met een wethouder Eiwittransitie en beleid maken om één van de belangrijkste opgaven van onze tijd aan te pakken. Als stedelijke regio met een agrarisch achterland en met alle kennis in huis kunnen wij als gemeente koploper zijn in het faciliteren en het aanjagen van een ander voedselsysteem.

00:33:29

Voorzitter: D66.

00:33:29

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, Voorzitter. Ik hoor dat GroenLinks blij is met de wethouder Eiwittransitie of het thema eiwittransitie los van de persoon. Kan GroenLinks mij drie dingen noemen die aan het eind van deze periode op dat gebied gerealiseerd zijn, want dan kunnen we daarnaar uitkijken?

00:33:48

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, daar kan D66 naar uitkijken. Laten we daarmee beginnen, juist omdat het zo een belangrijke uitdaging is voor onze gemeente. Ook even corrigerend, ik ben inderdaad blij met het beleid, maar ook blij met de wethouder Eiwittransitie, dus dat durf ik wel aan. Kan ik u drie voorbeelden noemen die we gerealiseerd hebben aan het einde van deze periode? Nee, ik wil me ook niet beperken tot drie. Ik wil me niet beperken tot één. Waar ik vind dat wij voor moeten gaan, is dat we een eerlijk voedselsysteem hebben. Dat vergt tijd en dat vergt beleid. Dat moeten we ook in zorgvuldigheid doen en niet door middel van - met alle respect - goedkope retoriek van noem drie dingen, twee dingen of één ding. We moeten de uitdaging serieus nemen en daar serieus beleid voor ontwikkelen.

00:34:27

Voorzitter: Gaat uw gang.

00:34:29

De heer Lo-A-Njoe (D66): De kern van de vraag zit niet in of ik de eiwittransitie wel of niet te ondersteun. Ik denk dat dit wel helder is, maar het gaat erom wat de rol van de gemeente is en of de gemeente daar veel in kan. Bij het rekeningdebat kwam ook al naar voren dat er ook vanuit de markt al heel veel op dit gebied gebeurt en volgens mij heeft de Rijksoverheid

hier een belangrijke rol in. De vraag is dan toch en misschien maar één in plaats van drie, wat denkt u dat er straks bereikt is op dit gebied door de gemeente?

00:34:59

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, dan is het toch terugwerkend van drie naar één. Dat is prima. Wat is er dan bereikt? We gaan er in ieder geval voor zorgen dat we zelf als gemeente het goede voorbeeld geven. Wij eten tijdens onze eigen evenementen zoveel mogelijk plantaardig. Juist met de rol, die u benoemd voor de Rijksoverheid en het bedrijfsleven, zoeken wij ook actief de samenwerking. Nee, het is niet alleen aan de lokale overheid, maar het is wel een uitdaging die we alleen in gezamenlijkheid het hoofd kunnen bieden. Ik zal u nog een concreet voorbeeld geven van wat we vanavond gaan bereiken. Om bij de kracht van de eivittransitie toch even stil te staan, wil ik namens GroenLinks jullie allen vanavond omstreeks half negen trakteren op vegan bitterballen.

00:35:41

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter...

00:35:42

Voorzitter: Mevrouw Martinez Doubiani begint nu te aarzelen of ze wel werkelijk weg wil. Ik kijk even naar de VVD. Die heeft geen interruptie meer. De Stadspartij heeft geen interruptie. Gaat uw gang.

00:35:56

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel. Dit college, deze coalitie, heeft grootste plannen en dat moet ook. De tijd voor groen, sociaal en eerlijk investeren is nu. Alleen eerlijk financieren, vraagt ook om een eerlijke financiering van het Rijk. Ja, ook vandaag ga ik kijken naar Den Haag, want de financiering is niet eerlijk. We voeren taken uit waar we simpelweg niet genoeg geld voor krijgen. Als je iets niet kan, moet je het niet doen. De gemeente kan het zich niet veroorloven om dit rijksprobleem op te lossen. Voorzitter, als u me toestaat rond ik deze zin af. Het is een zwaar middel, maar wat GroenLinks betreft, kunnen wij dan ook niet van het college vragen om met een sluitend meerjarenbeeld te komen.

00:36:42

Voorzitter: CDA.

00:36:42

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, ik vind het toch wel weer een beetje teleurstellend van GroenLinks met meteen weer dat vingertje richting Den Haag. Ik had natuurlijk niet anders verwacht, maar ik ben vooral benieuwd: wat is GroenLinks zelf van plan om niet meer te gaan doen. Wil ze de meest klimaatvriendelijke en eivitvriendelijke gemeente van heel Nederland worden?

00:36:59

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, het antwoord is ja. Dat willen we en dat moet ook. Wat zijn we van plan om niet te doen? Niets, want de ambities vragen om stevig ingrijpen, dat is noodzakelijk. De problemen oplossen is niet aan ons, maar aan het Rijk. Voorzitter, het is een zwaar middel, maar wat GroenLinks betreft er zelfs naar kijken of we sommige van deze taken niet terug kunnen leggen bij het Rijk, omdat we het niet uit kunnen voeren als er geen eerlijke financiering tegenover staat.

00:37:27

Voorzitter: Student en Stad heeft nog een vraag.

00:37:31

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank je wel, Voorzitter. GroenLinks zegt: "We gaan alles doen wat we moeten doen". Dat is heel leuk, maar het college vraagt ons duidelijk om een prioritering, want we kunnen niet alles doen wat we willen doen en al helemaal niet tegelijk. Welke prioritering zou GroenLinks dan concreet willen aanhouden?

00:37:46

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, ik bedoel het niet flauw, maar dan zou ik aanraden aan mevrouw Goodijk om de woordvoering, waar ik toch al zeker tien minuten mee bezig ben, terug te kijken. Volgens mij ben ik stapsgewijs door de prioriteiten van GroenLinks heen gegaan. Voorzitter, tot slot...

00:37:59

Voorzitter: Nog één kort vraagje.

00:38:03

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Er is inderdaad duidelijk geworden wat bovenaan de prioriteitenlijst staat, maar niet wat onderaan staat.

00:38:09

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, dat wat bovenaan staat, staat per definitie niet onderaan en wat ik dus niet bovenaan genoemd heb, staat daar onder. Voorzitter, tot slot, we staan voor grote uitdagingen en dit vraagt om een stevige regie en om investeringen die al onze inwoners direct ten goede komen. Dat kan. Deze coalitie, dit college, laat dat zien. Het kan links en het kan groen. In Groningen laten we zien dat het kan. Dank u wel, Voorzitter.

00:38:39

Voorzitter: Twee vragen. U krijgt eerst nog een vraag van VVD.

00:38:45

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Nee, Voorzitter, ik zou graag een ordevoorstel willen doen. Volgens mij hebben we afgesproken dat we niet constant instemmend gaan klappen. Ik merk dat dit al vijf keer gebeurt, dus zullen we met elkaar afspreken dat we dit niet meer doen?

00:38:56

Voorzitter: Dank u zeer, dat gaan we zo merken. U krijgt geen applaus trouwens, dus het zou kunnen zijn dat men instemt.

00:39:05

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Wie zwijgt, stemt toe ga ik dan maar vanuit. Dank u, Voorzitter.

00:39:08

Voorzitter: Prima, want anders wordt het een beetje flauw. Ik kijk nog even naar de PVV. U heeft nog een vraag aan meneer Van Hoorn.

00:39:15

De heer Ram (PVV): Ja, toch nog een vraag aan GroenLinks. GroenLinks maakt zich er wel

makkelijk vanaf. Er is een aantal strategische investeringsprojecten - om maar even een duidelijke keuze te maken wat u dan belangrijker vindt, want ik neem aan dat GroenLinks daar ook een mening over heeft - bijvoorbeeld de keuze tussen een nieuw muziekcentrum en het investeren in Martini Plaza. Wat geeft u de hoogste prioriteit?

00:39:37

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, in het kader van mijn tijd: dat is een keuze die niet voorligt, dus ik hoef op dit moment niet te kiezen. Het gaat erom hoe we deze noodzakelijke investeringen gaan doen en het is niet kiezen, want dat is een valse tegenstelling. Dank u wel, Voorzitter.

00:39:54

Voorzitter: Leidt dat tot een vervolgvraag?

00:39:57

De heer Ram (PVV): Voorzitter, ik vind het wel heel erg makkelijk, want als ik die investeringsprojecten zie, dan is het bijna anderhalf miljard aan investeringen. We lopen tegen een tekort aan en GroenLinks zegt: "We verhogen de belastingen maar en we maken nu nog geen keuzen". Daar heeft de GroenLinks toch wel een gedachte over.

00:40:17

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, dat is niet wat GroenLinks net gezegd heeft en ik kan me niet voorstellen dat de heer Ram dat gehoord heeft. Natuurlijk hebben wij daar gedachten over. Ik heb net uiteengezet, wat de prioritering is wat GroenLinks betreft. Alleen, dat neemt niet weg dat de vraag nu is: hoe gaan we deze noodzakelijke investeringen doen en dat het niet een kwestie is van platslaan en dit wel of dit niet. Nee, het is simpel, Voorzitter, ik ga niet kiezen.

00:40:41

Voorzitter: Dat leidt tot een vraag van de Stadspartij.

00:40:44

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, mijn fractie is wel benieuwd waarom de heer Van Hoorn namens de fractie van GroenLinks om de hete brij heen draait. Dit is een opmaat naar het begrotingsdebat. Het is leuk dat u prioriteiten stelt, het zijn niet onze prioriteiten, maar de vraag van de heer Ram is wat ons betreft wel te rechtvaardigen. We staan voor een hele grote opgave met 28 investeringsprojecten. Hoe gaat u dat betalen?

00:41:09

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, ik kan in herhaling vallen. Als de Stadspartij een andere prioritering heeft, zou ik vooral aanraden daar uw eigen termijn voor te gebruiken. Dit is de visie van GroenLinks en ik geloof dat dit kan. Ik ga geen antwoord geven op een vraag die niet voorligt.

00:41:26

Voorzitter: Dat is helder. Dank u zeer. U heeft zich keurig aan de tijd gehouden, u heeft zelfs nog twee seconden over. Als iemand zich afvraagt hoe het kan dat de temperatuur oploopt, dan heeft dat niets te maken met de bijdrage van GroenLinks, maar met het feit dat de klimaatinstallatie het niet helemaal doet zoals die het zou moeten doen. We proberen alle

deuren en ramen open te houden. Het ligt niet aan u, als u denkt, ik krijg het warm. Het is een objectief feit. Gaat uw gang.

00:42:07

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dank u wel, Voorzitter. We hebben net gehoord dat het grootste punt tussen GroenLinks en de PvdA in de toekomst een memo over de bloemen wordt, maar gelukkig gaan we het vandaag over andere dingen hebben. Voorzitter, een aantal jaren geleden heeft één van mijn voorgangers een heel mooi verhaal gehouden over de kansen van Emma als ze hier in Groningen geboren wordt. Dat het uitmaakt of ze in noord of zuid geboren wordt, waar ze naar school gaat, waar ze opgroeit en dat de omgeving waar ze opgroeit uitmaakt welke zorg en ondersteuning ze krijgt en zelfs hoe oud ze wordt. Nu er landelijk hopelijk een eind komt aan het neoliberale tijdperk, hoop ik op nieuwe kansen, op een links progressief en vooral sociaaldemocratisch kabinet, zodat Emma, maar ook Achmed meer kansen hebben op werk van waarde, goed onderwijs en de zorg en ontwikkelingsmogelijkheden die zij verdienen.

00:42:55

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Je feitelijke kansen zijn niet alles bepalend. In de afgelopen jaren is de ongelijkheid tussen mensen alleen maar groter geworden. Er zijn keuzen gemaakt, beredeneerd vanuit het individu en niet vanuit samen leven en samen delen. Hoe je naar de wereld kijkt, bepaalt je keuzen en keuzen rondom wonen. Er wordt hard gebouwd en dat is ook nodig, maar we zien dat de woningmarkt ontzettend krap is en dat het te lang duurt om een sociale huur of andere betaalbare woning te vinden. Dat betekent bouwen en investeren, ook als het tegenzit. Zeker broodnodige sociale huur- en koopwoningen en andere betaalbare woningen waar nu te weinig van zijn. Goed en fijn wonen is echter alleen niet voor iedereen vanzelfsprekend. In onze gemeenten zijn nog te veel mensen dakloos of thuisloos, ook jongeren. Na de zomer zal de Partij van de Arbeid met een plan komen hiervoor. Daarnaast zijn gebiedsontwikkelingen broodnodig, maar ze zijn ook kostbaar. Daarom dienen wij een motie in om de mogelijkheden van het invoeren van baatbelasting te onderzoeken om zodoende een eerlijke bijdrage te vragen van investeerders en ontwikkelaars. Zoals we zeiden, samen delen. Keuzen rondom de sociale basis...

00:44:06

Voorzitter: Stadspartij.

00:44:06

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, over die bijdragen die de Partij van de Arbeid wil gaan vragen. Projectontwikkelaars betalen al drie bijdragen. Betekent dit dat daar nog extra bijdragen bovenop komen? In hoeverre stimuleert dit investeerders nog om te gaan bouwen?

00:44:28

Mevrouw Van der Weele (PvdA): De motie vraag volgens mij precies om dat te onderzoeken, dus wij wachten het antwoord af.

00:44:32

Voorzitter: D66.

00:44:37

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, Voorzitter. Is mevrouw Van der Weele het met ons eens dat als je meer lasten bij ontwikkelaars legt, dat zij dat doorbelasten aan degene die deze woningen gaan huren of kopen en dat we het daarmee moeilijker maken voor mensen om een woning te vinden?

00:44:55

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dat is niet onze intentie. Onze intentie is dat degene die het meest heeft ook het meest bijdraagt. Wij gaan ervan uit, maar daar is ook het onderzoek voor, dat we gaan kijken of het geld eerlijk verdeeld wordt.

00:45:12

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dat is precies het punt. Wie het meest heeft, kan dan die woning krijgen die zo duur is, want de woning is duurder geworden doordat die ontwikkelaar zwaarder belast wordt. Op deze manier creëren we de tweedeling die we juist proberen tegen te gaan.

00:45:27

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dat is uw logica. Mijn logica stopte bij de investering van de investeerders zelf. Zal ik verder gaan, Voorzitter?

00:45:35

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Keuzen rondom de sociale basis. We zetten in Groningen goede stappen om een stevige sociale basis neer te zetten. Waar wijkvernieuwing geen doel op zich is, maar een middel. Waar je een verbonden plek creëert, waarin kansenongelijkheid verkleind wordt. Waar sociale cohesie wordt gestimuleerd en waar het beste onderwijs zorgt voor de mogelijkheid om je te ontwikkelen als kind en waar laagdrempelig een vangnet is als het misgaat. We hebben mooie voorbeelden in Groningen. Wij zijn laatst bij het Wijkbedrijf Selwerd geweest en dat is echt een goed voorbeeld. We zien graag dat zulke wijkbedrijven de komende jaren ook in andere wijkvernieuwingswijken een centrale plek krijgen. We willen met volkstuinen inzetten op verbinding en banen in de wijk, daarom komen we na de zomer met een voorstel. De ondersteuning van goede buurt-, dorps- en wijkcentra vormen een enorm belangrijke basis voor de verbinding die wij nu zo hard nodig hebben.

00:46:28

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Het recent aangelegde dorpsommetje in Thesinge en de grote stoet inwoners die deze feestelijk opende laat ook zien hoe prachtig dit dorpsgevoel kan zijn. Helaas zien we ook hoe onze noordelijke dorpen gebukt gaan onder het juk van de shadeafhandeling en de versterkingsopgave. De gaskraan mag dan in oktober dichtgaan, maar van een 'nij begun' is voor hen nog geen sprake.

00:46:51

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Sport en bewegen zijn verbonden met gezond samenleven. Goede sportvoorzieningen, bereikbaar voor jong en oud, is echt een must. Soms is sporten niet toegankelijk. Afgelopen zaterdag was ik bij Kids United, een voetbalclub die opgericht is door ouders wiens kinderen niet in een normale voetbalclub mee kunnen doen en daar wordt de mogelijkheid geboden om dat wel te doen. Een initiatief van ouders waar het niet alleen over sporten meedoen gaat, maar ook over gezamenlijke steun en ondersteuning van

elkaar voor ouders en kinderen. Dat zijn initiatieven, waar wij het college vragen zich hard voor te maken in de richting van de begroting. We kiezen voor meer. Ik wacht even...

00:47:38

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, voordat mevrouw Van der Weele verder gaat, want dan komen we waarschijnlijk bij het stukje waar wij het minder mee eens zijn. U heeft een opsomming gedaan, waarvan ik volgens mij namens mijn fractie wel kan zeggen dat wij daar in de basis achter staan. Alleen, volgens mij spreekt u ook een ambitie uit waarbij u aangeeft dat het misschien wel een stukje meer kan. Is de Partij van de Arbeid dan ook bereid om daar meer geld voor vrij te maken? Wij zien nu niet dat het college plannen heeft om meer te gaan investeren in deze belangrijke voorzieningen.

00:48:09

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Wij willen inderdaad meer. Daar ga ik straks iets over vertellen, namelijk meer preventie. We zien daar vooral een belangrijke kanteling. Het kost niet altijd meer geld. Het is misschien een andere manier van kijken, dus daar gaan wij vooral voor.

00:48:25

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dan ga ik verder met inderdaad het kiezen voor meer preventie. Ik kijk even naar de tijd ondertussen. Wij willen graag de programma's, zoals Kansrijke Start van de GGD en Positief Opgroeien, in de kanteling naar meer preventief werken uitbreiden in plaats van het risico lopen op deze tekorten. De eerste 1.000 dagen van een kind-zijn cruciaal. Emma en Achmed verdienen een goede start in onze gemeente. Daar hoort ook een gezond binnenklimaat voor scholen bij en duurzame en energiezuinige gebouwen. Daarom dienen we samen met GroenLinks de motie in voor duurzame schoolgebouwen. Hoe je naar de wereld kijkt, bepaalt je keuze. De PvdA kiest ervoor om te investeren in een duurzame toekomst voor mens en dier, door te kiezen voor een eerlijke energietransitie, waarin iedereen mee kan doen en die duurzame toekomst niet alleen voor de elite is weggelegd.

00:49:17

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dat geldt ook voor ondernemers. Laatst sprak een ondernemer hier in het stadhuis over een kraan op diesel die hij nu heeft. Hij wil graag naar een duurzame variant. Hij wil wel investeren in zo een kraan, maar hoe zit het met het tempo van de laadpalen, gemeente? Wij kunnen het niet alleen als gemeente, maar deze ondernemers kunnen het ook niet alleen. Daarom vragen we het college samen met deze ondernemers in onze gemeente te kijken hoe zij samen en vooral in samenhang deze sector kunnen verduurzamen.

00:49:46

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Keuzen voor het versterken van de positie van mensen in armoede. Met de nieuwe agenda voor het armoedebeleid zetten wij mooie stappen. We gaan in Groningen kijken vanuit de wensen en behoeften van onze inwoners in armoede. We gaan niet over hen beslissen, maar we laten hun vooral aan het woord. We gaan eindelijk inzien dat de schuldvraag voor mensen in armoede niet bij henzelf ligt, maar bij ons economische systeem, waar je met een inkomen als schoonmaker geen goede huurwoning meer kan krijgen. We gaan in Groningen inzetten op het duurzaam aanpakken van armoede.

We dienen daarom heel graag met de ChristenUnie een motie in om te onderzoeken of wij in gemeentelijke opdrachten het minimumloon kunnen verhogen naar veertien euro.

00:50:31

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Keuze voor vooruitgang. Groningen is en blijft het economisch hart van Noord-Nederland. Wij willen groei en kansen op ontwikkelingen en meedoen voor iedere inwoner van onze gemeente. De basisbaan - u heeft alle de filmpjes gezien - is daar een prachtig voorbeeld van. Ook in het coalitieakkoord van onze provincie staat de basisbaan hoog aangeschreven en we vragen het college om dit dan ook op de agenda te zetten van de arbeidsmarktregio. Hoe gaan we dit doen en wat betekent dit voor verdere uitbreiding van basisbanen ook in onze gemeente?

00:51:03

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Een risico voor de voortgang bij de energietransitie is het hebben van te weinig technisch geschoold personeel. Daarom komen wij met een motie waarin we het college oproepen om met ondernemers baangaranties te geven aan jongeren die deze richtingen gaan kiezen. We zien dat de keuze voor investeren loont. Twee jaar geleden heeft het college flink geïnvesteerd in een nieuw gebouw voor het sociaal ontwikkelbedrijf Lederz en dit gebouw wordt in september feestelijk geopend. Mensen kunnen zich daar nu dag in dag uit ontwikkelen en een plek hebben om beschut te werken en weer mee te doen. Voorzitter, daar gaat het om. Echter, het allerbelangrijkste, Voorzitter, is toch de keuze voor elkaar. De wereld om ons heen verhardt zich. In moeilijke tijden waarin we elkaar zo hard nodig hebben, zien we soms enkel meer verwijdering. In plaats van naast elkaar te gaan staan, zien we onszelf soms rechtlijnig tegenover elkaar. Als PvdA zullen we ons de komende tijd blijven hardmaken voor zichtbaarheid en acceptatie van bijvoorbeeld de regenbooggroepen. Zo loopt onze fractie trots mee met de Groningse pride op negentien augustus.

00:52:16

Mevrouw Van der Weele (PvdA): De PvdA maakt zich sterk voor erkenning van slachtoffers van oorlogen, voor mensen die niet mee kunnen komen en we zullen ons blijven verzetten tegen mensen die enkel voor uitsluiting en eigen belang gaan. Tegen verdachtmakingen naar asielzoekers en vluchtelingen en tegen het verantwoordelijk maken van slachtoffers. Juist in die verharding zien we ook zulke mooie initiatieven in onze gemeente. De Harenaars die zich bekommeren om de Oekraïners in het Nescio Hotel, Oosterpoorters die elkaar helpen met het verduurzamen van huizen, de zelfoogsttuin in Ten Boer en de schatten van het Overweeghuis. Saamhorigheid en versterking, daar zetten we ons de komende tijd graag voor in met onze inwoners en dit college, want samen maken we Groningen. Hoe je naar de wereld kijkt...

00:53:04

Voorzitter: VVD.

00:53:06

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Voorzitter, ik heb zomaar het idee dat mevrouw Van der Weele bijna aan het eind van haar betoog is. Mocht ze dat in de komende tien seconden gaan doen, dan kan ze misschien deze vraag meenemen. Ik mis in uw woordvoering één en ander over de financiën. In de voorjaarsbrief wordt heel duidelijk gezegd dat er focus, prioritering

en fasering moet worden aangebracht in onze plannen. Er wordt aan ons gevraagd, hoe daartegen aangekeken wordt en welke accenten wij zouden willen leggen. Ik zou graag willen weten welke accenten de Partij van de Arbeid wil leggen en waar de prioritering qua uitgaven voor de Partij van de Arbeid ligt.

00:53:46

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Helder, ik maak even het stuk af en dan neem ik het antwoord op uw vraag mee. Waarschijnlijk heb ik het dan ook al gegeven.

00:53:53

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Hoe je naar de wereld kijkt, bepaalt je keuzen. De PvdA kiest voor blijven investeren in kansen, ontwikkelingen en een stevige sociale basis. Dat is een flinke opgave voor een gemeente in een tijd waar het Rijk het op een aantal cruciale agenda's laat afweten. De keuze van het college om voor te sorteren op moeilijke financiële tijden en geld te reserveren vinden wij een verstandige. Het kan wat ons betreft alleen hand in hand gaan met investeren in wonen, onderwijs, wijkvernieuwing en de sociale basis op het gebied van werk, participatie en zorg. Samen investeren. Samen met al die clubs, organisaties, ondernemers en stichtingen die zich elke dag zo hard voor Groningen inzetten. Daarom roepen we tenslotte het college op om een brede maatschappelijke coalitie op te zetten om dit samen te blijven doen, samen voor eerlijke kansen. Daarmee heb ik volgens mij de afgelopen tien minuten onze prioritering heel helder gegeven en ook het college meegegeven wat wij vinden van de financiële keuzen. Ik geloof dat ik nog een vraag heb.

00:54:57

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): U geeft aan wat u belangrijk vindt en als ik dan constateer dat u alles wat u niet gezegd heeft niet belangrijk vindt, dan constateer ik dat wat u betreft alle investeringen in infrastructuur en dat soort dingen niet door hoeven te gaan.

00:55:10

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dat is uw conclusie. Ik heb hier aangegeven wat wij het allerbelangrijkste vinden en dat betekent niet dat ik wat ik niet gezegd heb, niet belangrijk vindt.

00:55:20

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dan kiest u ervoor om dezelfde strategie te doen als GroenLinks. Dat kan misschien in jullie nieuwe coalitie. Dan geeft u alleen maar aan wat belangrijk is en weigert u te zeggen wat niet belangrijk is. Dan constateer ik hier nu dat u geen keuze maakt en dat u niet zegt: we moeten misschien wel een pas op de plaats maken. Is dat correct?

00:55:39

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Ik vind het een heel bijzonder frame. Aan ons wordt gevraagd in het voorjaarsdebat heel duidelijk aan te geven waar voor ons de belangrijkste punten liggen en waar voor ons de belangrijkste ambities liggen. Die komen heel goed overeen met het coalitieakkoord en dat zijn de ambities waar we voor gaan. Dat we met elkaar moeten kijken naar het budget wat we hebben, welke keuzen je uiteindelijk concreet maakt of dat je temporiseert, dat is een tweede en dat ligt voor bij het begrotingsdebat.

00:56:05

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Voorzitter, ik wil mijn woordvoering met de laatste zinnen afmaken. Hoe je naar de wereld kijkt, bepaalt je keuzen en dat zijn wat ons betreft de fundamentele keuzen voor mensen die dit het hardst nodig hebben, voor betere kansen voor Emma en Achmed. Dank u wel.

00:56:21

Voorzitter: Dank u zeer. Dan kom ik bij D66.

00:56:23

De heer Lo-A-Njoe (D66): Voorzitter, een gemeente waarin iedereen veilig en vrij is en zichtbaar zichzelf kan zijn. Bovenal een gemeente van eerlijke kansen. Kansen om je eigen potentieel te ontwikkelen via onderwijs, sport, kunst en cultuur. Ik heb in mijn jeugd die kansen gekregen en benut. Dat heeft mij veel gebracht en uiteindelijk onder andere ook naar deze raadszaal. Mijn jeugd speelde zich grotendeels af in - wat we nu gek genoeg noemen - de noordelijke wijken in een context waarin de maand regelmatig wat langer was dan het huishoudboekje. Via onderwijs en sport was het mogelijk om te stapelen, om kansen te verzilveren en zo kreeg ik de kans om mijn vleugels uit te slaan naar nieuwe bestemmingen. Ik twijfel echter, als ik nu zou opgroeien in die wijken en nu naar die scholen zou gaan, of ik dan diezelfde kansen ook had gehad. Er is namelijk heel veel veranderd en daar zal mijn woordvoering dan ook over gaan.

00:57:58

De heer Lo-A-Njoe (D66): Gisteravond vond ik hier een zeer goed bezochte openbare sessie plaats over het slavernijmonument. Peggy Wijntuin voerde in opdracht van de gemeente de afgelopen periode tientallen gesprekken met inwoners die elk op hun eigen manier met het onderwerp verbonden zijn. Veel van de mensen - en dat gaat niet om enkele, maar tientallen - die zij sprak, gaven daarbij aan dat Groningen meer en meer gesegregeerd is in hun beleving. Dan gaat het over zwart versus wit, dan gaat het over theoretisch en praktisch en dan gaat het over arm en rijk. Zij komen elkaar steeds minder tegen. Zij gaven ook aan dat ze zich onvoldoende gezien voelen. Voorzitter, dat vindt mijn fractie ontzettend zorgelijk. Segregatie staat namelijk haaks op onze ambitie om een stad te zijn en een gemeente te zijn voor iedereen. Bovendien draagt een gesegregeerde samenleving bij aan onveiligheid, wantrouwen en kansenongelijkheid. De segregatie op scholen is daarbij mogelijk nog groter dan de segregatie op wijkniveau. Kinderen in onze stad lijken steeds vaker te gaan naar scholen waar ze steeds minder kinderen tegenkomen met een andere achtergrond dan die van henzelf.

00:59:11

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ook in het coalitieakkoord valt te lezen dat de segregatie toeneemt en dat gestreefd wordt naar een gemengd leerlingenbestand. De vraag is echter of dat ook lukt en hoe die onderwijssegregatie zich verder gaat ontwikkelen de komende jaren. Mijn fractie ziet graag dat wij als raad in de plannen en de begroting van 2024 en de jaren daarna hier veel meer aandacht voor gaan hebben. Daarom dienen wij vandaag de motie M 16 'Onderwijssegregatie in kaart' in. We stellen concreet aan u als raad voor om onderwijssegregatie en kansenongelijkheid te monitoren middels passende

effectindicatoren. Die hoeven we niet te bedenken, want andere steden zoals Amsterdam en Rotterdam, doen dit al een aantal jaren, dus die instrumenten bestaan.

00:59:54

De heer Lo-A-Njoe (D66): Het is mooi dat we een maatschappelijk akkoord hebben met onderwijsbesturen en dat er in de uitvoering van alles gebeurt.

00:59:59

Voorzitter: Eerst een vraag van de SP.

01:00:01

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dat mag.

01:00:01

De heer Brandenburg (SP): Ja, dat kan kort, Voorzitter. D66 begon haar woordvoering met een analyse over de verminderde kansen in de noordelijke wijken en deze segregatie. Ik snap wel dat u een indicator wil. Ik wil echter wel een analyse van u hoe die segregatie en die verminderde kansen nu komen volgens u?

01:00:15

De heer Lo-A-Njoe (D66): Even een kort antwoord, want daar kan ik een hele avond met u over praten. Dat heeft onder andere te maken met systeemveranderingen. Het stapelen van opleidingen achter elkaar is veel moeilijker geworden. Dat is één van de vele oorzaken, maar niet de enige. We zijn meer apart gaan wonen en ook dat is iets wat heel erg speelt. Echter, zelfs in wijken die gemengd zijn, als het gaat om wonen, zien we dat mensen toch meer en meer gescheiden naar school gaan. Ik hoop dat u daarmee voor nu tevreden bent, want dan ga ik verder met mijn woordvoering.

01:00:50

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dan hoeft ik niet mijn microfoon uit te zetten.

01:00:51

De heer Lo-A-Njoe (D66): Mijn fractie ziet overigens op meerdere cruciale ambities graag betere en meer effectindicatoren. Wellicht wat minder prestatie-indicatoren, want die leiden vaak tot onnodige administratiedruk bij professionals die hun prestaties moeten turven. Daarom zijn we mede-indiener van de motie 'Als je wist dan je weet' van Student en Stad die oproept om een aantal prestatie- en effectindicatoren voor jongerenhuisvesting toe te voegen in de doelen voor komend jaar.

01:01:19

De heer Lo-A-Njoe (D66): In het rekeningdebat kwam al duidelijk naar voren dat er veel taken en opgaven liggen voor onze gemeente en dat we daar vooralsnog onvoldoende middelen voor ontvangen vanuit Den Haag. Wat mijn fractie betreft, betekent dit dat we terughoudend moeten zijn met het naar de gemeente toetrekken van nieuwe taken. D66 stelt het college daarom voor om af te stappen van het credo wat we af en toe horen 'we doen het zelf' en dit in te ruilen voor 'we doen het helemaal niet allemaal zelf, we doen het samen'.

01:01:45

De heer Lo-A-Njoe (D66): Onze gemeente kan niet alles doen en dat hoeft ook helemaal niet.

Door ruimte te geven aan onze lokale ondernemers kunnen zij doen waar zij goed in zijn: zorgen voor mooie diensten en producten in een aantrekkelijk en bruisend Groningen. De coalitie maakt het nu ondernemers vooral lastig met extra regels, een broodjesverkoopverbod, een horecaverbod en invoering van de reclamebelasting. Lokale ondernemers zijn er glashelder over, Voorzitter. Zij voelen zich massaal niet gehoord door deze coalitie en hebben regelmatig het gevoel dwars gezeten te worden door een college dat hen niet helpt, maar onnodig belast. Dat terwijl ook onze ondernemers worden geconfronteerd met hogere personeelslasten en hoge energiekosten.

01:02:22

De heer Lo-A-Njoe (D66): Wat D66 betreft stopt dit college met het pesten van onze ondernemers en geeft zij onze lokale ondernemers weer de ruimte die zij verdienen. Daarom dienen wij samen met de VVD en vele andere partijen de motie in die het college oproept om, net als in voorgaande jaren, af te zien van de invoering van de reclamebelasting. Die hebben we namelijk niet ingevoerd, ook niet in de vorige periode. Over belastingen gesproken, die liggen in onze gemeente zoals bekend op recordhoogte en dat raakt vooral de middeninkomens.

01:02:50

Voorzitter: De ChristenUnie.

01:02:51

De heer Rebergen (ChristenUnie): Voorzitter, dank u wel. Een vraag over de motie over reclamebelasting. In de motie staat als één van de overwegingen dat de reclamebelasting weinig oplevert. Nu is het college nog bezig met in kaart brengen welke mogelijkheden er zijn en wat dit zou opleveren. Is deze motie dan niet wat voorbarig en kunnen we niet beter het bericht van het college over het onderzoek afwachten?

01:03:16

De heer Lo-A-Njoe (D66): Het kan wellicht wat voorbarig zijn, maar dit is onze inschatting. Natuurlijk kijken we straks goed naar wat er uit het onderzoek komt. Wij denken echter dat het niet zo een zalig plan is, dus vandaar deze motie. We zullen zeker de resultaten bekijken.

01:03:30

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik had het over de belastingen die op een erg hoog niveau liggen en dan ga ik naar de OZB toe. Het college stelt voor om de OZB weer te verhogen. Die middeninkomens, waar ik het over had, worden daarmee weer het kind van de rekening. Daarom dienen we mede de motie in over OZB van de Stadspartij 100% voor Groningen. Reclamebelasting kwam net al even naar voren en dat is gekoppeld aan het herwinnen van de openbare ruimte. Een thema wat we heel belangrijk vinden en waar we ook de afgelopen periode veel op hebben gedaan.

01:04:03

Voorzitter: De SP.

01:04:04

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik snap dat D66 hier een lijstje opleest wat voor hen belangrijk is. Dan doet ze het voorstel om structureel vijf komma vier tot ongeveer acht

miljoen per jaar te bezuinigen. Dat betekent het namelijk als je die OZB afschaft. Wat vindt D66 dan niet belangrijk om te doen?

01:04:22

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik heb niet voorgesteld de OZB af te schaffen, dus volgens mij...

01:04:25

De heer Brandenburg (SP): Af te bouwen, Voorzitter. Als het zo moet...

01:04:28

De heer Lo-A-Njoe (D66): Het voorstel is om de OZB niet verder verhogen. Dat is wat anders dan verlagen of af te schaffen, dus volgens mij gaat hier de vraag mank.

01:04:38

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, kan D66 dan wel ingaan op die bezuiniging die dat zou moeten leveren en wat ze daar dan voor weg wil strepen?

01:04:43

De heer Lo-A-Njoe (D66): In het rekeningdebat heb ik daar ook al het één ander over gezegd. Wij trekken veel zaken naar onze gemeente toe, die niet tot onze kerntaken behoren. Volgens mij hebben we het al gehad over basisbanen en we hebben het gehad over sowieso de trend dat we meer naar ons toetrekken en wat ons betreft, is dat niet handig. Ik ga door met mijn woordvoering...

01:05:07

Voorzitter: Nee, want u krijgt nog een aanvullende vraag van de Partij van de Arbeid.

01:05:10

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Voorzitter, ik vroeg me af of D66 hier nu daadwerkelijk zegt, dat ze de basisbaan, die zoveel kansen geeft aan mensen die weinig uitzicht daarop hebben, willen afschaffen?

01:05:22

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik denk dat er wellicht betere opties zijn om deze 90 mensen, waar we het over hebben, voor dit bedrag wat we daarop investeren, perspectieven te bieden. Wij geloven in ontwikkeling, we geloven in de kracht van mensen om zich te kunnen ontwikkelen en ik denk dat deze mensen zeker geholpen moeten worden om aan het werk te gaan. Of dat met de basisbaan moet, stel ik hier ter discussie.

01:05:43

De heer Lo-A-Njoe (D66): We helpen het college graag als het gaat om die openbare ruimte herwinnen met het indienen van de motie M 01 'Structurele middelen voor fietsvlonders' om daarmee daadwerkelijk ruimte te herwinnen. Wat we zien, is dat we steeds meer praten over herwinnen van de openbare ruimte, maar dat het ook een beetje een melkkoe begint te worden en dat is natuurlijk helemaal niet het idee daarvan.

01:06:05

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik ga richting de afronding. Zuid-Europa wordt op dit moment keihard geconfronteerd met de gevolgen van klimaatverandering. De hitte is daar ondraaglijk en ook hier zullen wij meer en meer te maken krijgen met de effecten van klimaatverandering. Wij vragen ons gezien het tempo van het college af of we de doelen die

wij onszelf hebben gesteld, aangaande klimaat en duurzaamheid, wel gaan halen. D66 vreest van niet, maar hoopt van wel. Het college maakt ook niet echt inzichtelijk of we al op weg zijn. We zijn er echt van overtuigd dat alles en iedereen nodig is in die energietransitie. We zouden daar wat beter zicht op willen hebben. Om dat goed te doen, is hulp van inwoners, corporaties en ondernemers...

01:06:48

Voorzitter: Partij voor de Dieren.

01:06:48

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Het is toch zo dat eind dit jaar of in het najaar die geactualiseerde routekaart CO2-neutraal 2035 komt en dat daarin waarschijnlijk precies het inzicht gegeven zal worden, wat D66 verlangt?

01:07:02

De heer Lo-A-Njoe (D66): De routekaart lijkt me heel goed, maar wat ik vooral vraag is dat wij graag willen kunnen monitoren of het ook lukt. Niet alleen op papier wat we willen en de ambities, maar het gaat erom dat we ook daadwerkelijk effect bereiken. Volgens mij willen wij dezelfde effecten, maar waar ik de vinger op leg is: laten we zorgen dat we dat beter vastpakken. Ik heb het dus niet over de inspanningen, maar over de effecten.

01:07:24

De heer Lo-A-Njoe (D66): Daarbij hebben we de hulp van inwoners, corporaties en ondernemers hard nodig. Geef ze de ruimte om mee te doen, want we kunnen het als gemeente met de beperkte middelen en beperkte menskracht die we hebben echt niet allemaal zelf. Daarom dienen wij de motie 'Laat inwoners meehelpen met het realiseren van zon op dak' in. Deze roept op om inwoners de mogelijkheid te geven om zonnepanelen op gemeentelijke daken te realiseren, bijvoorbeeld met hulp van energiecoöperaties zoals Grunneger Power. Ook hier geldt, als het college dogmatisch blijft vasthouden aan het allemaal zelf willen doen, gaat het veel te lang duren. Zeker voor de klimaatcrisis geldt dat tempo gemaakt moet worden en dat doe je beter als je dat samen doet.

01:08:07

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. Ik hoor graag waar D66 op baseert, dat het sneller zou gaan als je eerst participatieprocessen met omwonenden en inwoners moet gaan opzetten om op daken die wij zelf in bezit hebben dezelfde zonne-energie te realiseren?

01:08:19

De heer Lo-A-Njoe (D66): Wat ik aangaf, is dat wij door beperkingen in capaciteit en middelen niet een enorm hoog tempo kunnen maken. Ondertussen liggen onze daken wel leeg en er zijn anderen zijn die graag bij willen bijdragen om die daken met zonnepanelen te bedekken. De kern van het verhaal is, als je het allemaal alleen doet, kun je misschien wel een kort stukje snel. Echter, wil je ver komen, dan moet je andere mensen betrekken. De kern van mijn oproep is, laten we dit samen doen, want de klimaatcrisis is te belangrijk om te laten liggen.

01:08:51

De heer Lo-A-Njoe (D66): Alle reden voor ons ook om de motie over zonnecarports van de

VVD mede in te dienen. Ook die past daar heel goed bij. Dat geldt ook voor duurzame schoolgebouwen van GroenLinks, die wij ook mede indienen. Wat wonen betreft, zullen wij 'Bouwen, bouwen, bouwen' mede indienen van de VVD. Als het gaat om nieuwbouwwoningen, gaat het nog niet hard genoeg en liggen we achter. Deze motie vraagt om die achterstand in te halen.

01:09:16

De heer Lo-A-Njoe (D66): Tenslotte kunst en cultuur als laatste onderdeel. Het verontrust ons in deze raad dat we - ook vandaag weer - relatief weinig of niets horen over kunst en cultuur naar aanleiding van raadsvoorstellen. Zoals ik in mijn inleiding al aangaf, kunst en cultuur zijn belangrijk voor de ontwikkeling van mensen en voor zingeving van mensen. Kunst en cultuur zijn wat D66 betreft dan ook onlosmakelijk verbonden met het karakter van onze stad en onze gemeente. Vandaar dat wij twee moties met Student en Stad indienen die gericht zijn op de nachtcultuur. Onze nachtcultuur is uniek, maar niet zonder problemen.

01:09:50

De heer Lo-A-Njoe (D66): Tenslotte, Voorzitter, hebben wij een motie die verder reikt dan onze eigen gemeentegrenzen. Die is namelijk gericht op de veiligheid voor anderen in delen van de wereld, die letterlijk in vuur en vlam staan, bijvoorbeeld Oekraïne, maar ook Syrië, Iran, China et cetera. Namelijk de motie 'Shelter City'. We hebben een aantal jaren Shelter City laten zitten, maar wij vinden echt dat we weer dat veilige dak moeten gaan bieden aan mensenrechtenverdedigers. Vandaar dat we deze motie indienen en het college vragen om voor 2024 weer ruimte vrij te maken voor Shelter City. Daarmee sluit ik af. Dank u wel.

01:10:29

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij de Partij voor de Dieren.

01:10:43

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. Begin deze maand was het heter dan ooit gemeten op onze aarde en niet een dag, maar een week lang. Record na record sneuvelt. In Canada is alleen dit jaar al 25 miljoen hectare natuur opgegaan in bosbranden. Twee keer zoveel als het vorige record, dat stamt uit 1989. Ongekend hevige overstromingen eisten de afgelopen maand het leven van honderden mensen en maakten tienduizenden mensen dakloos van de Verenigde Staten tot Haïti en Spanje, Japan en Zuid-Korea. Er is nog nooit zo weinig zee-ijs geweest in Antarctica als deze winter. Het noorden van de Atlantische Oceaan is bijna een graad warmer dan ooit tevoren met plaatselijk, zoals bij Ierland, uitschieters tot zes graden boven het gemiddelde.

01:11:27

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ook in Nederland behoort de droogte dit jaar weer tot de top 5 procent van droogste jaren ooit gemeten. De extreme weerseffecten van de klimaatcrisis dreigen het nieuwe normaal te worden. Volgens de VN onderstreept dit alles de toenemende urgentie om de uitstoot van CO2 en andere broeikasgassen zo snel en zo fors mogelijk terug te dringen.

01:11:45

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): In Groningen zijn we goed op weg met de energietransitie. Met het warmtenet lopen we twee jaar voor op de rest van het land en het

is zaak om die koplopersrol te behouden. Mijn fractie kijkt dan ook uit naar de geactualiseerde routekaart 2035 CO₂-neutraal van dit najaar. Het klimaat redden we echter niet alleen met windmolens en met zonnepanelen. Het is noodzakelijk om onze manier van leven te herzien; een systeemverandering. Als de hele wereld net zoveel zou produceren en consumeren als wij in Nederland, dan zouden we drie en een halve aarde nodig hebben.

01:12:17

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Eén van die effectiefste manieren om het tij te keren is met mes en vork. De productie van vlees en zuivel staat voor vijftien procent van alle broeikasgasuitstoot op aarde en dan hebben we het alleen nog maar over de methaan en CO₂ die ermee gepaard gaat. Om ons vee te voeden, kappen we oerbossen in bijvoorbeeld de Amazone. Alleen al de productie van rundvlees zorgt wereldwijd voor twee keer zoveel ontbossing als de productie van palmolie, soja voor menselijke consumptie en tropisch hardhout bij elkaar.

01:12:45

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ook dichterbij huis zitten we opgescheept met de enorme rotzooi van de vee-industrie; het mestoverschot, de slechte staat van onze natuurgebieden, de vervulde oppervlaktewateren, de achteruitgang van de biodiversiteit en de stikstofuitstoot die belangrijke sectoren op slot zet. Je wordt er moedeloos van, maar we zijn nog steeds strijdbaar. U voelt het misschien al aankomen, juist daarom is de eiwittransitie zo belangrijk. Niet als hobbyprojectje van de wethouder van de Partij voor de Dieren, omdat we allemaal zo graag dieren knuffelen - wat overigens wel waar is - maar als cruciale strategie die net zo belangrijk is als de energietransitie voor een toekomstbestendig Nederland. Een vraag van mevrouw Jacobs-Setz.

01:13:23

Voorzitter: En van de PVV. Het knuffelen maakt veel los natuurlijk. Eerst de VVD.

01:13:31

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ieder geval houden meneer Pechler en ik, Voorzitter, allebei van het knuffelen van dieren. We hebben ook de voorkeur voor dezelfde dieren ongeveer. Ik zou graag aan meneer Pechler willen vragen hoe hij de inzet van Avebe waardeert ten van de eiwittransitie.

01:13:44

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik ben ontzettend blij met de inzet van Avebe en ik denk dat dit juist ook één van onze partners uit het bedrijfsleven wordt. Het was ook een hele mooie middagexcursie die we daar pas met de VNG naartoe hadden.

01:13:57

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Realiseert u zich dat Avebe al een hele tijd bezig is? Wat kan Avebe beter doen door uw inzet? Zou u me dat kunnen duiden?

01:14:10

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik denk niet dat wij Avebe, als het gaat om technologische innovaties van eiwittransitie - waar zij inderdaad misschien wel wereldwijd, maar ieder geval in Europa marktleider zijn - de les kunnen gaan leren. Dat is ook zeker niet het doel van de eiwittransitie en van de routekaart die dit najaar wordt gepresenteerd. Het

doel daarvan is nog meer de samenwerking opzoeken en andere bedrijven, waaronder ook boeren, mogelijk te verleiden of overtuigen om op een ander model over te stappen. Een bewustwordingscampagne, zelf het goede voorbeeld geven, met onderwijsinstellingen samen optrekken, dus dat is gelukkig veel breder dan de technologische innovatie die Avebe inderdaad ontzettend goed doet.

01:14:44

Voorzitter: PVV.

01:14:45

De heer Ram (PVV): Dank u wel, Voorzitter. Ik heb het al eerder aangegeven. China, India en landen in Afrika zijn helemaal niet bezig met duurzaamheid, maar met voeden van hun bevolking om hongersnoden te voorkomen. In dat licht zijn al die klimaatdoelstellingen...

01:15:05

De heer Ram (PVV): Is het niet zinloos waar u mee bezig bent? Tegelijkertijd wordt de rekening voor al die klimaatdoelstellingen neergelegd juist bij de armen in Nederland...

01:15:15

De heer Ram (PVV): Een zinloze exercitie en de armen betalen, dus waar bent u mee bezig?

01:15:22

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): De mening en opvatting van de heer Ram over de klimaatverandering en hoe we die als overheid te lijf zouden moeten gaan, die laat ik echt bij hem. Het is ook niet gebaseerd op wetenschappelijke informatie. Zesennegentig tot 100 procent van de wetenschappers baseren zich op de feiten, namelijk dat klimaatverandering bestaat en dat de mens het veroorzaakt. Dan kan je wel steeds komen met argumenten als China en India...

01:15:44

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): In India wordt per persoon minder dierlijke eiwitten gegeten dan hier en China heeft alleen dit jaar al meer nieuwe zonnepanelen geproduceerd en gelegd dan heel de VS tot nu toe in haar hele bestaan heeft gedaan. In die landen gaat de energietransitie nog sneller dan hier, dus het is echt geen excuus om te zeggen: "Ja, China doet niets". China doet wel wat en de bronnen waar u zich op baseert, dat zijn duidelijk niet de mijne.

01:16:08

De heer Ram (PVV): Een laatste vraag, Voorzitter. Als je onderzoek doet, er worden op dit moment 1600 kolencentrales gepland in de wereld, waaronder zo een 500 in China. Dan heeft u het over zonnepanelen. Ze zetten alles in. Waar u zich op baseert, klopt helemaal niets van. U schetst een eenzijdig beeld.

01:16:33

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik hoorde geen vraag, maar volgens mij was er nog wel een vraag van D66.

01:16:39

De heer Lo-A-Njoe (D66): Nou, kijk. Ik ga toch via de voorzitter spreken.

01:16:45

Voorzitter: Ik wil wel even een blokje omgaan.

01:16:45

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, Voorzitter, voor deze vraag. Ik ben wel benieuwd of de Partij voor de Dieren vindt dat we voldoende tempo maken en of het waarschijnlijk is dat we onze klimaatdoelen voor 2035 op deze manier gaan halen? We delen de doelen, maar gaan we het halen?

01:17:01

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dat begint natuurlijk wel te dringen, want we hebben nog twaalf jaar. Ik denk dat met die geactualiseerde routekaart meer duidelijk is. Ik denk dat er misschien wat bijsturing nodig is, maar het moment daarvoor is het najaar. Op dit moment heb ik daar niet duidelijk genoeg zicht op.

01:17:18

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik had het dus over de eiwittransitie die nodig is voor het verkleinen van ons water- en landgebruik, het verlagen van de CO₂- en stikstofuitstoot voor een gezonde natuur en om het risico op nieuwe zoonosen te verkleinen. Het gaat daarbij ook om dierenwelzijn. Vandaag worden er in Nederland weer 10.000 koeien, bijna 50.000 varkens en ruim twee komma één miljoen kippen geslacht, elke dag weer. Na een veelal miserabel leven, waarbij dieren niet in familieverband mogen opgroeien, vaak hun hele leven geen daglicht zien, weinig beweegruimte hebben en het onverdoofd knippen van staarten, vijlen van tanden en afzagen van hoorns nog aan de orde van de dag is.

01:17:56

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Net als alle grote maatschappelijke transitieën kunnen consumenten, het bedrijfsleven en het onderwijs dit niet alleen. Verandering komt niet vanzelf en individuele keuzen alleen zijn niet genoeg om de wereld te veranderen. Dat heb ik wel geleerd van de SP. De politiek en overheid zijn aan zet. Daarom vroeg de EU al in 2018 aan lidstaten om te komen met een eiwitstrategie die in Nederland in 2020 van start is gegaan als nationale eiwitstrategie. Echter, om een transitie handen en voeten te geven, moet ook lokaal de samenwerking worden opgezocht. De geluiden uit de regio hier zijn ontzettend positief, ook omdat het nieuwe kansen biedt voor werkgelegenheid.

01:18:30

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Vanzelfsprekend is voor mijn fractie het oplossen van dit knelpunt, dat naast de eiwittransitie ook gaat over de visie landelijk gebied, de bredere voedselagenda en de ecologie van de gemeente, dan ook van wezenlijk belang. Nu ik het toch over dieren heb, is er gelijk een vraag aan het college. Het verbaast mijn fractie enigszins dat het tweede deel van het budget van 50.000 euro voor de regeling ondersteuning dierenartskosten voor minima bij de begroting niet als een gegeven wordt beschouwd, maar als een niet bindend knelpunt, terwijl de raad hier met grote meerderheid een motie en amendement over heeft aangenomen. Kan de wethouder hierop ingaan?

01:19:03

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Wat betreft de overige knelpunten wensen we het college vooral veel succes met het afwegen van deze moeilijke beslissingen. Het financiële beeld is door inflatie, de energiecrisis, materialenschaarste door de oorlog in Oekraïne en de

ontoereikende compensatie voor loon- en prijsstijgingen vanuit het Rijk niet gunstig. Met landelijke verkiezing in opkomst zitten de gemeenten daarna nog langer in onzekerheid over het ravijn van 2026 en daarna. Bezuinigingen zijn nu gelukkig nog niet aan de orde, maar we houden ons hart vast voor de gevolgen die het zal hebben voor onze inwoners en de inwoners van alle andere gemeenten, als Den Haag de koers niet wijzigt.

01:19:36

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Om dan ook gelijk maar in te gaan op M 13 van onder andere de Stadspartij 'Verlicht de last 2.0'. Daar zijn wij, dit alles in ogenschouw nemende, geen voorstander van. Het niet meenemen van de inflatie en de OZB in andere tarieven slaat een gat van drieënhalve oplopend tot zeven en een half miljoen euro in onze begroting. Daarmee zouden veel belangrijke ontwikkelingen op losse schroeven komen te staan, zoals de wijkvernieuwing, aanpak van kansengelijkheid en de renovatie of nieuwbouw van verouderde panden, zoals scholen, sportaccommodaties en cultuurgebouwen.

01:20:05

Voorzitter: Het valt u niet op, maar Student en Stad heeft een vraag aan u.

01:20:10

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank u wel, Voorzitter. Het is gelukt. De financiële problemen die de Partij voor de Dieren net schetste zijn heel terecht inderdaad. Ik lees ook letterlijk in de voorjaarsbrief, we kunnen niet alle projecten uitvoeren en zeker niet tegelijk. We zullen dus keuzen hierin moeten maken. Krap een jaar nadat het college is aangetreden, moeten we al keuzen maken in wat we wel en niet kunnen doen. Dat staat letterlijk in de brief. Is het coalitieakkoord dan niet veel te ambitieus? Ook een jaar geleden wisten we al dat het ravijnjaar daaraan zou komen?

01:20:41

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank voor deze vraag. Ik vind deze heel terecht. Ik denk dat een jaar geleden sowieso de omstandigheden van de wereldeconomie nogal anders waren. Die inflatie, energiecrisis, die oorlog in Oekraïne die een jaar later zulke effecten heeft op de wereldeconomie en dan de arbeidsmarktkrapte erbij, al die nieuwe cao's die - terecht - voor alle werknemers supergunstig zijn afgesloten wat betreft arbeidsvoorwaarden, dat zijn allemaal ontwikkelingen die je ook met een glazen bol in maart vorig jaar moeilijk had kunnen voorspellen. Daarnaast denk ik ook dat we misschien op wat meer hadden gehoopt van het Rijk en op een beweging daarin om de gemeente tegemoet te komen. Je zag bij het VNG-congres ook de grote teleurstelling en ik durf ook wel te zeggen wanhoop van veel andere gemeentebestuurders als het ging om de starre houding van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over dat er echt niet meer dan één miljard bij zou komen. Dit is een lobby die we als gemeenten met zijn allen nog moeten gaan voeren. Inderdaad, die keuzen zullen gemaakt moeten worden. Er is nu een overzichtje voor de keuzen die gemaakt gaan worden. Ik denk dat het college, maar ook wij als coalitie, in aanloop naar de begroting daar goed over na moeten denken.

01:21:44

Voorzitter: Een vervolgvraag.

01:21:46

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Ik denk inderdaad dat wij allemaal vinden dat er in Den Haag wat moet gebeuren, maar dat betekent dus dat we ook een jaar geleden niet 100 procent zeker wisten of we al die ambities konden uitvoeren. Wat voor gevolgen heeft dat, denkt de Partij voor de Dieren, voor het vertrouwen in de politiek? Als we allemaal hele mooie ambities opschrijven, maar geen idee hebben of we die kunnen uitvoeren?

01:22:08

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik denk dat het wantrouwen dat inwoners hebben tegenover de politiek in Nederland voornamelijk gevoed wordt door Den Haag. Dat is net als met de lokale verkiezingsuitslagen, dan zie je ook dat het vooral bepaald wordt door het landelijk beeld. Student en Stad met twee zetels winst natuurlijk als een duidelijke uitzondering die de regel bevestigt. Ik denk dat wij als gemeente ook een heel duidelijke boodschap hebben dat we doen wat we kunnen. Ik denk dat inwoners ook heel veel veranderingen en resultaat zien, maar zij zullen ook snappen dat wij niet alles kunnen zonder daarvoor voldoende middelen te krijgen van onze landelijke overheid.

01:22:39

Voorzitter: De Stadspartij.

01:22:41

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, geen keuze maken is natuurlijk ook een keuze. Ik begrijp wel een beetje dat de Partij voor de Dieren nu liever de kop in het zand steekt als een struisvogel. De rekening komt namelijk straks te liggen bij onze inwoners en dat betekent dus dat de lasten, die al hoger zijn dan het landelijk gemiddelde, weer gaan stijgen. Begrijpt u die zorg? U haalde net en passant onze motie aan en schoffelde die onderuit. Ik wilde echter wel eventjes het punt maken, dat wij ook oog hebben voor een groot deel van onze samenleving, want die middeninkomens zijn ook belangrijk voor onze stad. Zij geven ook geld uit en zorgen dat dit een levendige en bruisende stad is. Ziet u dat probleem ook, dat zij steeds minder geld hebben om te besteden?

01:23:26

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Zeker zie ik dat probleem ook. Het is ook geen makkelijke keuze, maar toch is dit denk ik wel de enige juiste keuze om te maken als gemeente, omdat we anders tussen de vijf en zeven miljoen structureel moeten gaan bezuinigen de komende jaren.

01:23:38

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Als dat voor nu alle vragen waren, dan ga ik met de laatste drie alinea's die ik heb door.

01:23:43

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Los van de financiën hebben we daarbij ook last van een capaciteitstekort op vele fronten door de krappe arbeidsmarkt. Wat ook niet meehelpt, is dat veel werk ondergewaardeerd en onderbetaald is. Daarom dienen we de motie van de ChristenUnie om de mogelijkheden voor een minimumloon van veertien euro per uur bij aanbestedingen te onderzoeken mede in. Van krapte op de arbeidsmarkt maak ik graag een bruggetje naar onze eigen motie. Bij handhaving is er potentieel een groep inwoners die

graag aan de slag wil, maar op dit moment wordt tegengehouden door regelgeving. De hoofddoek of keppel, die zij uit religieuze overtuiging dragen, is niet toegestaan als onderdeel van het boa-uniform. Wij zouden dat, net als het College voor de Rechten van de Mens overigens, graag anders zien en dienen daarom samen met GroenLinks, Student en Stad en de ChristenUnie deze motie in. Neutraliteit zou namelijk niet beoordeeld moeten worden op basis van uiterlijk, maar op basis van gedrag. Daarnaast is het mijns inziens wenselijk als onze handhavers een afspiegeling zijn van de inwoners van onze gemeente. Daar is de heer Ram het niet mee eens.

01:24:44

Voorzitter: PVV.

01:24:44

De heer Ram (PVV): Ja, toch wel een vraag. Op het moment dat je een politieke ideologie toelaat bij je boa's - want de islam is echt een politieke ideologie, die discrimineert en mensen uitsluit - dan geeft u, een

groep mensen een exclusieve positie, een status aparte binnen het boa-apparaat en ook nog een keer met een politieke ideologie die discriminerend is. Daar verzetten wij ons tegen. Snapt u onze zorg daarover?

01:25:19

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Nee, die zorgen van de PVV snap ik niet. Ik vind het trouwens wel bijzonder dat alles de laatste jaren bij de PVV een ideologie is gaan heten. Niet alleen religie, maar bijvoorbeeld ook de LHBTIQA+ 'ideologie', alsof het een ideologie is. Volgens mij is de enige discriminatie die hier plaatsvindt, de discriminatie vanuit uw partij. Uw partij zet stelselmatig een groep van onze inwoners, namelijk moslims en mensen met een hoofddoekje, weg als een bepaald soort mensen die anderen zouden discrimineren, terwijl het allemaal vanuit uzelf komt.

01:25:47

Voorzitter: De PVV.

01:25:47

De heer Ram (PVV): Voorzitter, ik maak hier toch echt bezwaar tegen, hoor. Als een moslim solliciteert voor boa, dan is het prima om dat te doen. Dat staat iedereen vrij. Het gaat om de neutraliteit van onze overheid. Ik geef aan, als je een politieke uiting geeft - een hoofddoek is een politieke uiting - dan ondersteun je ook de discriminerende ideologie die daarachter zit. Begrijp u dat? U helpt daar dan aan mee; een status aparte en een excessieve gemeente creëert u dan.

01:26:17

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik hoorde geen vraag. Ik ben het fundamenteel met de heer Ram oneens, maar vast niet met de heer Lo-A-Njoe.

01:26:26

Voorzitter: D66 zit zwaar in blessuretijd, dus ik ga nu eerst even naar de Partij voor het Noorden.

01:26:38

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, dank. De motie over de boa's ging ook in onze fractie alle kanten op. Wij zouden heel graag daar nog een keer wat nader over willen spreken, ook met de boa's zelf, hoe zij hier tegenaan kijken. In die zin overviel de motie van de Partij voor de Dieren ons een beetje. Zou u die motie wellicht kunnen aanhouden?

01:27:04

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Die geluiden hebben wij van andere partijen ook gehoord. Laten we eerst nog even de reactie van het college afwachten om te kijken wat we met die motie gaan doen, maar dat is wel een optie die openstaat.

01:27:14

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dan heb ik nog vijftien seconden te gaan. Ik had net mijn microfoon even aan, Voorzitter, maar ik hoop dat u mij die vijftien extra gunt, want toen was de heer Van der Laan het woord. Andere moties die we mede indienen, zal ik ook nog kort benoemen. Ons standpunt over de andere moties, waar we niet opstaan, behandel ik in de tweede termijn. Meer fietsen is beter, maar dan moet je nog wel normaal over de stoep kunnen, dus dienen wij de motie van Student en Stad over fietsparkeervlonders van harte mede in. Ook de SP-motie voor een maatschappelijke coalitie om zo breed mogelijk de noodzaak van een goedgevuld gemeentefonds over te brengen, dienen we mede in. Meer zonnepanelen is ook beter, dus de VVD-motie om hier vaart achter te zetten bij parkeerplaatsen dienen we mede in. Tot slot de PvdA-motie om grondbezitters en projectontwikkelaars bij gebiedsontwikkelingen mogelijk te laten bijdragen middels een baatheffing. Daar wil ik het graag bij laten.

01:28:00

Voorzitter: Dank u zeer. U heeft precies zoveel extra spreektijd gebruikt als de interruptie van de Partij van het Noorden, dus dat is knap getimed. De Stadspartij.

01:28:25

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, Voorzitter. "Alleen wie om kan kijken, kan vooruitzien" zei ik vorige week tijdens de behandeling van de jaarrekening. Vandaag kijken we voorzichtig vooruit als opmaat naar het begrotingsdebat en dat doen we ook door terug te kijken. "Hoe langer je terugkijkt des te verder je vooruit kunt zien", zei Winston Churchill. Voorzitter, de parlementaire enquête naar de gaswinning in Groningen maakt ons één ding duidelijk: stelselmatig systeemfalen, waarbij de financiële belangen boven de veiligheid en belangen van onze inwoners zijn geplaatst. De conclusies gaan over diepe kloven, over volledig verloren gegaan vertrouwen, over weggijken, over stelselmatig miskend leed, over onbegrijpelijke papierwinkels en over gezwalk. Over een overheid die niet in staat is door de door haarzelf veroorzaakte problemen op te lossen, maar ze juist heeft verergerd.

01:29:18

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dat geldt ook voor de slachtoffers van de toeslagenschandalen, waarbij gezinnen de vernieling in zijn gedraaid door een overheid die handelt vanuit wantrouwen. Dan zijn er de nog steeds gevoelde gevolgen van de coronacrisis, de oorlog in de Oekraïne, de torenhoge inflatie en de afgelopen energiecrisis.

Mensen voelen zich onzeker over hun toekomst. Ben ik nog in staat om mijn rekeningen te betalen? Kan ik nog boodschappen doen? Krijgen mijn kinderen voldoende te eten? Moet ik misschien mijn huis verkopen? Vragen en zorgen die niet alleen het mentale welzijn beïnvloeden. Nee, voorzitter, die beïnvloeden, zeker na de val van het kabinet, ook de kijk op en het vertrouwen in de politiek, waardoor verdeeldheid en polarisatie op de loer liggen. Dat kan leiden tot onbegrip en een gebrek aan onderling vertrouwen, ook in de politiek, waardoor verschillende groepen tegenover elkaar komen te staan en niet meer met elkaar praten of elkaar begrijpen.

01:30:16

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dit kan grote gevolgen hebben voor het welzijn en de sociale cohesie van de Groningse samenleving. Aan ons als volksvertegenwoordigers is het dan ook de taak om niet alleen te vertrouwen op de veerkracht van onze samenleving. Het is ook aan ons om die samenleving waar nodig en mogelijk blijvend te ondersteunen, waarbij we in het bijzonder investeren in het welzijn van hen die dat het meest nodig hebben.

01:30:40

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, laat er geen misverstand over ontstaan, ook de Stadspartij 100% voor Groningen wil investeren om de kloof van de groeiende ongelijkheid in onze samenleving op het gebied van wonen, werkgelegenheid, onderwijs, inkomen en gezondheid te overbruggen. Echter, de Stadspartij 100% voor Groningen maakt zich ook grote zorgen. Zorgen of het college de juiste weg inslaat waar het de gemeentelijke financiën betreft. Laat ook hier geen misverstand over bestaan, we zijn het eens met dat het Rijk te weinig geld uitkeert aan gemeenten. We dienden er vorig jaar een motie over in die unaniem gesteund werd. Voorzitter, met het financieel ravijn in het vooruitzicht vinden wij de keuze om een niet sluitende meerjarenbegroting te presenteren roekeloos. Komt Den Haag wel over de brug? Tot Prinsjesdag hoeft er vanuit Den Haag niet veel te worden verwacht. Waar Den Haag zelf problemen heeft en deze niet weet op te lossen, heeft onze gemeente ook structurele problemen waar wat ons betreft het college voor wegloupt. Het college kiest er nu in financiële zin voor om zich als een soort Jan van Schaffelaar van de Martinitoren te storten, recht het financiële ravijn in.

01:31:48

Voorzitter: De ChristenUnie.

01:31:52

De heer Rebergen (ChristenUnie): Dank u wel, Voorzitter. Ik vroeg me af of de heer Sijbolts kennis had genomen van de oproep van de VNG aan gemeenten om voor 2026 geen sluitende begroting te presenteren.

01:32:01

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Daar heb ik kennis van genomen.

01:32:04

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, het is niet alleen het feit dat het Rijk ons kort, maar ook de grote financiële opgave die wij zelf hebben. We doen het ook zelf, hoge uitgaven en investeringen. We zijn meer dan gemiddeld afhankelijk van inkomsten

die we van het Rijk ontvangen. Bezuinigingen bij het Rijk werken zwaar door in onze gemeentelijke begroting. Er staan 28 strategische investeringsprojecten op stapel met hoge investeringskosten. Allemaal belangrijk, maar de vraag is wel of we dat straks allemaal nog kunnen betalen.

01:32:39

Voorzitter: Partij van de Arbeid.

01:32:39

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dank u, Voorzitter. Ik hoorde in het begin bijna een hele mooi PvdA-agenda, maar ik ben inmiddels wel benieuwd door uw betoog, wat uw oplossing dan is? Waar gaat u dan precies op korten?

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Wij willen in elk geval voorkomen dat wij onze inwoners zwaarder gaan belasten door lastenverzwaringen, want dat werkt ook door op verenigingen en ondernemers. Ik denk dat wij goede ideeën hebben. Bijvoorbeeld geen nieuw muziekcentrum levert ons op dit moment 268 miljoen op. We kunnen er vanuit gaan, als we straks een nieuw voorstel bespreken, dat die kosten verder zijn opgelopen. Ik ben klaar, Voorzitter, met mijn antwoorden.

01:32:39

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, dank u wel. Allereerst met betrekking tot de 268 miljoen die dit oplevert. Even in het kort: dit is niet hoe geld werkt. Geld dat je niet leent, kun je niet vervolgens aan andere dingen uitgeven, omdat je niet meer geleend hebt. Dat gezegd hebbende, in aanvulling op wat mevrouw Van der Weele zei, ik ben wel benieuwd, het is een mooi links verhaal wat u houdt, alleen u pleit ook voor rechts financieel beleid. Hoe rijmt u dat met elkaar?

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, daar is natuurlijk maar één antwoord op mogelijk, dat is lokaal beleid en lokale visie, dat je aan de ene kant wil blijven investeren in een sociaal beleid en de gemeentefinanciën goed op orde houdt. Die discussie hebben we volgens mij vorige week ook al gehad, want het college moet scherpe keuzen maken en prioriteiten stellen om de bruisende, ondernemende en veerkrachtige gemeente die we zijn te blijven en om de sprankelende en bruisende gemeente voor toekomstige generaties te behouden. We kunnen nu nog kiezen uit luxe en over een paar jaar alleen onder druk.

01:32:39

Voorzitter: De SP.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Ik ga het nog een keer proberen, Voorzitter. U stelt voor wel een sluitend meerjarenbeeld. Dan moeten we flink bezuinigen. U zegt, weet je wat, we doen daar nog eens een extra korting bij, want we gaan OZB niet indexeren en dan komt u met een muziekcentrum. Ik snap hoe oppositie voeren werkt, maar dit is wel heel erg dun. Wat moet eraf voor de Stadspartij?

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, ik snap ook hoe het andersom werkt. Als je niet in de coalitie zit, ben je als oppositiepartij tegen en als je er wel in zit, dan ben je voor. Dat is natuurlijk een flauw antwoord. Voorzitter, we lezen in de voorjaarsbrief dat extra inkomsten vanuit het Rijk mogelijk voor verlichting kunnen zorgen, maar we verwachten - dat schrijft het college - hier voor de begroting geen duidelijkheid over te kunnen geven en we moeten nadenken over hoe we een reële begroting voor 2024 kunnen opstellen. Dat vraagt om focus, prioritering en fasering.

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Ik heb u een aantal prioriteiten wat ons betreft voorgelegd. Het kan u ook niet nieuw in de oren klinken, want de Stadspartij hamert al dertien jaar op degelijke financiële begrotingen.

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): We kunnen nu nog kiezen uit luxe en over een paar jaar alleen onder druk, Voorzitter. Er zullen dit najaar keuzen gemaakt moeten worden. Ons handelen van nu heeft gevolgen voor de toekomst. Wij willen onze inwoners en de generaties na ons er niet mee opzadelen. Onze ouderen verdienen toegankelijke en betaalbare zorg. De jeugd heeft de toekomst en met elkaar hebben wij de verantwoordelijkheid om het toekomstperspectief van onze jongeren een positieve draai te geven. Zij moeten op de eerste plaats staan. Voorzitter, wij maken ons ook zorgen over de middeninkomens van onze samenleving. De leraren, de politieagenten, het zorgpersoneel, de bakker om de hoek, de ambachtslieden, de buschauffeur; een kleine opsomming waar Groningen niet zonder kan. Ook zij hebben het financieel steeds moeilijker gekregen door stijgende prijzen. Niet alleen veroorzaakt door inflatie, niet alleen veroorzaakt door politiek Den Haag, niet alleen veroorzaakt door het Rijk, maar ook door stijging van lokale lasten.

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Inmiddels slaat de branchevereniging voor schuldhulpverlening alarm, omdat steeds meer middeninkomens in de problemen komen. Daarom dienen wij een motie in waarin we het college vragen om te onderzoeken hoe het middeninkomens tegemoet kan komen en opnieuw een motie om de lokale lastendruk niet verder te laten stijgen.

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, bij ons staat inspraak, participatie en draagvlak hoog in het vaandel. Dat kan ook niet anders, want daar zijn we immers ooit voor opgericht. Dat is belangrijk, omdat ons handelen van nu gevolgen heeft voor later, zeker voor onze inwoners namens wie wij besluiten mogen nemen. Ondoordacht handelen zonder draagkracht leidt tot verdere verwijdering van onze inwoners. Daarom is het zo belangrijk om onze beslissingen en acties zorgvuldig af te wegen en ervoor te zorgen dat ze breed gedragen worden door onze inwoners. Als we impulsief handelen zonder draagvlak vergroten we onbedoeld de kloof tussen politiek en gemeente aan de ene kant en inwoners aan de andere kant. Wederzijds vertrouwen is van groot belang. Samenwerken met inwoners, ondernemers en verenigingen. Niet alles zelf willen doen en beslissen. Dat wij in vertrouwen los durven laten, durf tonen door te investeren in participatie samen met

onze inwoners, ondernemers en verenigingen. De uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen van afgelopen maart, volledig gedomineerd door landelijke thema's, maakte wat ons betreft één ding duidelijk. Voorzitter, de menselijke maat moet terug. Het is dan ook niet voor niets, dat bijvoorbeeld een partij als Groninger Belang is toegetreden tot het provinciebestuur.

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, die menselijke maat schort het nog wel eens aan, terwijl de noodzaak hoog is. Dat was ook de teneur in het jaarverslag van Ombudsman; inwoners die onvoldoende meegenomen worden bij veranderingen. Besef je dat inwoners vaak veel minder weten dan je denkt, schreef ze. Die les zouden we moeten leren, dat de gemeente ruimte moet geven aan inwoners. Horen en luisteren. Niet, zoals we bijvoorbeeld deden bij het invoeren van betaald parkeren bij het Hoornsemeer of de aanwijzing van Skaeve Huse bij Harkstede. Waarbij de politiek roept, dat de besluitvorming en participatie niet de schoonheidsprijs verdient en het anders had moeten, maar het toch zo doet. Voorzitter, afrondend, communicatie is de sleutel tot succes. Of om columnist Gert Greveling nog maar eens aan te halen: "De sleutel naar de deur van verandering zit aan de binnenkant", dus bij onszelf. Dank u wel.

01:32:39

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij de Socialistische Partij.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Dank, Voorzitter. Ik dacht al twee keer dat ik aan de beurt was, maar wij zijn inmiddels een klein partijtje.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, iets afbreken is makkelijk, maar iets opbouwen is een heel ander verhaal. Zeker wanneer je wil opbouwen te midden van al die andere afbraakwerkzaamheden. Voorzitter, daarover gaat het verhaal van de SP vandaag. Over de grote opdracht om onze samenleving weer op te bouwen, maar eerst nog even een analyse van ons.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Er is namelijk in de afgelopen decennia nogal wat afgebroken. Er werden tal van gezellig klinkende eufemismen voor gebruikt; op afstand zetten, privatiseren, outsourcen en marktwerking invoeren. Onder de valse belofte dat belangrijke diensten goedkoper of efficiënter zouden worden, werden belangrijke publieke taken weggehaald bij de overheid die van ons allemaal is en overgedragen aan de markt, die slechts door enkelen bepaald wordt. Onze post en telefonie, ons openbaar vervoer, onze energie, onze zorg, onze woningbouwverenigingen en ook onze gemeentelijke ICT. Alle hippe eufemismen ten spijt, het bleef afbraak van de publiek sector. Het werd niet beter door deze politiek, Voorzitter. De kwaliteit van diensten ging op zijn zachts gezegd niet omhoog, maar de kosten over het algemeen wel. Ondanks de mooie beloften werden zaken ook niet efficiënter.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Marktpartijen hebben per definitie een ander belang naast het publieke belang en controle en toezicht is dan nodig. Om nog maar te zwijgen over het

geïstitutionaliseerde wantrouwen en de registratiedrang die zijn intrede deed, omdat alles gefinancialiseerd werd. Ook in onze overheid overigens, Voorzitter. Politie en ambtenaren werden meer en meer marktmanagers, projectleiders, scrum masters en er werd gestuurd op prognoses, rekeningen, kengetallen en andere cijfertjes. Ondertussen werd het machtsmiddel van het volk, deelname aan het democratisch proces, steeds minder waard. De politiek en de overheid gingen over steeds minder wezenlijke zaken.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Er werd wel winst gemaakt, Voorzitter. Er werd wel meer aan verdiend door hen die het toch al goed hadden door de aandeelhouders, de bestuursvoorzitters en door een hele nieuwe consultancybedrijfstaking die opkwam om alles wat er werd bedacht te begeleiden. De gevolgen daarvan zijn groot. Het heeft geleid tot een geërodeerde overheid, een overheid die steeds minder kan. De Italiaanse econoom, Mariana Mazzucato, noemt dit ook wel de infantilisering van de overheid. Het idee van een slanke overheid, die alleen stuurt, en de uitvoering via aanbestedingen en concessies overlaat aan andere partijen - en die lekker laat begeleiden door dat leger van consultants - zorgt ervoor dat er in die overheid steeds minder kennis op wordt gebouwd. Het gaat ook uit van een idee over kennis, dat volstrekt irreëel is. Alsof je kennis kunt overdragen met een presentatie. Met de meeste kennis in onze publieke sector kan dat helemaal niet. Die kennis is gebaseerd op wat we van dag tot dag leren over het beleidsterrein en vooral in die gemeenschap voor wie het beleid bedoeld is. Met de afbraak werden ook de organisatiekracht, de kennis en de uitvoeringsmogelijkheden afgebroken.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Het is voor heel veel mensen, ook in onze gemeente, voelbaar wat dit betekent. Je hoeft Groningers niet te vertellen wat de gevolgen zijn van een overheid die nog amper wat kan organiseren, dat voelen zij dagelijks in de hersteloperatie. Je hoeft ouders van de toeslagenaffaire niet te vertellen wat de gevolgen zijn van een overheid die gestoeld is geïstitutionaliseerd wantrouwen. Je hoeft inwoners van Groningen niet te vertellen wat de gevolgen zijn van een overheid die nog geen brug kan bouwen die aansluit bij hun wensen. Je hoeft huurders niet te vertellen wat de gevolgen zijn van een geliberaliseerde woningmarkt of het omvormen van woningbouwverenigingen naar corporaties.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): De jarenlange afbraak van onze publieke sector heeft niet alleen de ongelijkheid vergroot, de armoede verergerd en onze overheid uitgehold. Het heeft het vertrouwen in de overheid en in andere collectieve instituties totaal afgebroken. Dat werd verkocht of goedgepraat met een ideologisch sausje van zelf- of samenredzaamheid of als vrijheid van het individu, maar in essentie werd constant tegen inwoners gezegd: "Zoekt u het zelf maar uit".

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): U heeft onze analyse hierover ook bij de jaarrekening gehoord. Als een terugtrekkende overheid mensen decennialang vertelt dat hun succes hun eigen verdienste is en pech hun eigen schuld, dat zij als individu hun zaakjes maar op orde moeten hebben, dan moet je niet verbaasd zijn dat ze zich individualistischer gaan gedragen. Dan

moet je niet verbaasd zijn dat de solidariteit is uitgehold, dan moet je niet verbaasd zijn dat spanningen in de maatschappij oplopen en dan moet je niet verbaasd zijn dat mensen zich afkeren en niet meer stemmen.

01:32:39

Voorzitter: Partij voor het Noorden.

01:32:39

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Interessante analyse, Voorzitter, maar helpt het als diezelfde overheid zijn eigen begrotingen niet meer rond gaat krijgen en daar publiekelijk voor uit gaat komen?

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Zeker, daar kom ik op.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Dit is onze context, Voorzitter. Vanuit deze context moeten wij politiek bedrijven. Tussen en met het puin van de afbraak moeten we weer gaan opbouwen. Dat kan, Voorzitter, want met creativiteit is van scherven best wat moois te maken. Het moge duidelijk zijn dat die opdracht enorm is. Het moge ook duidelijk zijn, wat voor mijn fractie dan ook absolute prioriteit heeft, zeker in financieel zwaarder wordende tijden en dan werk ik toe naar een antwoord op de vraag van de Partij voor het Noorden.

01:32:39

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, maar moet een gezin dat te weinig geld binnenkrijgt en zijn zaakjes niet meer rond krijgt, dan ook maar op de pof gaan leven? Wat is dat voor voorbeeldgedrag?

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Zoals ik al zei, daar kom ik wel op, heeft u nu een beetje geduld.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, wij kiezen als SP te allen tijde voor een sterk en ruimhartig armoedebeleid gebaseerd op vertrouwen en gericht op het wegnemen van de oorzaken van de armoede. Dan kiezen wij voor het opbouwen van een overheid, die zichtbaar aanwezig is in onze wijken en buurten met buurt- en opbouwwerkers en met jongerenwerkers. Zij doen immers erg belangrijk en ook preventief werk, juist in die verhardende samenleving. Wij kiezen voor een beleid, waarbij we publieke instituties weer opbouwen die van onze inwoners zijn, zodat hun stem er uiteindelijk ook toe doet. Wij kiezen ervoor om langjarig samen met onze inwoners ervoor te zorgen dat de mensen die in onze wijken wonen, waar de ongelijkheid het hardst gevoeld wordt en waar de klappen van de crises telkens het hardste aankwamen, straks in onze mooiste wijken wonen. Wijken, waar buurthuizen staan, die iconen zijn voor de buurt. Waar jongeren van alle achtergronden en uit alle lagen van de samenleving samenkomen. Waar ouders en ander buurtbewoners graag komen. Waar zorg, welzijn en ondersteuning dicht bij is en waar het goed en veilig wonen is. Die sociale infrastructuur vormt voor mijn partij de basis van onze samenleving. Als je die niet hebt, dan brokkelt die samenleving steeds verder af.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Dat wordt ons niet gemakkelijk gemaakt, Voorzitter, dat zien we

ook in de voorjaarsbrief. Er komt structureel te weinig geld van het Rijk voor de taken die zij bij ons heeft belegd. Er is al veel gezegd over het tekort in 2026 en verder en je kunt daar - let u op, Partij voor het Noorden - op twee manieren mee omgaan. Je kunt ervoor kiezen om nu het mes te zetten in de uitgaven en die tekorten wegpoetsen, maar dan ben je medeplichtig aan het politieke project van de afbraak die Den Haag ons oplegt. Het moge duidelijk zijn, dat mijn partij deze keuze niet maakt. Wij zijn er dan ook trots op dat dit college het durft om een niet sluitend meerjarenbeeld te presenteren, samen met ander gemeenten die dat ook...

01:32:39

Voorzitter: Iets zegt me dat de Partij voor het Noorden nog een vraag heeft.

01:32:39

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, wat staat dat de burgers in de weg om straks hun OZB niet meer te gaan betalen? Vanuit diezelfde redenatie, omdat ze het niet meer kunnen.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, in deze gemeente hebben we ik weet niet wat voor regelingen opgetuigd om te zorgen dat mensen die het echt niet meer kunnen betalen daar bijstand voor kunnen aanvragen. Ze kunnen de afvalstoffenheffing laten kwijtschelden. We hebben hartstikke veel regels toegepast, zodat mensen die echt in de problemen komen, daarmee geholpen worden. Ik kan het energiecompensatiepakket en het lastencompensatiepakket van dit college in herinnering roepen. Zo lossen wij dit op en niet door ons nu medeverantwoordelijk en medeplichtig te maken aan de afbraak door Den Haag. Als we dat doen, moeten we bijna alles wegbezuinigen wat we willen en daar kiest mijn partij niet voor.

01:32:39

Voorzitter: De Stadspartij.

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, wat de heer Brandenburg zegt, dat klopt gewoon niet. Mensen die hun OZB niet meer kunnen betalen, die kunnen geen bijstandsuitkering aanvragen. Zij moeten eerst hun huis verkopen en dan is er geen woning waar ze in Groningen kunnen wonen en dan trekken ze de stad uit.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Ja, voor de OZB klopt dat, maar die mensen kunnen wel, als ze het geld niet hebben, in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen, van de rioolheffing en van de afvalstoffenheffing. Dat is allemaal geregeld en die groep is zelfs uitgebreid.

01:32:39

Voorzitter: VVD.

01:32:39

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u, Voorzitter. Dat klopt natuurlijk niet, maar dat weet meneer Brandenburg donders goed. Dat is allemaal aan de hand van inkomen en niet aan de hand van de lasten die je hebt en daar gaat het nu over. Daar was mijn vraag echter niet op

gestoeld. Mijn vraag was, er wordt gevraagd om richting en prioritering te geven. Kunt u uitleggen op welke plek de Nieuwe Poort staat in uw nieuwe prioriteringslijstje. Staat die in de top drie?

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Zeker, Voorzitter, dat kan ik. Daar kom ik namelijk ook op, maar eerst nog even dit. Zoals ik zei, mijn fractie is er trots op dat dit college het aandurft om anderen te laten zien, zo kan het niet. Dat geluid richting het Rijk zal luid moeten klinken. We moeten er alles aan doen met elkaar, met andere gemeenten, met inwoners, met verenigingen en met iedereen die daaraan wil bijdragen, om die boodschap bij het Rijk over te brengen. Dat hier een oppositie zit die zegt: "Nee, we poetsen dat wel weg voor het Rijk", dat vind ik echt een aanfluiting, Voorzitter.

01:32:39

Voorzitter: CDA.

01:32:39

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, het is niet dat wij dat wel wegpoetsen voor het Rijk. Het is reële politiek en het is politiek die keuzen maakt. Als je kijkt bijvoorbeeld naar het Rijk, dan liggen daar natuurlijk ook enorme opgaven, denk aan de klimaatopgave en de stikstofopgave waar enorm veel geld voor nodig is. Ook als ik denk aan uw partij, de ouderenzorg is bijna niet meer betaalbaar. Het sociaal minimum, wat bij het Rijk fors omhoog zal moeten en wat ook vele extra miljarden gaat kosten. Dan heb je natuurlijk ook nog deze kosten van de gemeente. Het is ook bij het Rijk een afweging waar de keuze op valt. Dan is het heel makkelijk om alleen maar met dat vingertje te wijzen. Ik mis echt die spiegel van de SP om zelf ook kritisch te kijken naar wat we niet gaan doen.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, de volgende zin van mijn woordvoering was: maar tegelijkertijd moeten we ons beginnen af te vragen, wat als dat niet lukt? Wat dan? Wat als ook een nieuw kabinet de afbraak van tien jaar Rutte voortzet? Voorzitter, ik heb u net verteld wat volgens mijn fractie dan de basis is. Wij vinden dat onze gemeente en onze inwoners die sociale infrastructuur verdienen. Wij zullen dus altijd voor die zaken kiezen. Als wij door financiële tegenvallers tot harde keuzen gedwongen worden, Voorzitter, dan geldt voor mijn fractie dat het niet zo kan zijn, dat wij onszelf qua middelen vastzetten door bij ruimtelijke investeringen altijd de grootste, de duurste, de snelste en de meest iconische variant te kiezen.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Afsluitend, Voorzitter, het is geen natuurramp geweest. Het is geen toeval of geen pech dat deze overheid is afgebroken. Dat is een welbewust politiek project geweest met een bijbehorende ideologie. In hoeverre alle medeplichtigen in de afgelopen jaren zich daar daadwerkelijk van bewust waren, dat laat ik hier maar in het midden. Wat de SP betreft, doen wij er vanuit deze mooie gemeente alles aan om te voorkomen dat wij medeplichtig worden aan dat project dat het vertrouwen in het collectief, in de publieke zaak en in de overheid ondermijnt. Mijn partij zal daar op alle fronten tegen in geweer blijven komen. Hier in de raad, met deze linkse coalitie, maar vooral met al die inwoners van de gemeente die nog de moed weten te vinden om zich in deze

tijden te verenigen in strijd en daarmee proberen om stapje voor stapje hun omgeving te verbeteren. Zij kunnen altijd op steun en praktische ondersteuning van mijn partij rekenen.

01:32:39

Voorzitter: Dank u zeer. De Stadspartij heeft nog een vraag.

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, ik heb geen vraag. Ik wilde de heer Brandenburg een compliment maken. Eindelijk een coalitiepartij die concreet zegt, welke keuzen ze maakt op het moment dat er bezuinigd moet worden. Dan bedoelde de heer Brandenburg volgens mij het ruimtelijke domein en dat het allemaal wat minder luxe en groots mag. Complimenten daarvoor.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): Dank, Voorzitter. Die neem ik dan maar van u aan, maar u heeft ons de afgelopen dertig jaar in deze gemeenteraad toch ook wel gehoord?

01:32:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, dat klopt. We hadden in de vorige periode volgens mij samen met de SP ook een lijstje van ongeveer 300 miljoen waar we samen op wilde bezuinigen. Die luxe heeft u helaas niet meer. Ik denk graag met u mee richting de begroting en in de toekomst, als u inderdaad concrete bezuinigingsvoorstellen gaat doen.

01:32:39

De heer Brandenburg (SP): U kent ons als het redelijke midden.

01:32:39

Voorzitter: Dank u zeer. Wij gaan een beetje luchten en u ook. Dat betekent dat we wat koffie en andere dingen klaar hebben gezet.

01:32:39

Voorzitter: Vijftien minuten.

02:11:43

Voorzitter: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan de VVD.

02:12:13

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, Voorzitter. Voorzitter, wij zijn hier met elkaar om van gedachten te wisselen over wat belangrijk is voor de begroting van 2024. Er wordt in de diverse woordvoeringen gesproken over een tweedeling in onze samenleving. Volgens mij werken we er met elkaar hard aan om die op te lossen. Er werken in ieder geval ook een aantal partijen hard aan om een tweedeling in deze raad heel erg duidelijk gestalte te geven en daar zal mijn fractie niet aan meedoen. Mijn fractie, Voorzitter, vindt het belangrijk dat het goed leven is in Groningen. Dat betekent voor mijn fractie goed wonen, studeren, werken, ondernemen en recreëren. Wij willen onze inwoners, ondernemers en de maatschappelijke organisaties de vrijheid bieden om hun keuzen te maken en we willen ze helpen en ondersteunen als dat nodig is. Voorzitter, wat mijn fractie betreft zijn er vele punten belangrijk in onze gemeente maar, omdat we hier in deze gemeenteraad - uiteraard voornamelijk door de andere fractievoorzitters - hebben afgesproken dat we beperkte

spreektijd hebben, zal ik mij beperken tot de punten waarvan wij denken dat het college vermoedelijk minder aandacht heeft dan wij.

02:13:15

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Mijn fractie maakt zich namelijk zorgen over de wijze waarop wij omgaan met onze ondernemers. Ondernemers; of het nu kleine zelfstandigen, grote lokale ondernemers of grootwinkelbedrijven zijn, het zijn allemaal belangrijke banenmotoren voor onze gemeente. Ze maken onze wijken, buurten, dorpen en de binnenstad leefbaar en levendig. Deze ondernemers hebben een zware coronatijd achter de rug, de uitgestelde huurpenningen en belastingen moeten soms nog worden terugbetaald en ook zij hebben te maken met hoge lokale lasten en stijgende kosten. Wij merken vaak dat in deze raad minachtend wordt gesproken over ondernemers, al zouden ze geldwolven zijn die werknemers uitbuiten, terwijl dit toch een 'wolvenliefhebbend' college zou moeten zijn. Zo denken wij, wat mijn partij betreft, alsof er aan elke gevel van een ondernemer een geldkraan hangt waar je naar believen geld kan tappen. We leggen de ondernemers duurzaamheidsnormen op, die we onszelf niet eens altijd opleggen. Ik vraag u allen: stop daarmee. Laten we vooral trots zijn op onze ondernemers in de gemeente en dit uitstralen.

02:14:21

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Zo werden ondernemers dit voorjaar overvallen met een brief dat er een onderzoek naar reclamebelasting zou worden gedaan. Dit is nooit onderwerp geweest in de vele overleggen met de koepel van ondernemers; een verbluffend staaltje van participatie. Over vertrouwen in de overheid gesproken.

02:14:37

Voorzitter: SP.

02:14:38

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik wil aan de VVD vragen wat zij denkt dat de hoogste kostenpost voor ondernemers is. Zijn dat de lokale heffingen of is dat bijvoorbeeld de huur? Wie legt die laatste op aan ondernemers?

02:14:52

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Als ondernemersdochter weet ik zeker dat de kosten aan salaris van je personeel de hoogste kosten zijn, meneer Brandenburg.

02:14:58

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Wij dienen dan ook een motie in om dit te stoppen. Ongetwijfeld brengt deze belasting een hoop uitvoeringskosten met zich mee en wij denken zomaar dat de opbrengsten relatief laag zijn. Voldoende reden om deze belasting niet in te voeren en geen kosten meer te maken voor het onderzoek. Op de valreep heeft mijn fractie, gesteund door een hele hoop andere fracties, ook nog een motie ingediend om in ieder geval in september de wijnloop in Haren door te laten gaan. Een prachtig staaltje, waarbij een dorp samen met de ondernemers een leuk evenement uitvoert, dat tot nu toe nog nooit voor overlast heeft gezorgd. De gemeente overweegt om dat te verbieden en zo ga je wat ons betreft niet met je ondernemers om.

02:15:40

Voorzitter: GroenLinks.

02:15:41

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Kort twee punten. Ik begrijp het niet zo goed. Wat is het nu voor de VVD, brengt het zoveel op dat we ondernemers in de knoop brengen of brengt het zo weinig op dat we het niet moeten doen. Het kan natuurlijk niet beide waar zijn. Dat gezegd hebbende, ook van belang is wat had u dan verwacht van het college? Als wij ze voordat we beginnen met inventariseren een brief sturen om te laten weten dat we hiermee bezig gaan, wat had u dan liever gehad qua informatievoorziening?

02:16:16

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): We hebben een college, wat altijd spreekt over en-en. Om in uw termen te spreken, denk ik dat het weinig oplevert én dat je het niet moet doen. Ik denk dat je met ondernemers kunt overleggen. Als je een reclamebelasting gaat invoeren kun je met ondernemers overleggen wat ze daarvan vinden. Nu was het een overval en dat zou mijn fractie nooit gedaan hebben. Dan kunt u zeggen, het stond in het coalitieakkoord. Dat zal wel, maar als we het hebben over participatie en vertrouwen in de overheid is dit een verbluffend staaltje van hoe het niet zou moeten.

02:16:45

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dat brengt mij op het volgende, op participatie. We hebben de mond vol over betrokkenheid van inwoners en ik merk dat het college haar best doet met een burgerbegroting in bijvoorbeeld Hoogkerk. Echter, mijn fractie ziet dat ook op een tal van trajecten misgaan. Zie bijvoorbeeld het concert van Rammstein. Wat ik daarvan vind, is niet interessant. Echter, kort daarvoor hadden we een overleg met omwonenden en toen gaven tal van omwonenden aan dat ze heel erg veel last hadden van geluidsoverlast door de evenementen. Het college, dan wel degene die daar namens het college waren, reageerde niet en op een achternamiddag kregen wij hier te horen: het gaat van 100 naar 103 decibel. Ook weer zo een verbluffend staaltje van participatie. Mijn fractie vraagt zich af waarom we niet eerlijk communiceren. Dan hebben we het over compensatie. Wat is dan compensatie? Een gratis concertkaart, zodat je nog meer kunt genieten van de herrie? Of gaan we echt compenseren? Dan geven we bijvoorbeeld de inwoners dubbelglas, dan hebben ze er in ieder geval geen last meer van. Of zegt u: u woont in de binnenstad of in een bruisende stad en 75 uur van de 8762 uur per jaar heeft u enorme overlast en dat zijn nu eenmaal de geneugten van een stad? Dan communiceren we eerlijk.

02:17:57

Voorzitter: SP.

02:17:57

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik denk dat ik hier een mooi haakje zie, want ik hoor de VVD pleiten voor een overheid die dubbel glas gaat plaatsen bij mensen die in particuliere woningen wonen. Dat is toch fantastisch, een overheid die zoveel voor mensen wil doen en dan heeft u het over kerntaken. Ik vind het onnavolgbaar, Voorzitter.

02:18:16

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dat kunt u onnavolgbaar vinden. Ik zei niet, dat we dat moeten doen. Ik zei: "Wat wilt u en communiceer eerlijk". Dat is mijn oproep. Wilt u een gratis concertkaartje en moet je herrie accepteren of gaat u mensen echt compenseren? Ik hoor graag het antwoord van het college.

02:18:29

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Een ander verbluffend status van participatie is natuurlijk betaald parkeren. Duizend handtekeningen voor 'ik wil geen betaald parkeren' en we voeren het rücksichtslos in. Tien handtekeningen 'mag ik betaald parkeren' en we voeren het in. Dan zeggen we nog steeds: "Parkeren is geen melkkoe en we doen het omdat de inwoners het willen". Dat geloven ze in Corpus echt niet. Kortom, neem onze inwoners echt serieus en geloof af en toe dat onze inwoners best goede ideeën hebben. Al is het alleen maar, omdat het leuk is om ze uit te proberen.

02:18:58

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Een ander heel belangrijk punt voor mijn fractie is natuurlijk bouwen, bouwen, bouwen. Wie had het ooit eerder gezegd. Wat ons betreft is het ook tijd voor een inhaalslag, want we halen al een aantal jaren onze gestelde norm niet. Wij dienen dan ook een motie in, gesteund door vele andere partijen, om de ambitie van 2024 op te hogen met de gemiste aantallen van 2022. Eén van mijn voorgangers had het over, laten we ook de leraar, de politieagent en al die andere mensen koesteren en ze vooral niet uit onze gemeente jagen. Laten we dus vooral ook bouwen voor die mensen die niet in een sociale huur - of koopwoning kunnen. Veiligheid is voor ons ook heel belangrijk, Voorzitter. Dat bepaalt voor een groot deel je welbevinden. Kun je veilig over straat, ook als het donker is? Voel jij je veilig tijdens het uitgaan? Veilig voor een drag queen, veilig voor een medewerker van het COA en ook voor de jongeren die 's nachts naar huis lopen. Wij zijn blij zijn met de extra investeringen, zoals in 2023 zijn gedaan, en gaan uit van een continuering voor 2024. We nemen aan dat het college daar ook op inzet en horen graag of dat zo is. Wat ons betreft is cameratoezicht heel belangrijk om de veiligheidscirkel rond te maken en we kijken dan ook uit naar de bespreking daarvan in het derde kwartaal.

02:20:10

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ten aanzien van de energietransitie kent u het standpunt zon op dak en wind op zee. Wij maken er één uitzondering op en wij zouden heel graag op alle parkeergarages prachtige daken met zonnepanelen willen hebben. Daar dienen wij dan ook een motie over in. Ik heb het zonet in het debat met meneer Pechler van de Partij voor de Dieren al even gehad over het fantastische bedrijf binnen onze gemeentegrenzen genaamd Avebe, die prima in staat is om de energietransitie een boost te geven. Wij zijn in staat om in twee jaar een routekaart te visualiseren. Misschien kunnen meneer Pechler ik samen bij Avebe op bezoek om te kijken of zij ook twee jaar doen over het visualiseren van een routekaart. Kortom, Voorzitter, mijn fractie ontkent niet de noodzaak van een eiwittransitie, maar we merken dat dit echt bij uitstek thuishoort bij de wetenschap en het bedrijfsleven en dat het geen kerntaak van de gemeente is.

02:21:00

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Financiën en begroting. Ten aanzien van de begroting willen we graag meegeven dat een verbetering van de kerngetallen voor ons heel belangrijk is en dat wij ook heel graag zouden willen werken met meer indicatoren, daarom zullen wij de moties ondersteunen die vragen om indicatoren op te nemen. Wij denken dat het heel belangrijk is dat doelstellingen SMART gemaakt worden, want dan kunnen wij ook bij het rekeningdebat kijken of de daadwerkelijke doelstelling ook is gehaald. We zien dat de financiën zorgelijk zijn, zeker gelet op de korting van het gemeentefonds. Ik denk dat alle partijen met Haagse

banden zich ook hard maken om die pijn te verzachten. We weten echter ook allemaal dat de weg moeizaam en onzeker is. We hebben de oproep van het college - ik herhaal het nog maar even: het staat op pagina 21, dames en heren, van de voorjaarsbrief - waarbij het college ons vraagt om een strategie neer te leggen voor de komende jaren. Ik hoor een strategie van en-en.

02:21:54

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik zie een lijstje bij strategische investeringen. Ik zou het college willen vragen: kunnen wij een sessie met elkaar beleggen, waarin wij de strategische investeringen met elkaar bespreken. Dan kunnen we ook kijken naar wat betekenen alle investeringen voor de toekomst om zo na de vragen van meneer Sijbolts van de Stadspartij te zorgen dat we niet in een ravijn storten. Dat we ook met elkaar zeggen: stel nou, we kiezen voor de Nieuwe Poort, betekent dat dan dat we een jaar later horen dat Kardinge niet doorgaan. Ik hoor al van meneer Brandenburg dat wat hem betreft de Nieuwe Poort toch niet doorgaat, dus misschien is dat dan iets wat niet doorgaat. Juist het achter elkaar, onder elkaar en naast elkaar zetten van de financiële investeringen is voor mijn fractie heel erg belangrijk. Voorzitter...

02:22:43

Voorzitter: De heer Brandenburg.

02:22:43

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, het laatste heb ik niet gezegd. Ik snap dat de VVD dat de SP wil aanleunen, maar dat is natuurlijk de grootste flauwekul. Ik ben wel benieuwd - want u doet de hele tijd flauw richting coalitiepartijen - waarop wilt u bezuinigen en wat wilt u niet? Maak eens keuzen. Wat zou de VVD dan niet willen doen? Behalve een sessie waarin we de investeringen op een rij zetten, hoor ik van u ook helemaal niets concreets. Kom maar. Kom maar met die cijfers.

02:23:05

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik zou zeggen, laten we geen gemeentelijk energiebedrijf doen en laten we geen gemeentelijk bouwbedrijf doen. Laten we inderdaad mensen een echte baan geven en geen basisbaan. Dat zijn er zomaar een aantal. Voorzitter, laten we met elkaar afspreken dat we in 2024 voor onze inwoners geen vorm van lastenverhoging doen in welke vorm dan ook. Ik wens ons voor 2024 dat we onze inwoners en ondernemers centraal stellen. Dan bedoel ik al onze inwoners en ondernemers in alle uithoeken van de gemeente, zodat iedereen meetelt voor dit college. Laten we niet alleen horen wat ze zeggen, maar laten we ook luisteren naar wat ze bedoelen. Dank u, Voorzitter.

02:23:42

Voorzitter: Dank u zeer. Ik ga naar Student en Stad.

02:24:16

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): De raadszaal is duidelijk niet gemaakt voor kleine vrouwen, want het spreekgestoelte is veel te groot en de stoelen zijn veel te laag, waardoor zelfs de voorzitter me niet altijd ziet.

02:24:24

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Voorzitter, politiek is keuzen maken. De

uitvoerbaarheid van toekomstige plannen staat onder druk door de krappe arbeidsmarkt, de kostenstijgingen, het financiële ravijnjaar en de grenzen van ons ambtelijk apparaat. We kunnen niet alles doen wat op het wensenlijstje staat, daarom vraagt het college ons om te gaan prioriteren. Student en Stad weet in ieder geval wel waar de focus zou moeten liggen en daarom nemen we jullie graag mee in onze toekomstvisie.

02:24:56

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Groningen in 2030. Wij nemen jullie mee in een dag uit het leven van een jonge inwoner. Voor het gemak heet ze vandaag Angela. In 2030 loopt Angela haar gasloze studentenhuis uit op Zernike Campus. Ze pakt de fiets naar het Spoorkwartier voor groot optreden in de nieuwe poort van Turfy Gang, want zij hebben net het songfestival gewonnen. De zaal zit vol met mensen die vanuit het hele land met de Lelylijn naar het noorden zijn gekomen om dit mee te kunnen maken. Het is een onvergetelijke ervaring. Na het concert besluit ze uiteraard om nog even naar de binnenstad te fietsen naar de Poelestraat voor een biertje. Ze parkeert haar stalen ros in de prachtige nieuwe fietsvlonders die daar staan, zodat de stoep vrij blijft en omdat het kan. Als ze de binnenstad inloopt, dan merkt ze hoeveel er is veranderd. De Grote markt, de Gelkinge maar ook de Oosterstraat zijn veranderd in echte verblijfsplekken. Sinds de gemeente intensief is gaan samenwerken met de nachtondernemers is er geïnvesteerd in de diversiteit en inclusiviteit van het uitgaansleven. Er is ruimte voor alternatieve scènes en voor subculturen, dus zelfs als je niet van Turfy Gang houdt of misschien niet eens weet wie ze zijn, dan is er ergens een plek voor jou.

02:26:25

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Eindelijk heeft de gemeente ingezien hoe groot de economische, culturele en sociale waarde is van de nacht. Ook is er fors geïnvesteerd in sociale veiligheid, want op straat loopt elke avond een sfeerteam dat een oogje in het zeil houdt en alle barmedewerkers zijn getraind in het herkennen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Angela voelt zich veilig en ze voelt zich welkom. Het is een zorgeloze nacht en er is plek voor iedereen. Dit is de reden dat Groningen haar thuis is.

02:27:00

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Op een gegeven moment komt ze een leuke jongeman tegen, die ze al een tijdje ziet zitten. Ze besluiten naar zijn studentenhuis in Meerstad te gaan; een geïsoleerd pand met veel gedeelde ruimten. Uiteraard niet zonder een pitstop te maken bij de Hoek, want daar kun je ook in 2030 nog bij het ochtendgloren een eierbal scoren. Zij kiest de traditionele en hij de veganistische. Eenmaal thuis loopt de temperatuur al gauw op, want zijn huis is uiteraard aangesloten op het net van WarmteStad. Elke echte Groninger weet 'van snoetje knuffel komt veugel'. Bij Jurrie Huisman moet je zijn voor de echte goede uitspraak. In ieder geval, het komt neer op: van zoenen komt meer. Gelukkig zijn ze zich goed bewust van de risico's die daarbij komen kijken, want de overheid informeert actief en duidelijk over soa's en hoe deze te voorkomen. Het is een overheid die taboes durft te doorbreken. Daarom fietst ze de volgende dag tevreden naar huis, langs de nieuwe voetbalvelden van Sportpark Meerstad, waar de jongste jeugd aan het spelen is. Ze maakt zich op voor de huldiging van FC Groningen, die in het seizoen 2029-2030 landskampioen zijn geworden. Dankzij één of andere studentenpartij hoort daar een professionele vuurwerkshow bij op de Grote Markt.

02:28:22

Voorzitter: Goed, nu was het wel genoeg. Die opruiende taal de hele tijd. Partij van de Arbeid.

02:28:31

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dank u wel, Voorzitter. Ik wil het mooie sprookje niet doorbreken, want het is een prachtig beeld wat u schetst. Wat gebeurt er als Angela op een ochtend wakker wordt en door ziekte of andere omstandigheden niet kan werken of op een andere manier een beroep moet doen op de overheid, misschien wel in aanmerking zou kunnen komen voor een basisbaan? Is er in uw verhaal dan nog ruimte voor Angela?

02:28:57

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Zeker weten, want daarom steunen wij ook vaak voorstellen, van bijvoorbeeld de PvdA, die gaan om bestaanszekerheid of de rechten van huurders et cetera. We moeten heel goed blijven investeren in het sociaal domein. Dat betekent ook dat we kritisch moeten kijken naar de infrastructurele projecten, die we willen of het faseren van de woonwijken die we willen realiseren. Je moet je echter ook realiseren, als we vol in gaan zetten op bouwen, bouwen, bouwen, maar niet investeren in de aantrekkelijkheid van onze gemeente, dan moeten we ons misschien afvragen voor wie we dan bouwen.

02:29:27

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Wat een tijd om te leven en wat een plek om te wonen; een duurzame, levendige en veilige gemeente. Een gemeente met ruimte voor culturele vernieuwing en vrijheid van ondernemen. Een gemeente met oog voor zowel de mentale als de seksuele gezondheid van haar inwoners. Dat is wat Groningen kan zijn, als jullie vanavond voor onze motie stemmen. Even zonder grappen, want er is natuurlijk veel meer, zoals mijn collega van de PvdA net al aangaf...

02:29:56

Voorzitter: SP.

02:29:58

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik ben ook wel benieuwd hoe die wijken eruit zien, als Angela naar huis rijdt door Vinkhuizen of Paddepoel, waar nu mensen wonen die het zeer moeilijk hebben, die moeilijk kunnen rondkomen en waar nu jongeren met messen rondlopen en waar criminelen jongeren ronselen. Hoe zien die wijken eruit in uw verhaal? Of laten we die voor wat ze zijn?

02:30:19

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Absoluut niet. Toen wij keken naar de investeringsagenda van het college, toen was één ding voor ons belangrijk: we gaan in ieder geval door waar we al begonnen zijn. Dat geldt ook voor wijkvernieuwing en dat geldt ook voor de grote uitbreiding van OOV. Daar ligt zeker ook een hele belangrijke uitdaging.

02:30:35

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Zoals ik wilde vertellen, niet alles kun je oplossen met even een snelle motie of een quick fix. Er zijn te veel uitdagingen die wij als gemeente de komende jaren het hoofd moeten bieden.

02:30:46

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): In de voorjaarsbrief konden we onder andere lezen dat ruim 40 procent van de jongeren zich eenzaam voelt. Ruim vijftien procent van de inwoners heeft moeite met rondkomen en we moeten ruim 30 procent van de energie besparen die we nu al verbruiken om onze duurzaamheidsambities te halen, terwijl we aan de andere kant ook als gemeente willen groeien. Dit zijn punten die niet alleen nu, maar ook in de toekomst constant onze aandacht verdienen. Dit is cruciaal voor zowel de huidige als de toekomstige generaties van onze gemeente. Om deze uitdagingen aan te kunnen pakken, zullen we ook meer dan ooit in gesprek moeten gaan met onze inwoners en met onze ondernemers, iets wat nog niet altijd even vlekkeloos gaat. We moeten ook vooral vragen wat zij nodig hebben om verder te komen, want alleen samen kunnen we de doelen bereiken die we voor ogen hebben om Groningen nog mooier te maken en dat is toch de reden dat we hier met zijn allen zitten.

02:31:41

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Student en Stad zal zich hier elke dag keihard voor blijven inzetten. Dat doen we inmiddels al 30 jaar in deze raad en dat zullen we ook de komende 30 jaar blijven doen. In wisselende samenstellingen en soms met een knipoog, maar altijd met een frisse blik, een jonge geest en met lef. Dank je wel, Voorzitter.

02:31:58

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij de ChristenUnie.

02:32:37

De heer Rebergen (ChristenUnie): Dank u wel, Voorzitter. Voorzitter, 'oog voor elkaar' is de slogan van de ChristenUnie. Ik heb daar vorige week ook al wat over gezegd, dus ik zal daar nu niet zo uitgebreid op ingaan. Voor ons betekent dat opkomen voor mensen die het nodig hebben en rechtvaardig zijn. Zoals in het Bijbelboek Spreuken staan: "Mijn zoon - wij lezen ook dochter - jij moet zwakke mensen verdedigen, mensen die machteloos zijn beschermen. Geef een rechtvaardig oordeel, help mensen die arm zijn en mensen die het moeilijk hebben".

02:33:07

De heer Rebergen (ChristenUnie): Door middel van dit voorjaarsdebat bepalen we de financiële en beleidsmatige richting voor de toekomst, ook in aanloop naar de begroting 2024. Gezien de ontwikkelingen van het meerjarenbeeld, maar ook de uitvoeringskracht van de gemeentelijke organisatie, wordt dit extra belangrijk. We kunnen niet alle projecten uitvoeren en zeker niet tegelijkertijd. We zullen hierin dus keuzen moeten maken. We hebben een lijst met knelpunten en wensen gekregen, waar we bij de begroting voor komen te staan. Nu kunnen we richting geven om daarin afwegingen te maken. Het gaat om het aanbrengen van focus, prioritering en fasering. We zien namelijk nu al een gat in onze financiën, doordat het Rijk ons onvoldoende compenseert voor alle gestegen kosten. De hervormingen van het gemeentefonds maken dit gat na 2026 nog groter. Wat ons betreft kunnen we dan ook niet anders dan deze meerjarenraming niet sluitend maken. Extra middelen van het Rijk zijn nodig. We dienen daarom ook de motie 'Maatschappelijke coalitie' van de SP mee in.

02:34:13

De heer Rebergen (ChristenUnie): Op dit moment zijn Rijk en gemeente nog in gesprek over de omvang en ontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2026. Het college geeft aan rekening te houden met extra middelen in het gemeentefonds en ze denken aan een halvering van het landelijk tekort van drie miljard. Dat betekent voor Groningen een aanvulling van 22 miljoen euro vanaf 2026. Een vraag aan het college: waarop is deze halvering gebaseerd en is het reëel?

02:34:41

De heer Rebergen (ChristenUnie): In ieder geval zullen we wat de ChristenUnie betreft ook moeten kijken hoe we incidenteel geld, dat we de komende jaren hebben, kunnen gebruiken om structurele lasten te verminderen. We denken bijvoorbeeld aan investeringen, waarvoor we anders moeten lenen of het aanleggen van reserveringen. Graag horen we hoe het college hier tegenaan kijkt en of we bij de begroting hier ook voorstellen voor kunnen verwachten.

02:35:07

De heer Rebergen (ChristenUnie): Als we kijken naar de richting die we willen meegeven, is het in eerste instantie het coalitieakkoord. Daar is echter niet alles mee gezegd en daarom zal ik nu ingaan op een paar voor ons belangrijke thema's.

02:35:22

De heer Rebergen (ChristenUnie): Uit de Monitor Brede Welvaart 2022 blijkt dat mensen gelukkiger en tevreden zijn als ze vaker contact hebben met familie, vrienden, buren en goede kennissen. Mensen zijn positiever over hun sociale contacten als ze zich meer thuis voelen in hun dorp of wijk. Ook helpen mensen elkaar vaker in een buurt met een sterke buurtbinding. Als ChristenUnie maken we ons daarom sterk voor een leefomgeving die bijdraagt aan ontmoeting en sociale cohesie. Dat gaat om plekken in de omgeving waar mensen elkaar tegenkomen. Ook wijkcentra, buurthuizen en dorpshuizen vervullen een belangrijke rol bij die verbinding van mensen. We hebben dat vorige week bij de bespreking van de sociaal culturele accommodaties ook aangegeven. Wij zetten ons zo in voor diverse wijken en dorpen waar mensen naar elkaar omkijken en oog hebben voor elkaar. Het niveau van maatschappelijke voorzieningen staat onder druk, terwijl de plekken van ontmoeting van groot belang zijn. Onze dorpshuizen, buurthuizen en wijkaccommodaties zijn een belangrijk middel om gemeentelijke beleidsdoelen te verwezenlijken en daarmee de sociale basis te versterken, de PvdA noemde het ook al. We moeten wat ons betreft daarom blijven investeren in een sociale basis. Daarnaast kunnen ook scholen wat ons betreft een verbindende rol in de wijk spelen, verbinding tussen school en omgeving. We komen hierover deze week met een initiatiefvoorstel samen met D66 en het CDA.

02:36:46

De heer Rebergen (ChristenUnie): Als we het hebben over verbinding en ontmoeting, dan is daarbij ook een grote rol weggelegd voor sport. Het is belangrijk dat iedereen, ongeacht opleiding, inkomen, achtergrond of leeftijd, kan sporten en bewegen. Sport brengt mensen samen. Wij vinden dat iedereen de kans verdient te bewegen en gezond te zijn en dat geldt zeker voor onze jeugd. Met onze jeugd is er veel aan de hand in de samenleving. Onlangs hebben als fractie met een aantal studentenverenigingen en organisaties gesproken, waarbij

de mentale gezondheid onder jongeren nadrukkelijk naar voren kwam. We ontvangen hierover nog een plan van aanpak van het college en dat gaan we na het zomerreces bespreken. Als we kijken naar de jeugdhulp, dan wil de ChristenUnie dat we ook daar blijven investeren in de jeugd en dus in de toekomst. Daarbij moeten we wel dingen veranderen, zoals investeringen die we hebben gedaan in basis jeugdhulp bij WIJ-Groningen. Wij maken hier meer hulp en ondersteuning voor ouders en kinderen zonder indicatie beschikbaar. Deze ontwikkeling moet verder gaan, denk aan de hervormingsagenda. Met de juiste ondersteuning op het juiste moment kan zwaardere zorg worden voorkomen. De ontwikkeling naar meer preventieve ondersteuning moet, wat de ChristenUnie betreft, doorgaan in het belang van onze jeugdigen.

02:38:07

De heer Rebergen (ChristenUnie): In Groningen is ook toekomst voor onze ouderen. Het aantal ouderen in Groningen neemt in rap tempo toe. Deze vergrijzing gaat de komende jaren niet alleen gepaard met hoge druk op formele- en informele zorg, maar heeft ook gevolgen voor wonen. In de grote woonzorgopgave in de Visie Wonen, Samenleving en Zorg is dat inzichtelijk gemaakt en we ontvingen vorige week ook een uitvoeringsprogramma daarbij. Dat zullen we na het zomerreces bespreken. Het is wat ons betreft belangrijk om verbinding te maken tussen wonen, welzijn en zorg. Het gaat daarbij om geschikte woningen en woonvormen, ontmoetingsplekken en verbinding met de samenleving. Daarom blijven we ons als ChristenUnie inzetten voor waardig ouder worden.

02:38:53

De heer Rebergen (ChristenUnie): In Groningen zijn ook veel mensen met een laag inkomen - andere partijen, zoals Stadspartij, SP en Student en Stad noemden het ook al - we moeten daarom blijven investeren in bestaanszekerheid, werkgelegenheid en begeleiding. In Utrecht wordt onderzoek gedaan naar het toepassen van minimumloon van veertien euro bij aanbestedingen van de gemeente. We willen het college vragen dit onderzoek te volgen en de raad te informeren over de mogelijkheden hiervan in Groningen. We dienen daarvoor een motie in samen met SP, PvdA, Partij voor het Noorden, VVD en Partij voor de Dieren. Ook dienen we de motie 'Baangaranties voor de energietransitie' graag mee in.

02:39:31

De heer Rebergen (ChristenUnie): Veiligheid is essentieel voor een leefbare omgeving. Mensen die zich veilig voelen, voelen zich gelukkiger en tevreden met het leven. Het is daarom belangrijk dat Groningen een bijdrage levert aan het signaleren en tegengaan van mensenhandel, maar ook dat met onze ketenpartners een passend aanbod voor zorg en ondersteuning aan sekswerkers wordt georganiseerd en dat de aanpak jeugd en veiligheid met extra jeugdboa's en jongerenwerk aandacht blijft krijgen. Ook moeten we volop blijven inzetten op het versterken van een aanpak huiselijk geweld. Een heel ander aspect van veiligheid is die van de gedupeerden van de gaswinning, de Stadspartij en de SP noemden het ook al. De aanpak zoals door het Rijk aangekondigd, moet daarom ondanks de val van het kabinet doorgaan. We weten dat het team en het college zich hier iedere dag voor inzetten.

02:40:27

De heer Rebergen (ChristenUnie): Door middel van dit betoog hoop ik duidelijk gemaakt te

hebben hoe wij als ChristenUnie naar de opgaven zullen kijken. We staan voor een gemeente waarin oog is voor elkaar. We wensen het college en in het verlengde daarvan de organisatie en organisaties die zich hiervoor zullen inzetten, Gods zegen toe. Dank u wel.

02:40:44

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij het CDA.

02:41:16

De heer De Haan (CDA): Nu maar hopen dat mijn papier blijft liggen. We gaan ons best doen, Voorzitter.

02:41:20

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, 'Scheidsrechter op Gronings voetbalveld wordt huid vol gescholden na een beslissing'. 'Politieagent mishandeld op Groningen Centraal: in elkaar geslagen, vuistslagen in het gezicht'. 'Grote troep na zomerse dag bij de Hoornseplas: spijkerbroeken in de toiletten, achtergelaten kratten bier en heel veel afval'. 'Steekpartij op hoofdstation'. 'Steekpartij in Paddepoel'. 'Steekpartij aan de Zaagmuldersweg'. Voorzitter, we moeten het weer hebben over normen en waarden, want deze krantenkoppen zijn pijnlijk 'gewoon' geworden. Het zijn geen voorbeelden die op zichzelf staan, het zijn voorbeelden van een groot probleem in onze samenleving. Wat het CDA betreft, schreeuwt ons land en schreeuwt Groningen om een fatsoensoffensief.

02:42:19

De heer De Haan (CDA): Wij voelen ons daarbij gesterkt door de cijfers van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Zij laten zien dat 60 procent van de Nederlanders somber is over de kant die het opgaat met ons land. De meest genoemde reden: het verlies aan gedeelde normen en waarden. We moeten het tij keren, we moeten normen stellen en bewaken. Het is hard nodig om hier werk van te maken in een samenleving die steeds meer gericht lijkt te zijn op het eigen ik. Het tijdperk Rutte, waarbij ons land is overgeleverd aan marktwerking en individualisme, heeft hier niet aan bijgedragen. Oplossingen zijn niet eenvoudig. Het is niet een knop waar we als politiek zomaar aan kunnen draaien. Vandaag bij dit voorjaarsdebat wil ik een begin maken met oplossingen en natuurlijk, zeg ik tegen de wethouder Financiën, ook stilstaan bij de financiële uitdagingen.

02:43:17

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, 'Fatsoen, dat moet je doen'. Het was één van de bekendste slogans van Jan-Peter Balkenende. Ja, waar leer je dit beter dan een jaar in het leger, de zorg of het onderwijs. Daarom heb ik vorig jaar ook gepleit voor de uitbreiding van de maatschappelijke diensttijd en we zagen dat de afgelopen jaren deelnemende jongeren en organisaties erg enthousiast waren. Wat het CDA betreft, zouden we elke jongere een jaar in de dienst van het land gunnen. Helaas is dit nog niet mogelijk. In Groningen wordt inmiddels een onderzoek uitgevoerd naar de motivatie van verschillende jongeren. We zullen er scherp op zijn dat dit niet zal leiden tot vertraging. We zijn blij met een wethouder die ons enthousiasme over de maatschappelijke diensttijd deelt, want met de stijgende jeugdcriminaliteit en de grote tekorten aan vrijwilligers is dit onderwerp actueler dan ooit.

02:44:14

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, normen en waarden, die krijg je mee van thuis. Je krijgt

ze mee van school, maar zeker ook van je sportvereniging; samenwerken, respect hebben voor je tegenstander en voor de scheidsrechter en achteraf een biertje drinken in de kantine met mensen uit alle lagen uit de samenleving. Sporten bij een vereniging is meer dan anderhalf uur bewegen. Echter, om dat te kunnen doen is voldoende ruimte nodig en dit zagen we het afgelopen jaar rondom de discussie rond Corpus Den Hoorn. Deze week hoorden we helaas dat die situatie nog niet achter de rug is. Er is nog steeds onvoldoende ruimte, omdat de voorrangsregeling niet zou worden toegepast.

02:44:56

Voorzitter: De SP.

02:44:56

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik heb het even aangehoord. U heeft van de SP een analyse gehoord, waar wij denken dat die verhardingen en die criminaliteit in de maatschappij vandaan komt. Dan hoor ik het CDA komen met fatsoensoffensief, kinderen moeten het leger in, normen en waarden moeten terug en dan wordt nota bene Jan-Peter Balkenende aangehaald. Het CDA heeft sinds 2002 maar vier jaar niet geregeerd en totaal de samenleving afgebroken en nu komt u hier met normen en waarden en een moreel vingertje. Denkt u echt dat we het daarmee redden?

02:45:26

De heer De Haan (CDA): Een moreel vingertje? Het zijn grote woorden. Voorzitter, ik denk dat we het zeker met het CDA-verhaal gaan redden. Natuurlijk, de afgelopen jaren waren we helaas niet de grootste partij in Nederland. We deden mee in een coalitie en zoals de heer Brandenburg herkend, zijn er dan ook punten die je moet inleveren. Er zijn ook de afgelopen jaren zeker veel CDA-punten, neem de maatschappelijke diensttijd waar het begin meegemaakt is, neem het omzien naar de regio, de inzet op de zorg voor onze ouderen, die we wel hebben gedaan. Ik denk dat het na dit tijdperk Rutte weer tijd is voor partijen - zoals ook de uwe, zeg ik tegen de heer Brandenburg - die vooral denken aan gezamenlijkheid, minder ik en meer wij en wat ons betreft dus ook aan normen en waarde.

02:46:06

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, ik was gebleven bij de binnensportverenigingen. De binnensportverenigingen zijn gelukkig weer op het niveau van voor corona en dit zorgt ervoor dat deze verenigingen helaas onvoldoende ruimte hebben. In 2024 is het integraal accommodatieplan bewegingsonderwijs en binnensport klaar, maar het CDA wil niet wachten tot het te laat is. We zijn net als de Sportkoepel van mening dat er een tijdelijke oplossing nodig is en vragen daarom om in de begroting geld te reserveren voor een blaashal en deze zo snel mogelijk te realiseren.

02:46:41

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, natuurlijk zullen we ook normen moeten bewaken. Ten eerste preventief, waarbij we blij zijn dat Groningen één van de gemeenten is die extra geld krijgt voor het programma Preventie met Gezag en we hiermee investeren in kwetsbare wijken. Er is meer nodig en daarvoor zijn er in Groningen in elk geval twee dingen van belang. Ten eerste betekent dit dat we het cameratoezicht moeten uitbreiden, Groningen moet veilig zijn voor iedereen. Het is van belang dat de driehoek alle mogelijkheden heeft om proactief te kunnen reageren en zo bescherming te bieden. Daarnaast is er voldoende

politicacapaciteit en handhaving nodig. Het eerste is een landelijke discussie, het tweede niet en daarom zullen we op een later moment samen met de VVD nog met een voorstel komen.

02:47:24

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, natuurlijk moeten we het vandaag ook hebben over de woonlasten. Groningen is één van de twee duurste gemeenten in Nederland voor huiseigenaren. De afgelopen drie jaar is de OZB boven op de nominale stijging verhoogd. Nu die extra stijgingen achter de rug zijn, staat er een torenhoge inflatieverhoging voor de deur. We moeten middeninkomens en huiseigenaren gaan ontzien. We kunnen niet eeuwig doorbelasten, omdat het nu eenmaal een links principe is dat we alles kapot moeten nivelleren. Daarom steunen we dan ook de motie van de Stadspartij om af te zien van de inflatiecorrectie op de gemeentelijke heffingen.

02:48:07

De heer De Haan (CDA): Naast huizenbezitters moeten ook autobezitters het ontgelden bij dit college. Ook die verkapte woonlast is een melkkoe geworden en ook daar zal het college een pas op de plaats moeten maken. Het is onverstandig en onhoudbaar om ieder middeninkomen met een gewoon huis, een gewone baan en een gewone auto uit te blijven wringen. Daarom moeten de kosten voor parkeren omlaag. Helemaal, omdat hier in 2021 een motie is aangenomen om te onderzoeken op welke manieren de tariefverschillen tussen de tweede en de derde schil kunnen worden aangepast. Het is onbegrijpelijk dat er nog steeds geen voorstel ligt en pas in 2024 hierover een brief staat geagendeerd. Wij dienen daarom vandaag een motie in om de kosten van parkeervergunningen naar een behapbaar niveau terug te brengen. Voorzitter, ik zie de wethouder al een beetje ongeduldig kijken, want wat wil het CDA nu met de financiële uitdagingen die op ons afkomen...

02:49:01

Voorzitter: Eerst de Partij van de Arbeid nog.

02:49:04

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dank u wel, Voorzitter. Ik hoor dit zo eens aan. Wat ik hoor - maar dat is misschien mijn korte samenvatting - is dat uw oplossing voor fundamentele problemen met mensen met echt ernstige problemen in deze gemeente zit in cameratoezicht en meer politie en anders met een les over normen en waarden. Vervolgens zal er ook een heleboel geld worden uitgegeven, maar ik hoor dat niet voor echte ondersteuning en echt voor mensen die het moeilijk hebben. Waar gaat het CDA wel voor kiezen?

02:49:39

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, ik had deze vraag natuurlijk verwacht. Ik vind het knap, de coalitie maakt vandaag geen keuzen en elke keer krijgen de oppositiepartijen de vraag, wat we dan niet moeten doen. Nu, ik zal u een rijtje geven, waar we ook de afgelopen jaren tegen hebben gestemd. Denk aan de binnenstadsprojecten, zoals Schuitendiep, nieuwbouw van VRIJDAG, de investering rond het broedplaatsenbeleid bijvoorbeeld bij de Biotoop, Dudok, Let's Gro, stedenbanden, vergoeden van de dierenartskosten, alles rondom de eiwittransitie en we denken kritisch na over de Oosterpoort en Museum aan de A. Dat zijn bijvoorbeeld keuzen die het CDA wat dat betreft zou maken.

02:50:15

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, dan waren we aangekomen bij de financiële situatie. Voorzitter, deze uitdagingen zijn groot, maar we kunnen niet doen alsof ze nieuw zijn. Het CDA waarschuwt al jaren samen met de Stadspartij voor de staat van onze gemeentekas. In 2020 noemde mijn voorganger René Bolle ons verhaal nog een grijsgedraaide plaat. Voorzitter, die plaat blijft maar draaien.

02:50:42

Voorzitter: De Stadspartij.

02:50:45

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u, Voorzitter. Ik haal toen ook een Bijbelcitaat aan inderdaad: "Ik ben het die roept in de woestijn". Wat dat betreft ben ik blij dat het CDA over die zorg en die kritiek op de gemeentefinanciën scherp aan de wind blijven zeilen. Mijn vraag gaat over dat rijtje, wat u opsomde, van dingen waar u op had willen bezuinigen. U noemde ook de Oosterpoort. Is dat voor u een eventuele bezuiniging die verderop in dit jaar of volgend jaar ook weer op tafel zou kunnen liggen?

02:51:13

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, dat zal wel een vraag zijn. Ik sluit me daar ook wel aan bij het verhaal van de SP, dat we moeten kijken om dat uiteindelijk zo goedkoop mogelijk te doen.

02:51:22

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, onze moeizame positie heeft natuurlijk te maken met de bezuinigingen van het Rijk, maar dat is niet het hele verhaal. Het is gemakkelijk om naar een ander te wijzen, maar in de spiegel kijken - dat blijkt vandaag ook weer - is veel moeilijker. Het is ook dit college en het voorgaande college, zeg ik tegen mijn collega van D66, die overliepen van de ambities. Die niet wisten hoe snel ze het geld, het positieve resultaat bij de voorjaarsbrief, weer moesten uitgeven. We staan waar we staan door bewuste politieke keuzen, waarbij linkse besturen ons in deze positie hebben gebracht. Het gaat om een cultuur waarbij we ambities hebben en het Rijk of de inwoners die moeten betalen. In plaats van dat het college echte keuzes maakt, spelen ze de bal ook nu weer richting Den Haag: "Ja, dan gaan wij maar stoppen met het uitvoeren van taken". Alsof onze inwoners daar wat aan hebben. We roepen het college op om nu eens echte keuzes te maken en te kiezen om ook dingen niet te doen. Focus je op de taken, focus je op woningbouw, sport, zorg, beheer en onderhoud, veiligheid en armoedebeleid.

02:52:38

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, de tijd van individualisme ligt achter ons. Groningen heeft behoefte aan minder ik en meer wij, aan een overheid die keuzes durft te maken, die niet alles tot kerntaak promoveert en die dienstbaar is aan een sterke samenleving.

02:53:00

De heer De Haan (CDA): Groningen heeft behoefte aan verbinding en ontmoeting, aan nieuwe normen en veilige straten, een maatschappelijke diensttijd en sterke sportverenigingen. Aan een overheid die niet langer elke vorm van eigendom 'kapotbelast' en aan een betaalbare parkeervergunning voor huishoudens en kleine ondernemers. Aan een gemeente die niet alleen principieel normen stelt, maar ook het lef heeft om normen te

bewaken, omdat ze anders steeds verder vervagen, omdat ze anders alleen op papier bestaan, omdat anders de krantenkoppen blijven afglijden, omdat Groningen schreeuwt om een fatsoensoffensief.

02:53:40

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, is hij nog steeds geslaagd voor zijn stage? Grapje. Dat was het. Dank u wel.

02:53:46

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij de Partij voor het Noorden.

02:54:10

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, er is al veel gezegd en er zijn al veel moties langsgekomen. Wij maken ons zorgen over de hoeveelheid en de hoogte van veel lokale belastingen. Het begint natuurlijk met de OZB, waar ook volgend jaar weer zeven procent inflatie bijkomt, althans als het aan de coalitie ligt. Ook de overige tarieven zullen stijgen met ruim procent. Voor een gemiddelde ambtenaar geen probleem met een gemiddelde loonstijging dit jaar van 9 procent, maar niet iedereen is ambtenaar in deze gemeente. Ook de parkeerbelasting zien wij ieder jaar stijgen en verder verspreiden, om maar te zwijgen van de reclamebelasting voor ondernemers, die nog moet worden ontwikkeld, en zelfs een baatbelasting voor investeerders en ontwikkelaars die nu wordt voorgesteld, Voorzitter.

02:55:01

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, deze coalitie is gek op belastingen. Hoe meer en hoe diverser, hoe beter. Dat betekent dat deze gemeente steeds exclusiever aan het woord is voor diegene die dat allemaal kunnen betalen. We zien nu al dat een gezin binnen de ringweg met een koophuis en een eigen auto gemiddeld een netto maandsalaris per jaar kwijt is aan gemeentelijke belastingen en lokale lasten in Groningen. Hiermee creëren wij een exclusieve stad in plaats van een inclusieve stad. Een inclusieve stad die de meeste partijen en ook wij juist zo graag wensen.

02:55:45

Voorzitter: De Partij voor de Dieren.

02:55:45

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. De heer Van der Laan had het net over gemiddeld een netto...

02:55:49

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Wat voor salaris was het?

02:55:53

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Een gemiddeld netto maandsalaris.

02:55:55

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Een maandsalaris. Excuus, dan heb ik het zelf verkeerd begrepen. Ik verstond een jaarsalaris per jaar en dat leek me nogal aan de hoge kant.

02:56:01

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank, voorzitter, wederom. De vraag is: willen we dat? We zien nu al om ons heen dat huizen niet meer betaalbaar zijn en dat burens, die dan nog wel een huis kunnen betalen, vaak gefortuneerd zijn. Voorzitter, we weten niet goed waar dit stopt. We hebben dat vorig jaar ook al een keer gezegd: kom nu een keer met een visie op lokale heffingen op lokale belastingen, zodat we ook weten waar we naartoe gaan. We hebben allemaal kunnen zien dat we al bijna aan het maximum zitten van wat toelaatbaar is volgens de Nederlandse normen voor lokale belastingen en heffingen. Dan moet het ravijnjaar 2026 nog komen. Voorzitter, de volumeknop van lokale belastingen staat te hard aan, volgens onze partij, maar waarschijnlijk is dat aan dovemansoren gericht.

02:57:07

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Tegelijkertijd zien we ook dat de wensenlijst van strategische investeringsprojecten er ligt. We waren er echt blij mee, want deze was nog langer dan we zelf dachten. In alle eerlijkheid, ook wij doen als Partij voor het Noorden vaak mee, in positieve zin, met plannen van dit college. Toch zullen er vroeg of laat keuzen moeten worden gemaakt. Keuzen die in eerste instantie door het college moeten worden gemaakt, want het college moet de raad financiële vraagstukken voorleggen die een niet verdere aanslag betekenen voor de schuldenpositie en de solvabiliteit van deze gemeente.

02:57:52

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Een niet sluitende begroting in de toekomst kan een politiek dreigmiddel zijn, maar het in praktijk brengen is volgens de Partij voor het Noorden onverstandig. Een huishouden zal door het wegvallen van een deel van haar inkomen ook de tering naar de nering moeten zetten. De overheid heeft een voorbeeldfunctie, ook de gemeente Groningen. Wij keuren dan ook de coalitiemotie M 21 voor een niet sluitende gemeentebegroting ten stelligste af. Wij vragen ons af of dit een dreigmotie is of dat deze motie serieus in praktijk zal worden gebracht. We zijn zeer benieuwd naar de reactie van het college op deze motie.

02:58:35

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Een suggestie om te bezuinigen is bijvoorbeeld: moeten alle ambtenaren die de komende tien jaar met pensioen gaan wel allemaal worden vervangen of kunnen ambtenaren slimmer of anders gaan werken? De vraag is ook: kunnen alle ambtenaren wel allemaal worden vervangen in deze krappe arbeidsmarkt? Aangezien ambtenarensalarissen een onderdeel vormen van de begroting, valt hier enorm veel te besparen en te bezuinigen. We hadden hier een motie voor kunnen indienen, maar dat vinden we veel te politiek, want juist uit de organisatie zelf en uit het college zullen in eerste instantie ideeën moeten komen over dit vraagstuk.

02:59:23

Voorzitter: De Partij voor de Dieren.

02:59:24

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. De heer Van der Laan hint hier toch een beetje op het inkrimpen van het ambtenarenapparaat, waar volgens mij het benchmarkonderzoek van de andere oppositiepartijen ook op hint. Heeft de heer Van der Laan echter net als ik ook in de voorjaarsbrief en de bijbehorende stukken gelezen, dat we

juist als gemeente slagkracht op veel plekken tekortkomen, omdat er qua ambtenaren op veel domeinen een capaciteitstekort is?

02:59:50

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, een tekort aan slagkracht geldt voor vrijwel elke organisatie. Dat geldt voor bedrijven, dus dat geldt ook voor de overheid. Je moet kijken hoe je dingen slimmer kunt organiseren en anders kunt organiseren. Zeker als je voor het vraagstuk staat dat een groot deel van ambtenaren de komende tien jaar met pensioen gaat, dan zijn dit hele legitieme vragen als organisatie.

03:00:19

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Achteraf, Voorzitter, mag de gemeente Groningen heel blij zijn met de herindeling Haren, Groningen en Ten Boer. Dit levert niet alleen heel veel onroerendezaakbelasting op, maar ook heel veel extra geld uit het gemeentefonds als zesde gemeente van Nederland. Zonder deze herindeling was de financiële positie aanzienlijk minder geweest vandaag de dag. Met andere woorden, blijven investeren in de dorpen is dan ook meer dan terecht en dat zien we gelukkig ook gebeuren.

03:00:53

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dan sluiten we ons, tenslotte Voorzitter, helemaal aan bij het betoog van Student en Stad voor wat betreft de positie van de jongeren. Wij vragen ons wel af waar die jongeren dan daadwerkelijk straks gaan wonen, als ze dat studentenhuus zijn ontstegen. Daar maken we ons natuurlijk wel zorgen over. Dat geldt ook voor de motie die de PVV straks gaat inbrengen over de daklozen, waar moeten deze mensen allemaal wonen? Kunnen we daar niet een keer een oplossing voor bedenken? Daar wil ik het bij laten, Voorzitter.

03:01:30

Voorzitter: Dank u zeer. Dan gaan we naar de PVV.

03:02:07

De heer Ram (PVV): Dank u wel, Voorzitter. Vorige week deed ik een poging om aan te geven waar het vertrouwen ontbreekt bij veel Groningers. Helaas kwam ik toen niet verder dan twee alinea's, dus vandaag nogmaals een poging. Allereerst het algemene beeld waarom volgens de PVV het vertrouwen weg is. Ons land, onze gemeente en onze burgers wandelen van de ene crisis naar de andere crisis. Van de bankencrisis naar de eurocrisis en via de coronacrisis naar een geopolitieke crisis. Een energiecrisis en dan een inflatiecrisis. Daarbij hebben we ook nog een keer een asiel-/immigratiecrisis, een integratiecrisis en een onoplosbare wooncrisis. Daarbij ook nog een zorg- en veiligheidscrisis met steekincidenten en drugsoverlast en nog twee gecreëerde crises, namelijk de stikstof- en de klimaatcrisis.

03:02:55

Voorzitter: Partij voor de Dieren.

03:02:56

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. Als de heer Ram het heeft over een integratiecrisis, bedoelt hij dan zijn eigen partijleden en stemmers die niet kunnen integreren in de multiculturele samenleving?

03:03:08

De heer Ram (PVV): Ik bedoel dat er een grote immigratiegolf is met verschillende bevolkingsgroepen die niet kunnen integreren in een Nederlandse samenleving. Wij, als PVV, vinden de Nederlandse identiteit waardevol in tegenstelling tot de Partij voor de Dieren.

03:03:22

De heer Ram (PVV): Voorzitter, dit falende links-liberale beleid bestaat al sinds de jaren 90 en helaas neemt de gemeente Groningen hier ook geen afstand van. In grote lijnen steunt de gemeente Groningen dit zelfs. Dat betekent dat burgers en bedrijven die al in de knel zitten ook nog een keer extra belast gaan worden, inflatiecorrectie wordt ingevoerd en daarmee vergroot je het verval van onze samenleving. De middenklassen betaalt niet alleen landelijk, maar ook in onze gemeente de gemeenschappelijke rekening voor dit falende beleid. De armen worden gesteund, de rijken kunnen alles betalen, maar de Groningse middenklasse wordt als citroen uitgeperst. Hier is de Groninger weer de dupe van. Met andere woorden, de middenklasse gaat verdwijnen in Groningen en ondernemers, zoals andere partijen al hebben aangegeven, worden extra belast en daarvoor hebben wij ook moties mede ingediend.

03:04:17

De heer Ram (PVV): Als er aan ons een keuze wordt gevraagd, waar we op willen bezuinigen, bezuinig dan eens op cultuur of op de verduurzaming. Als je het dan hebt over strategische keuzes, stop met dat energiebedrijf, dat woonbedrijf, de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed of stel dat stationsgebied uit. De gemeente Groningen, Voorzitter, krijgt minder geld in 2026. In plaats van naar de kosten te kijken en te besparen op de eigen begroting, heeft dit college haar keuze al gemaakt. Ze trekt de portemonnee van de Groninger en verhoogt de belastingen. Dit zal niet anders zijn in 2026, want alle ideeën en alle ambities moeten worden uitgevoerd, ook al kost het anderhalf miljard extra lening. Met andere woorden, de rekening wordt neergelegd bij de generatie na ons.

03:05:14

De heer Ram (PVV): Ook een woon- en asielcrisis helpt daar niet bij. Net zoals andere gemeenten heeft de gemeente Groningen nu een akkoord gesloten met de Groningse gemeenten om 10.000 asielzoekers op te vangen. Deze betere opvang heeft uiteraard een aanzuigende werking. Dit versterkt het probleem juist. Het lost het probleem niet op. Ik wil het college ook oproepen, gezien de migratiestroom van het laatste jaar van bijna 400.000 immigranten, waaronder 50.000 asielzoekers, om eens na te denken over hoe je deze immigratiestroom kunt stoppen. De Groninger heeft echt haar best gedaan met het opvangen van asielzoekers en ook Oekraïners. Er zijn 1.200 Oekraïners opgevangen. Daar staan we ook achter. Nu 1.000 asielzoekers, nog honderden in de LVV-locatie en meer dan 360 statushouders zijn geplaatst in huurwoningen. Kosten noch moeite zijn gespaard.

03:06:22

De heer Ram (PVV): Groningen is echter niet in staat om 780 Nederlandse daklozen op te vangen en te voorzien van een menswaardige opvang. Dit vinden wij onrechtvaardig en een vorm van discriminatie, Voorzitter en helemaal niet inclusief zoals dit college graag wil. Daarom willen wij het college uitdagen om een echte oplossing te creëren voor daklozen.

Daarom dienen wij een motie in en wij denken zelfs dat dit kostenneutraal kan, als je daar slim mee omgaat. Ik wil graag een reactie van het college op dit voorstel.

03:06:55

De heer Ram (PVV): Daarna, Voorzitter, we hebben het...

03:06:57

Voorzitter: Een reactie van GroenLinks.

03:06:58

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter, voor de heer Ram. Ik zou graag een toelichting op hoe we hier slim mee omgaan om het kostenneutraal te maken?

03:07:08

De heer Ram (PVV): Stel, je bouwt 100 studio's. Vervolgens zorg je ervoor dat daklozen, net zoals statushouders trouwens, financieel ontzorgd worden. De verlichting van schulden zet je ook in, dus je zorgt voor perspectief voor deze daklozen. Deze huisvest je een maand of zes in zo een opvang en kijkt vervolgens naar een plaatsing in sociale huurwoningen. Doordat je die dakloze ontzorgt, kun je de huur van die studio's betalen. Als gemeente heb je zelf regie en je kunt bijstandsuitkeringen uitkeren. Met andere woorden, je kunt deze hele lening die je hiervoor nodig hebt gewoon financieren met een perspectief. Je vangt dan twee vliegen in één klap, je geeft een dakloze een menswaardig bestaan en vervolgens zorg je ervoor dat je deze opvang ook nog een keer kostenneutraal financiert.

03:08:15

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, heel kort. Ik waardeer het streven van de PVV met betrekking tot daklozenopvang, begrijp me niet verkeerd. We gaan studio's bouwen en we gaan ze financieel tegemoetkomen. We gaan mensen financieel ontlasten en vervolgens kostenneutraal. Waar denkt de heer Ram dan dat het geld vandaan komt?

03:08:32

De heer Ram (PVV): Kijk, daklozen hebben net zoals andere Nederlandse staatsburgers recht op een uitkering. Dat is toch duidelijk. Ik begrijp niet goed wat u niet begrijpt.

03:08:46

Voorzitter: De Stadspartij.

03:08:46

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, dank. Mijn fractie was voornemens om de motie 'Van Dakloos Naar Eigen Huis' te gaan steunen. Alleen de heer Ram geeft nu aan in verband met die motie dat het kiezen is tussen de opvang van asielzoekers of de opvang van daklozen. Ik ben benieuwd of de heer Ram het ook zo bedoeld heeft of dat wij het verkeerd begrepen hebben? Daar hebben wij namelijk wel wat moeite mee. Volgens mij zou het en-en moeten zijn en niet of-of.

03:09:19

De heer Ram (PVV): Ik wil daarmee onderstrepen dat de gemeente wel degelijk in staat is om dadelijk 1.000 asielzoekers op te vangen en in staat is om 1.200 Oekraïners op te vangen, maar we hebben tegelijkertijd al jarenlang meer dan 780 daklozen. Kom op, gemeente, bouw ook een paar studio's voor daklozen. Zo moet u het zien. Met andere woorden, de

gemeente kan het wel, maar doet het niet. Dat snap ik niet. Daarom wil ik het college ook uitdagen, zorg ervoor dat aan het eind van deze coalitieperiode minimaal de helft minder daklozen zijn. Ik wil college daarin uitdagen, Voorzitter.

03:10:01

Voorzitter: De Partij voor de Dieren.

03:10:02

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. Het is toch zo, de heer Ram, dat wij voor die andere doelgroepen allemaal aanvullende middelen krijgen van het Rijk en dat niet zomaar zouden krijgen, mochten we 100 studio's willen gaan bouwen voor daklozen?

03:10:12

De heer Ram (PVV): Ik heb net aangegeven hoe je dit kunt financieren. Op het moment dat een studio bouwt, heeft het een eigen huisnummer en daar heb je direct huursubsidie op. Dat is één ding. Je geeft deze dakloze een bijstandsuitkering en daar kunnen ze de huur van betalen. Je zorg ervoor als gemeente dat deze groep financieel ontzorgd wordt door schuldenverlichting. Dat doen we met statushouders ook de eerste zes maanden. Waarom niet met daklozen? Met andere woorden, je kunt een systeem maken waarbij je continu daklozen een menswaardig bestaan geeft. Vervolgens het enige risico wat je loopt, is dat je geen daklozen meer hebt.

03:10:54

De heer Ram (PVV): Oh, sorry. Ik had nog een andere motie, Voorzitter. Die gaat over de drugshandel en de ondermijning. Wij zien een groot probleem. De drugshandel neemt toe, de criminaliteit neemt toe, steekpartijen nemen toe en wij zien nu ook signalen vanuit kappers en winkels dat ze onder druk worden gezet om wit te wassen. Daarom hebben wij een motie voorbereid om witwassen tegen te gaan. Wij willen graag de Bibob ook van toepassing laten verklaren op kappers, nagelstudio's, massagestudio's en winkels waar veel cash geld in omgaat. We willen deze kwetsbare groep winkeliers ook beschermen, daarom willen wij een onderzoek naar mogelijkheden om de Bibob ook in dit soort winkels van toepassing te verklaren, Voorzitter. Dank u wel.

03:12:00

Voorzitter: Dank u zeer. Dat was scherp. We zijn met elkaar heel scherp, want de planning was dat wij om zes uur zouden gaan eten en het is nu zes uur.

03:12:09

Voorzitter: Ik heet intussen mevrouw Pestman welkom, want zij is gearriveerd.

03:12:14

Voorzitter: Even voor de orde, het college moet de inbreng van u van een antwoord voorzien. Dat gebeurt na de pauze en dan komt ook de eerste reactie op de moties. Het verzoek aan u is - het is allemaal niet solidair, niet eerlijk en heel brutaal - dat het college even voor kan gaan bij het opscheppen van eten. Zij vergaderen in de collegekamer. Dat is allemaal voor u. Als er een collegelid aankomt, dan wijkt u.

03:12:53

Voorzitter: Eet smakelijk.

04:30:21

Voorzitter: Ik heropen de vergadering. De termijn is nu bedoeld voor beantwoording door het college in algemene zin bij de wethouder van financiën. Hij zal een korte algemene beschouwing geven naar aanleiding van een aantal opmerkingen die zijn gemaakt. Daarbij zal ook gelijk op een aantal moties alvast preadvies dan wel de overwegingen worden gegeven. Vervolgens komen de afzonderlijke wethouders aan het woord. Ik ben de stoffer en blik. Wat er dan nog rest, dat ruim ik dan op. We zijn blij om te zien dat de heer Rustebiel er weer is. Wij gaan luisteren naar de wethouder van financiën.

04:31:37

Wethouder Wijnga: Dank u wel, voorzitter. Dat is dan weer het voordeel van mijn baan vlak voor het reces. Dank aan de inbreng van alle fracties, ook het werk dat voorafgaand aan dit debat is gedaan. We hebben met velen van u contact gehad over allerlei voorstellen. Dat is belangrijk. De voorjaarsbrief is geschreven zoals hij geschreven is met een reden, namelijk om ervoor te zorgen dat de raad zo goed mogelijk in positie wordt gebracht. Daarom staan er ook een heel aantal specifieke vragen in de voorjaarsbrief. Dat is ook de reden dat we bijvoorbeeld de knelpuntenlijst mee hebben gestuurd. Dat is helemaal gebruikelijk om die integraal mee te sturen aan de raad, maar dat hebben we wel gedaan. Dat is de reden om de strategische investeringsagenda die we hebben opgesteld ook aan uw raad mee te sturen, omdat het belangrijk is om in de gesprekken die wij voeren over de hoofdlijnen van onze begroting - waar dit er één van is - dat iedereen alle puzzelstukjes heeft en op de hoogte is van alles. Ik ga even kort in zijn algemeenheid iets zeggen. Ik ga de verschillende fracties bij langs, dingen die daar zijn gezegd en zijn gevraagd. Een aantal moties geef ik preadvies over en als u denkt: ik stelde een specifieke vraag, die is nog niet beantwoord, dan komt dat omdat de portefeuillehouder die beantwoordt. Die doen ook een aantal moties die vallen in hun portefeuille. Wat er blijft liggen, kunnen we in de tweede termijn dan nog op terugkomen. Eerst in zijn algemeenheid, want het is veel gegaan over geld. Dat is logisch, want dat is nogal randvoorwaardelijk aan alles wat we doen. Als je het even platslaat, dan kun je zeggen dat gemeenten via twee grote stromen geld binnenkrijgen. Dat is via lokale belastingen en dat is via het gemeentefonds. Dat zijn veruit de grootste stromen. Dat geld krijgen we niet binnen om een beetje feestjes mee te vieren of hobby's van te financieren. Dat krijgen we om op de goede manier de goede dingen te doen voor onze inwoners, voor de organisaties, voor onze leefomgeving, voor onze ondernemers. Iedereen die zegt: "We moeten keuzes maken", heeft gelijk. De keuzes die je maakt, is nou juist de politieke afweging. Dat is ook zo mooi van wat we hier met elkaar aan het doen zijn. Dat betekent dus ook dat als je in één van die twee stromen iets verandert dat het nogal effect heeft voor de dingen die je kunt doen. Daar gaat deze hele discussie in essentie over. D66 gaf een heel mooi verhaal over een belangrijk onderwerp, namelijk onderwijssegregatie. De motie die daarover in is gediend, komt zo aan de orde. Er kwam ook iets langs wat mij een beetje triggerde, namelijk: doe het samen. Alsof het voeren van publieke regie, omdat je vindt of ervan overtuigd bent, - en dat vinden wij als college - dat je bij bepaalde maatschappelijke opgaven ervoor moet zorgen dat je daarop stuurt, dat je de regie naar je toe trekt. Dat is geen tegenstelling met doe het samen. Zeker niet. We hebben hoge doelstellingen. Ik probeer altijd het woord ambities te vermijden, omdat als het over het bestrijden van de klimaatcrisis gaat, klinkt dat alsof je het ook niet kan doen. U en ik weten allebei wat er gebeurt als we daar geen tempo op maken. Ik vind zelf altijd als je zegt: "We hebben een

ambitie op klimaat", dat is leuk voor de leuk, maar we weten dat het bittere noodzaak is. Doe je het niet, heeft dat ook kosten. Het is belangrijk om dat de hele tijd heel duidelijk naast mekaar te zetten. Dat is de reden dat wij op bepaalde maatschappelijke problemen veel gas - dat is eigenlijk raar om dan te zeggen - maar daar willen we meters op maken, omdat het moet, omdat het belangrijk is. Dan moet je hoge doelstellingen stellen. Dan moet je dus ook zeggen: "Daar gaan wij als lokale overheid zelf sturen op hoe we dat willen hebben." Dat gaat over bouwen. Dat gaat over hoe energie wordt opgewekt, hoe je ervoor zorgt dat iedereen daarin meegenomen kan worden. Dat betekent niet dat wij als college van alles zeggen: "Dat wil ik zelf doen". We zijn geen drie, we zijn geen kleuters die altijd alles zelf willen doen. Nee, wij willen de regie op waar komt de nadruk op te liggen? Daarna hebben we alle mensen nodig om dat voor mekaar te krijg kijken, want in ons eentje gaat dat niet lukken. Daar hebben we onze inwoners voor nodig. Daar hebben we ondernemers voor nodig. Daar hebben we bedrijven, groot en klein, voor nodig. Daar hebben we onze organisaties voor nodig. Dat is zeker heel erg belangrijk. Weet dat we het eens zijn, als D66 de oproep doet van doe het samen, dat doen we. Dat is volgens mij een hele goede oproep en daar ben ik het alleen maar helemaal mee eens. Het is meerdere keren gegaan vandaag over de gemeentelijke lasten. Ik zei net al: dat is één van de inkomstenbronnen van gemeenten. Dat wordt misschien nog wel een grotere, zeg ik tegen iedereen die hier mening over heeft. Als u die discussie met de Rijksoverheid een beetje volgt, dan heeft u misschien gehoord dat de Rijksoverheid van plan is om het lokale belastinggebied uit te breiden. Dat betekent dat de Rijksoverheid zegt: "Gemeenten kunnen beter lokaal bepalen welke belasting ze willen heffen en daar moeten ze dan maar een deel van hun inkomsten uit genereren om daar vervolgens al het beleid mee te financieren." Dit zou nog wel eens een steeds explicietere discussie kunnen worden. Daarom is het alleen maar goed om met elkaar hier van gedachten te wisselen over hoe doe je dat nou? Als wij dan kijken naar hoe we de lokale belastingen invullen, is dat een manier om te sturen op waar laat je de lasten het meeste neerdalen maar vooral ook: hoe zorg je ervoor dat we mensen die niet mee kunnen komen, die niet rond kunnen komen, ontzien?

04:37:42

Voorzitter: PVV.

04:37:42

De heer Ram: Dank u wel, voorzitter. Ik wil de wethouder bedanken voor haar uitgebreide uitleggen over de belastingen. Over de reclamebelasting is een hele discussie met de Belastingdienst, of het onder de vennootschapsbelasting valt, die dubbele belasting van ondernemers. Hoe kijkt de wethouder, via de voorzitter, daartegen aan? Als je het wil uitbreiden, dan kan je niet dubbel belasten.

04:38:12

Wethouder Wijnja: De motie daarover, waar de PVV volgens mij onder staat, is gister aangepast onder andere hierover. Die discussie met de Belastingdienst gaat namelijk niet over de reclamebelasting. Dat gaat ergens anders over. Dat voert te ver om dat hier uit te leggen. Dat wil ik straks wel even doen. Er is een motie ingediend over de reclamebelasting, dus daar kom ik zo nog op. Dan kunt u eventueel daar nog iets over zeggen. Wat we hebben afgesproken in het coalitieakkoord is om de OZB niet te verhogen. Dat stellen we ook niet voor. Wat we wel doen is indexeren. Dat is beleid. Dat doen we in deze gemeente al jaren.

Waarom? Indexeren kan trouwens omhoog en naar beneden, zeg ik er even bij. Het lijkt misschien alsof het alleen maar omhoog kan, maar het is een systematiek afspraak. Dat betekent als de boel naar beneden gaat, gaan de lasten ook omlaag. Maar goed, we weten ook allemaal wat er de afgelopen jaren gebeurd is. De inflatie ging alleen maar omhoog en dat betekent dat je die procentuele plus erop ziet. Als we dat niet doen, en er ligt een voorstel om dat niet te doen, loopt dat op naar zeven miljoen structureel. Natuurlijk kan je als gemeenteraad zeggen: "College, wij willen in meerderheid dat u dit niet gaat doen", maar weet wel - zeg ik tegen alle partijen die niet zo'n voorstander zijn van het voorstel van het college om geen sluitende meerjarenbegroting te maken en de lasten mogen niet omhoog en dit gaan we financieren en daarna hoorde ik nog allemaal dingen die ook ergens van betaald moeten worden - het kan niet allemaal waar zijn. Ik heb een paar voorbeelden gehoord van dingen die niet zo gaan helpen, maar daar kom ik zo meteen op als ik het heb over de strategische investeringsagenda. Ik wil even heel duidelijk het onderscheid maken tussen... We hebben besloten om die lasten niet te verhogen, om alle redenen die genoemd zijn, omdat mensen het lastig hebben, ook omdat de middeninkomens het lastig hebben. We zouden dat wel kunnen doen, want je hebt als gemeente gewoon die ruimte, maar we kiezen er wel voor om die indexatie toe te passen net zoals we, ik weet niet meer hoe lang de heer Sijbolts in de raad zit, maar zolang is dat de systematiek zoals we die elk jaar toepassen.

04:40:34

De heer Sijbolts: Voorzitter, dertien jaar, maar daar gaat mijn interruptie niet over. We hadden vroeger ook de systematiek dat als de WOZ-waarde stijgt het OZB-tarief naar beneden gaat. Wat mijn partij, volgens mij een aantal andere fracties ook van oppositie, duidelijk proberen te maken, is dat de lastendruk van de gemeente Groningen de hoogste is van Nederland. Die neemt alleen maar toe. We zien dat OZB, precario en parkeertarieven steeds meer opleveren dan begroot. Dat is een tendens die de afgelopen jaren voortschrijdt. Er is nooit een keuze gemaakt van we halen meer op dan we hadden bedacht of dat we dat voorzien. Dan zou je op een gegeven moment ook kunnen zeggen dat we ze gaan verlagen. Zover zijn wij in de motie nog niet eens gegaan. We hebben gezegd van pas dan die inflatiecorrectie niet toe. In die zin hebben we een gulden middenweg proberen te vinden waarvan we dachten: daar zou het college misschien nog wel positief op kunnen reageren. Ik weet dat het ijdele hoop was. Het gaat natuurlijk ook over onze zorg over de middeninkomens die ook belangrijk zijn om Groningen leefbaar te houden. Deelt het college die zorg? Ik moet natuurlijk tot een vraag komen. Dan gaat de wethouder ja zeggen. Zou de wethouder misschien creatief met ons mee willen denken de komende maanden richting de begroting?

04:42:00

Wethouder Wijnja: Daar kan je natuurlijk bijna geen nee tegen zeggen. Ik ga eerst een stapje terug, want er zijn een paar dingen die door mekaar lopen. De afgelopen weken hebben we het gehad over hoe de lokale lasten verdeeld zijn. Met de gemeentelijke belastingen kun je tot op zekere hoogte sturen. Niet op elk gebied kan je daarmee sturen, maar daar kom ik zo meteen bij een van uw moties op. Wat wel kan dan, is dat je zegt van bijvoorbeeld de rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn lasten die iedereen raken. OZB gaat over woningen, gaat over niet woningen, maar gaat niet over huurders. Niet meer. Dat is ooit wel

een belasting geweest. Waar de heer Sijbolts aan gerefereerd, waar wij nummer twee zijn in het lijstje van COELO, gaat over de woonlasten van woningeigenaren. Als je de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bij mekaar optelt en je vergelijkt met andere gemeenten, staan we op nummer twee. Als je inzoomt, zie je dat de rioolheffing en de afvalstoffenheffing juist veel lager zijn. Dat is met een reden. Het feit dat wij kwijtscheldingsregelingen hebben - dat is een manier om ervoor te zorgen dat bepaalde mensen die lasten niet hoeven te betalen - zijn zo groot en breed als wettelijk is toegestaan. Wij zijn daar echt maximaal gaan zitten om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen die dat niet kunnen betalen recht hebben op kwijtschelding. Dat is een manier om daarop te sturen. Je probeert een nuancering aan te brengen. Het is niet terecht - je kan er nog steeds iets van vinden - om alles op één hoop te vegen en dan te zeggen: "Dat geldt voor iedereen". Daar liggen politieke keuzes aan ten grondslag waarbij wij zeggen: "De mensen die het het moeilijkst hebben gaan wij het meeste op inzetten om hen te helpen." Dat kan via de kwijtscheldingsregelingen en dat kan door die twee heffingen relatief laag te houden. Dat is de reden waarom we dat doen. De zorg die hier naar voren wordt gebracht over de middeninkomens is denk ik een hele terechte zorg. We zien ook echt dat er van alles aan de hand is in onze samenleving. Het is niet zo dat wij niets doen voor middeninkomens. De vraag is ook een beetje: waar begint dat en waar eindigt dat? Iedereen heeft daar ook eigen beeld bij. Alleen de vraag is: op het moment dat er landelijk zoveel dingen gebeuren, wat kunnen wij dan als gemeente allemaal nog dichtlopen voor de mensen? Het heeft er ook mee te maken dat er heel veel mensen zijn, steeds meer mensen - bijvoorbeeld door de hoge druk van de energielasten, maar ook door de inflatie - die niet rondkomen. Dat gat kunnen wij op een gegeven moment natuurlijk niet meer dichtlopen. Ik kom zo terug op de specifieke reden dat een deel van die moties waar u om vraagt niet kunnen. Wat ik best wel wil doen, is met u meedenken: als dit onze zorg is, zouden we dan in de gemeente iets kunnen doen? Ik ga zo meteen allemaal dingen noemen wat dan weer niet kan. Zo is het ook. Ik was gebleven bij de Partij voor de Dieren, die stelde een vraag over de dierenartskosten. Daar kan ik kort over zijn. Volgens mij komt dat gewoon goed. Er zijn afspraken gemaakt over hoe we dingen financieren, maar betekent ook dat als de raad bij motie heeft gezegd: "Dit moet geregeld worden", dat u ervan op aan kan, dat het gewoon gebeurt. Ik kijk zo moeilijk, omdat ik even zit te bedenken: ga ik nu over naar het onderwerp participatie en samenwerking of ga ik het nog even hebben over de financiën? Ik doe dat laatste. Wij doen een voorstel hoe we meerjarig omgaan met de problemen die we op ons af zien komen. Dat gaat over een paar verschillende dingen. Dat gaat ten eerste over het ravijnjaar. Ik snap op zich wel dat sommige partijen deze raad denken: jongens, jongens, waarom gaat het toch elk jaar over Den Haag? Dat snap ik ergens wel. Alleen het is natuurlijk wel zo dat het een hele grote inkomstenbron is. Als het Rijk eenzijdig zegt: "We trekken daar drie miljard uit en zoek het uit met je leven", dan vind ik het niet meer dan terecht dat gemeenten in opstand komen en dat niet te accepteren en dat ook niet gaan oplossen. De realiteit is ook: als we dat nu gaan oplossen, dan gaat dat ten koste van onze voorzieningen, van onze inwoners, er zullen dingen dicht moeten en er zullen last omhoog moeten. Dat vinden wij op dit moment onverantwoord. Dat is de reden dat wij doen, wat ook de VNG overigens geadviseerd heeft. Dat is echt ongekend, want de VNG is niet per se de meest "we gaan ertegenaan club", omdat die alle gemeenten vertegenwoordigd. Het zijn ook wethouders financiën van het CDA, van de VVD die een niet sluitende meerjarenbegroting

gaan presenteren. Het zijn er ontzettend veel. Dat de VNG dat zegt zou u iets moeten zeggen. Het is wel degelijk een verstandig besluit wat ons betreft, omdat wij niet zeggen "alles", dus die hele 45 miljoen waar het voor Groningen over gaat. We gaan dat niet er niet voor dat hele bedrag vanuit dat we dat krijgen, maar we doen dat voor de helft. Ik denk dat het heel realistisch is en dat dit ook het moment is om te zeggen: "Tot hier en niet verder."

04:47:50

Voorzitter: Het CDA.

04:47:51

De heer De Haan: Voorzitter, dat klopt. Ik denk ook dat u geen partij heeft gehoord die vandaag heeft gezegd: "Wat een goede bezuiniging van het Rijk en ga vooral door. Zet hem op, Rijk. Gooi er nog maar een miljard bij." Wat dat betreft kunnen, denk ik, alle partijen zich vinden in de lijn van het college. Waar partijen zich dan vervolgens wat minder in kunnen vinden, is dat wij wel, vooral bij de coalitie, die keuzes missen. U spreekt erover van dan gaan wij bepaalde taken bijvoorbeeld niet uitvoeren die het Rijk aan ons geeft. Dat blijft bij mij hangen. Wat moet ik me daarbij voorstellen? Wat zijn dan die taken en op wat voor manier raakt dat dan onze inwoners?

04:48:37

Wethouder Wijnja: Het zijn twee verschillende dingen. Ik heb wel degelijk meerdere partijen horen zeggen: "Wij zijn geen voorstander van de voorgestelde strategie om geen meerjarenbegroting in te dienen." Dat is één. Als je zegt: "Dat wil ik niet. Ik wil dat we een sluitende meerjarenbegroting kunnen bespreken", betekent het dat we dat nu moeten regelen. Ik kijk die kant op. Volgens mij is het meerjarenbeeld nu iets van min elf miljoen. Dat is dan wat het is. Daarvan zeggen wij: "Dat gaan we dus niet doen, want het is een niet door ons gecreëerd probleem. Dus dat gaan we nu niet oplossen." Ik weet niet meer wie het zei van kijk in de spiegel. Ik zal niet zeggen wie het was, maar we zaten net te overleggen in de B&W-kamer, kijken wie er hier een pokerface heeft. Toen zei iemand: "Die spiegel hangt ook te hoog, dus we onszelf niet zien." Het serieuze antwoord op die vraag is: ja, natuurlijk doen we dat wel. We gaan niet alleen maar zeggen: ons voorstel is om een deel van het geld waar we recht op hebben te laten zien, dat tekort te laten zien, om de urgentie van de problematiek duidelijk te maken en te zeggen: jongens, we accepteren het niet, het kan gewoon niet. Dat is één. Twee is: we hebben voor u inzichtelijk gemaakt welke investeringen wij de komende jaren te doen hebben, en daar hoeft allemaal niet morgen of over drie weken of ook niet eens over zes maanden een besluit over genomen te worden. We moeten wel met elkaar praten over hoe gaan we dat eigenlijk doen? Als dit de opgaven zijn die we met elkaar hebben, hoe gaan we dat dan doen? De bedoeling van het sturen van de strategische investeringsagenda is niet zo dat we daar nu in gaan zitten strepen, maar is om inzichtelijk te maken wat wij met elkaar te doen hebben. Eer was iemand die zei: "Dat is een wensenlijst van het college." Zeker niet, want er staan ook allerlei dingen op die helemaal niet in het coalitieakkoord staan. Er moeten namelijk altijd allemaal dingen die horen bij de ontwikkeling van de gemeente op staan. Wat wij hebben gedaan, wat normaal gesproken gebeurt, is dat je alleen maar vier jaar vooruit kijkt. Dat timmer je in mekaar. Zo ga je het met elkaar doen, dan praat je elke keer over met de raad en that's it. Daarvan hebben wij nu gezegd: "Dat willen we niet. We willen verder vooruitkijken en dan vervolgens terug redeneren." Waarom? In ieder geval om twee redenen. In alle gemeenten, en ook de onze,

60

geldt dat heel veel gebouwen zijn neergezet in de jaren '60 en '70. Dan kun je uitrekenen hoe lang dat duurt voordat ze niet echt uit mekaar vallen, maar dan moet je daar iets mee. Wij hebben als gemeente niet, heel veel andere gemeenten hebben dat ook niet, gespaard om dat op een goede manier te doen. Dat betekent dat we iets moeten, dus we kunnen helemaal niet zeggen van over muziekcentrum dat we niks gaan doen. Dat is helemaal geen optie. We moeten sowieso iets doen. Als het gaat over de verduurzaming van onze schoolgebouwen moet je investeren. Culturele instellingen, buurthuizen, allemaal dingen waarvoor ik breed steun heb gehoord in deze raad, maar daar moeten we wel in investeren om het overeind te houden, bij de tijd. Misschien moet het opnieuw gebouwd worden. Dat is de reden voor die investeringsagenda om dat hele verhaal hier op de vloer te leggen en met elkaar te praten over als dit de komende tien, vijftien, 20 jaar, te doen hebben, hoe gaan we dat dan doen?

04:52:04

Voorzitter: Ik kom zo bij de heer Sijbolts en de heer De Haan. Wij hebben voor dit deel een uur uitgetrokken, de beantwoording door het college met de mogelijkheid van interrupties. Nu zien we dat de spreektijd begint te lopen, maar u heeft straks gewoon vijf minuten als raad per fractie om nog te reageren. Anders gaat u straks opeens denken van ik zie dat ik helemaal geen tijd meer hebt voor de tweede termijn. Dat is niet de bedoeling, dus dan gaan we nu even herstellen. Voor het hele blok hebben we dus een uur, inclusief uw interrupties. De heer De Haan had een vraag, daar is op gereageerd door de wethouder.

04:52:52

De heer De Haan: Voorzitter, ik zal de vraag nog iets korter stellen. Wat gaan we dan niet meer doen van de taken die het Rijk ons geeft?

04:53:03

Wethouder Wijnja: Nee, dat klopt. Daar had ik nog niet op gereageerd. Er loopt nu een commissie landelijk die kijkt naar de taken die over zijn gegaan van het Rijk naar gemeenten. Wat ik in ieder geval niet wil doen, is dat we in Groningen in ons eentje allemaal dingen gaan lopen verzinnen. We zitten als gemeenten allemaal in hetzelfde schuitje, dus daar wil ik zoveel mogelijk samen doen. Er wordt onder mekaar gezet over welke taken het gaat. Een aantal daarvan zijn hele bekende. We hebben de opvang van de Oekraïners bijvoorbeeld net geregeld, de jeugdhulp is overgegaan van het Rijk naar de gemeente. Er zijn wat grote en kleine dingen. Eén van de dingen die in de aangenomen motie op het VNG-congres stond, is: totdat dit geregeld is, gaan wij geen nieuwe deal sluiten met de Rijksoverheid. Dat zou betekenen: zou er iets nieuws gebeuren zoals de opvang van de Oekraïners. Dat hebben gemeenten echt op een geweldige manier geregeld. Daar waren de financiën dan weer wel van geregeld. Zo zie je ook dat het wel kan als je gewoon betaalt voor waar je om vraagt. Dan kun je geweldig samenwerken als verschillende overheden. Er wordt nu onder elkaar gezet wat het betekent als we welke taken gedeeltelijk of helemaal teruggeven. U zei terecht: dat betekent iets voor onze inwoners. Daarom ga ik ook niet hier allemaal los dingen roepen zonder dat we weten waar dat over gaat. Het is niet mijn doel op aarde om taken terug te geven. Wat ik wel zie is dat waar we nu met elkaar op koersen niet houdbaar is. Dat kan gewoon niet. Daar moeten we iets aan doen. In de richting van de begroting verwacht ik dat er meer concreet duidelijk is over welke taken dat dan over gaat en wat ook daar de consequenties van zijn. Dan kunnen we die betrekken bij het debat wat we daarover

hebben. De ChristenUnie vroeg: "22 miljoen, is dat reëel?" Daar heb ik net antwoord op gegeven. Het antwoord is ja. Gaan we dan ook kijken naar het aanleggen van reserveringen? Ik denk dat het over reserves ging eerlijk gezegd. Het antwoord is ja. Ik was net begonnen over die spiegel. Wij doen natuurlijk ondertussen een aantal dingen, ook hier. Er zijn twee dingen die belangrijk zijn. Eén zijn de financiën. Dat is hier al een paar keer over gegaan. Het tweede is mensen. Dat is ook niet onbelangrijk voor de slagkracht van de gemeente en wat we kunnen doen. Die twee dingen zijn belangrijk, dus daar kijken we naar. We kijken ook naar moeten we nou gaan sparen bijvoorbeeld voor die grote strategische investeringsagenda? Dat zijn allemaal dingen waar nu van alles over uitgezocht wordt, daar lopen gesprekken over. Daar komen we, als we weten wat ons voorstel zou zijn, gewoon op terug. In het verlengde daarvan een antwoord op de VVD die vroeg op een sessie over de strategische investeringsagenda: ik hoop dat ik impliciet duidelijk heb gemaakt dat het nu nog niet nodig is. Als er een moment komt waarop wij denken: het is goed om integraal te praten over wat er voorligt, dan zullen we aanbieden om daar iets over te organiseren. Dat is volgens mij alleen maar goed. Dan ga ik nog kort even iets zeggen over samenwerken, participatie, ruimte geven aan inwoners, luisteren, trots zijn op onze inwoners, trots zijn op onze ondernemers, die hele analyse, alles wat daarin gezegd is, daar zijn wij het gewoon heel erg mee eens. Daar werken we ook aan. Gaat het dan altijd goed? Nee, maar soms denk ik wel eens in de discussie is de betrokkenheid van mensen gelukt of mislukt. Ik denk dan altijd: ik weet niet zo goed wat ik moet met zo'n kwalificatie, want volgens mij is het vooral belangrijk dat we met elkaar leren van wat werkt heel goed, wat werkt wat minder en wat moeten we anders doen? Vanmiddag is de brief naar buitengekomen vanuit het college over participatie, hoe we daarnaar kijken, wat we daarmee willen. Dat is bedoeld als eerste stap om met uw raad daarover in gesprek te gaan, omdat ik ook wel eens constateer dat we soms hetzelfde woord gebruiken voor verschillende dingen. Dat helpt niet per se altijd in de discussie, terwijl ik volgens mij ook zie dat we het allemaal heel belangrijk vinden en op een steeds betere manier voor onze inwoners willen regelen. Vanuit het college proberen waarmee dat voorstel dat gesprek te faciliteren, om dat steeds beter te doen. Er liggen nog een paar dingetjes.

04:57:40

Voorzitter: De heer Sijbolts, Stadspartij.

04:57:41

De heer Sijbolts: Voorzitter, ik denk dat de grootste zorg bij een groot deel van de raad is, waar het gaat over participatie, dat het allemaal zo lang duurt. De wethouder zegt van we doen ervaring op, maar we hebben al zoveel ervaring op dan de laatste jaren. De operationele wijkraad Oosterpoort, Golvend Lewenborg, Wijkdeal De Wijert. Er moet gewoon een tandje bij. Ik heb de brief nog niet gelezen. Ik hoop dat dan dat stipje op de horizon in de brief staat, maar ik hoop dat de wethouder het met me eens is dat het gewoon wat sneller zou moeten. De Omgevingswet staat natuurlijk ook voor de deur.

04:58:28

Wethouder Wijnja: Wat ik probeer te zeggen, is dat het niet zo is dat we ondertussen niks doen. Er gebeurt ongelooflijk veel op dit gebied binnen onze gemeente, eigenlijk overal. Je hebt kleine voorbeelden in straten. We hebben grote voorbeelden. Met de brief die we nu gestuurd hebben, proberen we al die dingen aan kaart te haken, omdat soms het overzicht

wel eens ontbreekt. Het is niet zo dat we niks doen. De heer Sijbolts heeft helemaal gelijk. We hebben alles, alle kennis en ervaring in huis. We weten wat werkt. Waar we op koersen, is om de eerste versie van de verordening - die over twee jaar klaar moet zijn - eind dit jaar klaar is, zodat die kan gebruikt worden bij de invoering van de Omgevingswet. Ik heb er alle vertrouwen in dat de heer Sijbolts heel blij wordt van de brief. Anders dan hoor ik vanzelf als dat niet zo is. Ik ga eerst even iets zeggen over motie vier, zeven en zestien, over indicatoren. Een algemene opmerking daarover. Normaal gesproken is het zo dat we aanpassingen in het begrotingsproces bespreken in de auditcommissie, dat doen we ook doorlopend. Ik kijk nu naar de voorzitter die heel blij kijkt. Ja, dat doen we daar. Afgesproken is dat de organisatie die indicatoren blijft verbeteren. Ook dat is een lerend proces. Er is een traject doorlopen in samenspraak met de auditcommissie met een aantal wijzigingsvoorstellen tot gevolg. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de nieuwe indicatoren op het gebied van duurzaamheidsbeleid. Wat ons betreft is dat een doorlopend proces wat we kunnen blijven voeren. Gezien het korte tijdsbestek tussen nu en de begroting kunnen we kijken welke indicatoren die nu in de verschillende moties worden geopperd makkelijk zijn door te voeren of toe te voegen, maar van sommige voorstellen vraagt dat wat meer tijd. Wat ik kan toezeggen, is dat we daarnaar kijken en wat makkelijk door te voeren is uiteindelijk te doen. Dat zal u dan zien. Voor het overige vooral weer even de nadruk te leggen op hoe we het met elkaar hebben geregeld en dat we dat kunnen doen. Dat zou de toezegging vanuit het college zijn op die drie moties.

05:00:45

Voorzitter: De voorzitter van de auditcommissie.

05:00:48

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, voorzitter. Inderdaad vraagt het om een reactie van het auditcomité denk ik. Ik kan bevestigen vanuit het auditcomité dat het goede gesprek over de indicatoren en de doelen loopt. Dat is in die zin wel op een wat hoger niveau dat we een logische samenhang willen hebben tussen onze doelen en indicatoren. Daar zijn verschillende dingen voor in gang gezet. Voor een individueel verzoek voor een indicator is het natuurlijk nooit zo dat het auditcomité daar een beslissing over kan nemen, omdat dat aan de raad is om daarover te besluiten. Dat als toevoeging.

05:01:20

Voorzitter: Wethouder.

05:01:25

Wethouder Wijnja: Dan ga ik naar motie acht van de ChristenUnie, de SP en volgens mij ook nog een aantal andere partijen inmiddels: pilot Utrecht minimumloon. Op zichzelf begrijpen we het verzoek wel. Er is in de Tweede Kamer een tijdje geleden een motie ingediend en de minister heeft hier recentelijk een brief over gestuurd. Ik ga een heel klein beetje aan verwachtingsmanagement doen. Daar wordt aangegeven dat de mogelijkheden op dit gebied bij aanbestedingen heel beperkt zijn. Dat heeft te maken met proportionaliteitseisen en het feit dat het beperkt naleefbaar en controleerbaar is. Dat onderzoek in Utrecht loopt nog en het past in principe wel bij onze lijn, dus het zou heel raar zijn om daar niks mee te doen. Wat ik kan toezeggen, is dat we die uitkomsten nauwlettend volgen en dat we daarover rapporteren zodra die er zijn. Of dat in Q1 kan, denk ik eerlijk gezegd niet. Dit gaat

nog wel wat vragen, ook voor de gemeente Utrecht, dus dat kan ik niet toezeggen. Het eerste verzoekpunt wel. Dan ga ik naar motie tien, de benchmark onderzoek omvang ambtelijke organisatie. Ik begin bij het einde. Die gaan we ontraden. Waarom? Omdat hoe de organisatie in mekaar zit, is per definitie het gevolg van politieke keuzes. We weten dat de gemeentelijke organisatie in Groningen er anders uitziet dan heel veel anderen. Wij doen bijvoorbeeld een heleboel dingen zelf, dus ik deel de hele analyse die in het begin van de motie zit heel erg met u. Wij zijn ook met een aantal dingen bezig, met de arbeidsmarktstrategie slim kijken. De Partij voor het Noorden vroeg daar naar. Mensen die met pensioen gaan. Moet daar iemand nieuw voor komen of niet? Wat vraagt de veranderende samenleving van ons als organisatie? Daar kijken we natuurlijk naar, want wij zien die opgave ook. Een benchmark gaat daar niet in helpen en kost bovendien ook nog geld en tijd. Daar wil ik al helemaal een beetje voorzichtig mee zijn om die in te zetten, dus die ontraden we. Dan kom ik bij motie elf, compensatie van de middeninkomens. Daar heb ik net al iets over gezegd, maar het is belangrijk om even te verwijzen naar een artikel in de gemeentewet. Daar staat namelijk in dat het bedrag van de gemeentelijke belasting niet afhankelijk mag worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen. Je kan niet via die route, bepaalde inkomensgroepen, een ander tarief op nahouden. Dat is niet helemaal het woord, maar u snapt, denk ik, wat ik bedoel. Wat dus wel kan, wat we al doen, is dat je kan sturen via de kwijtscheldingsregeling. Dat geldt voor elke belasting. Op het moment dat je te weinig te besteden hebt je een aanvraag kan doen voor kwijtschelding. Dat is de route. Eventuele andere vormen van compensatieregelingen die je dan zou moeten bedenken brengt hele hoge uitvoeringskosten met zich mee. Naast de kwijtschelding... Dat zei ik net al, de vierde kwijtschelding genomen maatregelen waar de kwijtschelding is uitgebreid is gedekt in de begroting en voor aanvullende maatregelen is er nu geen dekking gereserveerd. Dan ga ik naar motie twaalf, waar de heer Sijbolts niks over heeft gezegd...

05:04:53

Voorzitter: Eerste over elf, de Stadspartij.

05:04:56

De heer Sijbolts: Voorzitter, dan hebben wij het verkeerde voorbeeld in de motie genoemd, maar het was natuurlijk slechts een voorbeeld. Eigenlijk staat er gewoon dat we het college willen vragen of het wil kijken hoe het middeninkomens tegemoet zou kunnen komen. Ik hoorde de heer Van Hoorn namens GroenLinks zeggen dat we af en toe ook wel eens iets buiten de juridische kaders zouden mogen kleuren, die ook door het Rijk zijn opgelegd. Met die gedachte in mijn achterhoofd en deze toevoeging op die motie zou ik de wethouder willen vragen of ze met die toevoeging tot een ander oordeel kan komen of een suggestie heeft waarop ik de motie kan aanpassen, zodat die toch een warm pleit... Nou ja, u snapt wat ik bedoel.

05:05:37

Wethouder Wijnja: Ik snap het inderdaad. Hij zei daarbij "voor Twitter". Dat hoorde ik goed, hè? Nee? Dat doen we straks wel. De problematiek waar de Stadspartij aandacht voor vraagt herken ik en dat is ook goed. Ik heb eerder in mijn verhaal ook gezegd: als je naar de hele context kijkt, is het de vraag wat wij allemaal wel en niet kunnen dichtlopen als gemeente. Daartoe zijn de mogelijkheden gewoon heel erg beperkt. Waar u om vraagt met deze motie - daar blijf ik bij - ontraden we. De kwijtscheldingsmogelijkheden in onze gemeenten zijn heel

uitgebreid. Waar we misschien nog - maar ik verzin dit ter plekke dus we kunnen het er later nog over hebben - nog naar zouden kunnen kijken, is dat best veel mensen helemaal niet weten dat ze kwijtschelding kunnen aanvragen en dat daar best wel mogelijkheden in zitten. Misschien zouden wij als gemeente daarnaar kunnen kijken van kunnen we daar eens extra aandacht aan besteden? Dat zou volgens mij een hele korte klap zijn. Dat is wat ik nu bedenk. Ik wil daar met alle liefde met u over nadenken. Ik waarschuw ook dat we sommige dingen gewoon niet kunnen doen. Dan kom ik bij de motie over de aandelen Enexis. Waar inmiddels om gevraagd wordt, is meer informatie hierover en misschien ook wel een wat breder gesprek over wat betekenen die aandelen in relatie tot de reserves? Het grootste gedeelte van de informatie die wij krijgen als aandeelhouder is vertrouwelijk. We kunnen de raad natuurlijk wel vertrouwelijk bijpraten over een aantal van die zaken, dus je kan toezeggen dat we dat na het reces ergens kunnen aanbieden om u vertrouwelijk bij te praten over waar om gevraagd wordt in de motie. Dat is dan de toezegging.

05:07:37

Voorzitter: PVV heeft daar een vraag over.

05:07:40

De heer Ram: Een verduidelijkende vraag, voorzitter, aan de wethouder over het belastingkantoor. Er is een hele grote groep aan de onderkant van de samenleving die niet de weg vinden om de toeslagen aan te vragen. Kan dat niet gewoon digitaal en automatisch worden geregeld vanuit de gemeente? Het moet toch digitaal mogelijk zijn om deze groep in kaart te brengen en dat dan te regelen?

05:08:09

Wethouder Wijnja: Voor een deel van de inwoners weten we dat zij al vrij goed te vinden zijn via deze route. Dat is ook omdat kwijtschelding één van de eerste dingen is die bijvoorbeeld hulpverleners aan mensen, maar ook mensen bij de schuldhulpverlening, doorgeven omdat het tegenwoordig heel makkelijk te regelen is. We zijn bezig met de vraag: zouden we voor die groep die net daarboven zit, die we niet goed weten te vinden - werkende armen, maar bijvoorbeeld ook oudere mensen met een klein pensioen - niet kunnen regelen dat zij automatische kwijtschelding krijgen? Dat is wat moeilijker, omdat we die mensen niet kennen. Als je ze niet vanzelf kent, dan kun je ook niet automatisch toekennen. Bij een heel groot gedeelte van de groep, zoveel als mogelijk, wordt dat automatisch geregeld, precies om de reden die u aandraagt. Daar kijken we naar. Motie dertien, verlicht de last. Daar heb ik net al iets over gezegd. Als we zouden stoppen met die systematiek die we al jaren hebben, zou dat betekenen dat het 3,6 miljoen structureel vanaf 2024 kost en dat loopt op naar 7,5 miljoen. Dat kan gewoon niet. We kiezen ervoor om dat niet te doen, laat ik het zo zeggen. Als het gaat over de andere heffingen is het zo dat we zowel de rioolheffing als de afvalstoffenheffing gebruiken om een deel van onze doelstellingen te bereiken. Via de rioolheffing bijvoorbeeld klimaatadaptatiemaatregelen, afvalstoffenheffing, de doelen op dat gebied. Als we die naar beneden zouden doen, nog los van het feit dat je dan loslaat wat we in deze raad hebben vastgesteld namelijk om 100 procent kostendekkend te zijn, zou je op dat beleid terug moeten. Dat is wat ons betreft geen goed idee. Bovendien zitten we met die twee heffingen behoorlijk lager dan heel veel andere gemeenten, dus volgens mij hoeft dat ook niet.

05:10:04

Voorzitter: Partij voor het Noorden.

05:10:04

De heer Van der Laan: Voorzitter, een vraagje. Zolang dit college er is, zullen we dit elk jaar weer zien. Dus of inflatiecorrectie of verhoging, want daar lijkt het nu wel een beetje op.

05:10:19

Wethouder Wijnja: Ik heb net al gezegd hoe we omgaan met die prijsontwikkeling. Dat is een systematiek die we in deze gemeente al heel lang hanteren. Als de prijzen omlaag gaan, dan gaat die OZB dus ook omlaag. Ik snap dat de Partij voor het Noorden nu denkt: omdat dit college er zit, gaat het omhoog. Dat is niet zo. Het is een systematiek waar we meebewegen met wat er om ons heen gebeurt, omdat je dat anders structureel ergens anders vandaan moet halen. Dan wil ik ook wel horen waar vandaan. Dat de afgelopen jaren de inflatie steeds omhoog is gegaan, maakt dat we naar boven bijstellen. De systematiek betekent dat het andersom ook zo werkt.

05:11:07

De heer Van der Laan: Voorzitter, wij weten heel goed aan welke knoppen je kan draaien met OZB. Dat zijn er meerdere, maar per saldo gaat het alleen maar omhoog. We willen een kijkje naar de toekomst of het zinvol is om volgend jaar weer deze discussie te voeren. Als het college nu al zegt: "Dat gaan we toch doen volgend jaar", of het nou de knop inflatie is of de knop reguliere verhoging. Het gaat omhoog. Dan kun je daar heel lang een heel lang en heel veel woordspelletjes mee doen en mee stoeien, maar wij willen gewoon een stukje duidelijkheid naar de toekomst toe. We kunnen onze tijd wel beter gebruiken dan steeds weer ieder jaar deze discussie te voeren.

05:11:43

Wethouder Wijnja: Als wij hier een inflatieknop hadden... Dat is natuurlijk niet zo. Wij hebben helemaal geen invloed op de inflatie. Waar we wel invloed op hebben, is dat alle kosten dan omhooggaan, ook voor de gemeente, ook voor mensen, ook voor bedrijven, voor iedereen. Als we die inflatie niet doorberekenen, moeten we hem ergens anders van betalen. Het zijn structurele kosten. Dat is de systematiek die deze gemeente al jaren heeft. Omdat er een terecht punt wordt gemaakt, het feit dat steeds meer mensen moeilijk rond kunnen komen, hebben wij gezegd: "We gaan hem niet zelf nog verhogen." Dit gaat niet over woordspelletjes. Ik probeer het verschil uit te leggen tussen zelf het besluit nemen om de OZB te verhogen versus inflatiecorrectie wat onderdeel is van de systematiek waarmee wij werken. Als de inflatie volgend jaar doorstijgt, dan komen we weer met die indexatie om precies dezelfde reden. Anders moeten we elk jaar een oplopend bedrag structureel ergens vandaan halen. Dat gat tussen die twee moeten wij dan ergens anders vandaan financieren en dat moet dan wel ergens vandaan komen. Ik zou eerlijk gezegd niet weten waar vandaan.

05:12:51

Voorzitter: De Stadspartij nog een vraag.

05:12:52

De heer Sijbolts: Voorzitter, de hoge OZB-opbrengst en dat wordt natuurlijk bepaald door het WOZ-tarief en daar kunnen we wel aan draaien volgens ons door beter naar die grondslag te kijken. Op de één of andere manier heeft de gemeente Groningen het hoogste

tarief en dat stijgt ook jaarlijks weer. Wij denken dat de bepaling van de grondslag van het WOZ-tarief de OZB-prijzen omhoogdrijft en dat we daar misschien wel aan de knop zouden kunnen draaien.

05:13:26

Wethouder Wijnja: Dat laatste is in ieder geval niet zo, maar het is terecht dat u er op wijst want daar had ik nog geen antwoord op gegeven. De systematiek die we hanteren is de volgende: we proberen bij de begroting in te schatten wat het ongeveer wordt qua de inkomsten van de OZB. Dan maak je een inschatting van hoe is het met de waardebeoordeling? Dat is natuurlijk een inschatting, want die waardebeoordeling heeft een andere peildatum. Wat we de laatste jaren zien, is dat daar ruimte tussen zit. Dat verklaart dat we dan meer opbrengsten hebben. Dat komt omdat we altijd bij de begroting van heel veel dingen we een inschatting maken van wat gaat dat precies betekenen? Als de huizenprijzen doorstijgen - en dat is de afgelopen jaren steeds zo gebeurd dus daarom zie je dit ook. Ook sneller dan we misschien hadden ingeschat - dan is op die peildatum waarop dat wordt vastgesteld het hoger dan wat wij hadden ingeschat bij de begroting. Daar komt die plus vandaan. Dan zou je kunnen zeggen: "We moeten misschien iets ruimer in onze inschatting gaan zitten, dan is het gat misschien kleiner", maar effectief voor de aanslag gaat het dan niet uitmaken.

05:14:33

Voorzitter: De tijd loopt niet meer mee, dus dat hou ik even zelf nu bij. We hebben nog 20 minuten en nog 20 moties te gaan. Verder zeg ik niks.

05:14:46

Wethouder Wijnja: Motie 21 van de SP en een heel aantal partijen over de maatschappelijke coalitie, geef ik oordeel aan de raad. Hele goede oproep, want het klopt dat heel veel partijen die dat misschien nu nog niet in de gaten hebben, geraakt gaan worden als de Rijksoverheid op de koers blijft waar ze op zit. Ik zeg er wel bij: er is weinig tijd tussen nu en de verkiezingen, dus ik wil u ook vragen om gebruik te maken van de lijntjes die u zelf heeft, maar wij gaan daar werk van maken. Het is een hele goede oproep. Dan stop de plannen en de uitvoering rondom de reclamebelasting, die gaan we ontraden. Laat ik beginnen met het is een afspraak uit het coalitieakkoord, dus we zijn bezig met de uitvoering daarvan. Het is één van de manieren waarop we de openbare ruimte willen herwinnen. Je kan het ermee eens zijn of oneens, maar dat is de route die is ingezet. Ik hoor een paar aannames rondgaan over invoeringskosten zijn heel hoog, het levert relatief weinig op. De nulmeting is net klaar. Er wordt nu gekeken naar wat dat oplevert en dat betekent dat we direct na de zomer in gesprek gaan met de ondernemersverenigingen - daar hebben we al mee gesproken - om te kijken wat levert dat nou op? Hoe het uitpakt is dus afhankelijk van hoe je het uiteindelijk in mekaar zet. Dat doen we in overleg met de ondernemers. Dat komt dan in de richting van uw raad. Volgens mij is het een goed moment om als de getallen - wat kost het eigenlijk om het in te voeren, wat kost om het uit te voeren versus wat zou het eventueel op kunnen leveren - om van gedachten te wisselen over wat vind je daar dan van?

05:16:28

Voorzitter: De VVD.

05:16:29

Mevrouw Jacobs-Setz: Dank u wel, voorzitter. Ik zou ook graag een reflectie van het college

willen hebben over hoe ze dan aankijkt tegen deze lastenverhoging voor ondernemers die het ook nog steeds zwaar hebben in de naweeën van corona en hoe u dat weegt ten opzichte van, wat u ook zei, dat u lastenverzwaring ook wel een heikel punt vindt. U zei iets anders.

05:16:58

Wethouder Wijnja: Ja, dat klopt. Dat is natuurlijk wel iets waar we naar kijken. Een belangrijke doelstelling die we met elkaar hebben vastgesteld, is het herwinnen openbare ruimte. Daarvan hebben we gezegd: alle middelen die je hebt om daaraan bij te dragen, willen we inzetten. Eén van de middelen die we nog niet inzetten - die wel aanvullend is, want daar zijn ook verschillen van inzicht over en dat klopt echt niet. Precario gaat echt over iets anders. Niet alle ondernemers betalen ook precario omdat het over andere uitingen gaat - is het precario. Daarvan hebben we gezegd: dat is een middel om daartoe in te zetten. Er ging van alles over en weer over wat allemaal ondernemers zeggen. Ik ga niet pretenderen dat ik weet alle ondernemers vinden, want dat is sowieso helemaal geen homogene groep. Wat ik wel weet, is dat in het gesprek wat we hebben gehad met vertegenwoordigers dat daar de conclusie was: er is heel veel eensgezindheid over de doelstelling. Het feit dat we die openbare ruimte moeten herwinnen, dat die toegankelijk moet zijn, klimaatadaptief, groen. Ondernemers zien ook dat we overal in de gemeente investeren in de openbare ruimte. Daar hebben ze ook belang bij. Alleen wij zijn het niet eens of dit een goed middel daartoe is, maar dat is op zichzelf ook allemaal prima. Wij gaan met elkaar in gesprek over wat die nulmeting heeft op geleverd. Daar kunnen we met elkaar van gedachten wisselen en volgens mij is het heel goed om op die manier overleg te voeren met elkaar. Dat betekent niet dat je dan met elkaar eens hoeft te zijn. Dat betekent ook niet dat wij de verwachting hebben dat ondernemers staan te springen en te zeggen: "Oh, ze gaan iets invoeren. Daar ben ik heel blij mee!" Natuurlijk niet.

05:18:30

Mevrouw Jacobs-Setz: Wat ik niet begrijp, voorzitter, u heeft het over herwinnen van de openbare ruimte. Ik zou daar heel graag een indicator op willen hebben, maar dat komt op een ander moment. De meeste reclame zit aan de gevel. Ik heb de podcast nog geluisterd waar u uitgelegd heeft wat de reclamebelasting is. De meeste reclame zit op de gevel, twee meter boven de grond. Legt u mij dan eens uit op het moment dat u dat belast, hoe uw openbare ruimte terugwint. Wie gaat er dan overdwars op de gevel staan? Dat hebben we alleen maar bij het VNG-congres gezien, dat mensen dat deden. Voor de rest heb ik nog nooit iemand op de herwonnen openbare ruimte dwars op een gevel zien lopen.

05:19:07

Wethouder Wijnja: Dat feestje heb ik dan weer gemist. Dat is jammer. Dit gaat over de vraag: wat betekent het herwinnen van de openbare ruimte? Gaat dat ook over vlaggen die je uithangt, dingen die je aan de etalage hangt?

05:19:21

Mevrouw Jacobs-Setz: Een vlag kun je nog van zeggen: die zit een meter over de gevel. Excuseer, voorzitter. Dit is inderdaad een billboard - dan wil ik het echt even heel expliciet maken, want ik snap het oprecht niet - die 30 centimeter uitsteekt, twee meter boven de grond. U en ik zijn allebei geen twee meter. Ik meen het heel erg oprecht. U kunt erom

lachen, maar ik vind het een serieuze vraag. Welke openbare ruimte wordt herwonnen ruim boven een gemiddelde mensenlengte en wat hebben we eraan?

05:19:47

Wethouder Wijnja: Daarom lachte ik niet, laat dat even duidelijk zijn. Dat kwam door iets wat de voorzitter mij toebeet. Dat was wel een beetje aan de orde eerlijk gezegd.

05:20:00

Voorzitter: Terecht.

05:20:00

Wethouder Wijnja: Ik sta hier gewoon mijn werk te doen. Als je kijkt naar wat er in de gemeentewet staat over reclamebelasting, dan staat er dat het gaat over uitingen die de aandacht vragen vanaf de openbare weg. Dat gaat ook over dingen die in de etalage staan, gaat ook over borden die buiten staan, gaat over al die verschillende dingen. Daar is de reclamebelasting voor bedoeld. Als je wil zien wat dat eventueel tot gevolg heeft, wordt vaak Maastricht als voorbeeld genoemd. Daar is namelijk heel weinig op etalages en er is heel weinig op straat fysiek waar je loopt. Wat ons betreft, de openbare ruimte, is dat allemaal bij elkaar en dat is de reden dat we dit voorstellen.

05:20:49

Voorzitter: D66.

05:20:50

De heer Lo-A-Njoe: Ik probeer het toch nog een keer. Zeker dat laatste voorbeeld. Uitingen achter de eigen ruit van de winkel, dus niet in de openbare ruimte, kwalificeert u als: daar moeten we belasting op heffen, want daarmee herwinnen we de openbare ruimte. U weet ook dat de GCC en andere ondernemersverenigingen dit echt niet begrijpen. Het gaat niet over enkele ondernemers, het gaat over allerlei vertegenwoordigers van ondernemers. Kunt u hen uitleggen waarom je hiermee de openbare ruimte herwint? Ik snap het ook echt niet.

05:21:22

Voorzitter: U heeft de ingrediënten voor de discussie over de reclamebelasting nu genoemd. Er zijn nog meer te maken. Wethouder geeft aan: er komt een voorstel. Daarover komt u nog breedvoerig met elkaar in gesprek. Ik wil de discussie verplaatsen naar dan. Het college zegt: "Wij zullen wel met een voorstel komen" en dat geeft de mogelijkheid om daar verder op in te gaan. Anders gaan we nu tien minuten praten over een onderwerp wat nog een keer helemaal terugkomt. We vervolgen nu de beraadslaging en de wethouder heeft nog een paar moties kort te behandelen. Nee? Heb je nog een slotwoord? Dat durft u niet. Ik heb iets toe gebeten. Dat is niet waar, hoor. Een vraag nog van Student en Stad wat dan toch nog een mogelijkheid is voor de wethouder.

05:22:13

Mevrouw Goodijk: Op de valreep. Nog even voor onze goede orde, want er werd gezegd: "Die indicatoren moties, leg dat vooral neer bij auditcommissie." De auditcommissie zegt: "Ja, maar het is wel een beslissing van de raad." Wat is nu het proces? Kunnen wij dan nu als raad uitspreken: wij willen die indicatoren en wordt het dan geregeld? Moet ik dan mijn motie intrekken? Vertel mij, hoe werkt dit? Er werd g gesproken over proces. Ik ken het proces niet.

05:22:41

Wethouder Wijnja: Dat is op zichzelf prima. Het proces is als volgt: dat het gesprek wat wij altijd voeren over bijvoorbeeld indicatoren is in de auditcommissie. Wat ik heb toegezegd, is dat voor de moties die zijn ingediend op het gebied van indicatoren - er zitten een aantal bij die we waarschijnlijk relatief snel kunnen doorvoeren. Er zitten ook een aantal bij waar wat meer werk vraagt - we willen zeggen: we komen met een voorstel voor de indicatoren die makkelijk in te voegen zijn. We komen nog terug op welke dat zijn. Voor die andere is het voorstel om dat in het lopende gesprek door het hele jaar met de auditcommissie te voeren. Het klopt dat de auditcommissie geen besluit neemt. Dat zou ook raar zijn, want de hele raad is daar helemaal niet vertegenwoordigd. Het is wel zo dat we het wat dieper liggende gesprek daarover met elkaar daar hebben en dan komt er uiteindelijk een voorstel naar de raad hoe het in te vullen. Als u denkt: dat is een goede toezegging, kunt u hem intrekken.

05:23:42

Mevrouw Goodijk: Ik hoor inderdaad een duidelijke toezegging en ik kreeg een bevestigende knik van de voorzitter van de auditcommissie. Dan kunnen de moties inderdaad volgens mij van de agenda af.

05:23:50

Voorzitter: Dank u zeer. Dan gaan wij naar het vervolg van het college. Ik kijk welke wethouder zich aandient. Dat is voor mij ook een verrassing.

05:24:03

Wethouder Broeksma: Dank u wel, voorzitter. De wethouder van motie één. Dat lijkt me helemaal geen verkeerde volgorde. Vijf moties in mijn portefeuille. Motie één, negen, 23, 24 en 28. Andere moties die misschien op mijn terrein liggen, zullen door collega's worden beantwoord. Motie één, I want to park my bicycle. Dat gaat over fietsvlonders. Prima motie, oordeel raad. We zoeken naar: wat kost het en hoe kunnen we dat financieren? Een mogelijkheid is om het misschien om te financieren vanuit de extra opbrengsten van het betaald parkeren. Conform het besluit in april '21 zouden we die inzetten voor leefkwaliteit. Dit zou daar een goed voorbeeld van kunnen zijn. We komen daarbij terug. Motie één, oordeel raad. Motie negen, verkeersshuften, ontraden we. Niet omdat wij voor verkeersshuften zijn, maar omdat wij denken dat die grootschalige aanpak Rotterdam - zo wordt het genoemd - hier niet aan de orde is. Dat is niet nodig. Het probleem is hier vele malen kleiner dan in steden die genoemd zijn. Even een beeld over wat er in Rotterdam gebeurt. Last onder dwangsom wordt er opgelegd, dat loopt op tot 3.000 euro. Er is een verkeersaso team, er zijn wijkverboden die kunnen ingesteld worden voor verkeersaso's, er wordt gevraagd aan verhuurbedrijven om aan recidive aso's geen auto's meer te verhuren, er wordt gemonitord met het geluidsmeters, er worden acteurs ingezet, er zijn gedragscampagnes, straten worden afgesloten, snelle interventievoertuigen van de politie, extra flitspalen, recidive regelen met Openbaar Ministerie en nog meer. Dat kunnen wij ook allemaal doen, maar het is niet nodig. Het is van een andere orde. Wij denken dat het beter is om de middelen die we hebben in te zetten voor maatregelen, zoals in de mobiliteitsvisie ook genoemd is. Vorige week besloot u over loop- en fietsverkeersveiligheid, dus de herinrichting van straten als 30 kilometer straten, knips, et cetera. Wij ontraden motie negen.

05:26:08

Voorzitter: De Stadspartij.

05:26:09

De heer Sijbolts: Voorzitter, mijn fractie begrijpt eerlijk gezegd niet zo goed waarom de wethouder op deze manier een serieus probleem in onze gemeente belachelijk maakt. Er zijn een heleboel inwoners die zeer zeker wel problemen ervaren. Plus - daar hebben wij, maar in het verleden ook SP en CDA, vaak voor gewaarschuwd - bij die inrichting van 30 kilometer zones, die niet zo worden ingericht, kan de politie niet handhaven omdat ze niet juist zijn ingericht. Deze motie was bedoeld om het college te helpen om dit soort dingen op te lossen. We krijgen steeds meer meldingen van bewoners. De reactie, die hele opsomming van het college, leuk dat u uw huiswerk heeft gedaan, maar dat was niet de strekking van de motie.

05:26:50

Wethouder Broeksma: Het is niet bedoeld om de motie belachelijk te maken, maar wat ik probeer te zeggen is dat de aanpak van Rotterdam bij die omvang van het probleem en de situatie hoort. Bij ons, bij excessen en bij urgente situaties, wordt er ingegrepen door politie, er wordt ingegrepen op het moment dat daar meldingen over zijn. U weet hoe we met scootermeeting bijvoorbeeld omgaan. Het juiste punt wat u zegt om wegen die we tot 30 kilometer willen verklaren ook in te richten, zo fysiek onmogelijk te maken of ongewenst te maken dat er harder gereden wordt, om dat te doen, om knips zo in te richten om het huftergedrag te kunnen tegenhouden. Bij excessen wordt er opgetreden. Dat wordt al gedaan, maar de aanpak zoals in Rotterdam is in onze situatie niet nodig. Er wordt dus opgetreden door de politie. Als u vraagt van ga nog eens met de politie of Openbaar Ministerie in gesprek om te kijken of hier voldoende aandacht voor is of dat meer aandacht nodig zou kunnen helpen, dan gaan we dat natuurlijk doen. Wij denken dat de middelen die we hebben beter besteed kunnen worden aan diverse maatregelen waar u ook voor pleit. Motie 23, voorzitter, van parkeerplaatsen naar zonnevlaktes. Een motie van VVD en GroenLinks. Prima om dat zo te doen. Oordeel raad. Wij denken dat we in september/oktober inderdaad met een brief kunnen komen over waar het hier precies over gaat en of er op wat kleinere parkeerplaatsen, mogelijk met een subsidie, een sluitende businesscase gemaakt kan worden. Ook als het gaat over grotere parkeerterreinen komen we met een brief en nemen we dit erbij, zodat u dit - als er financiële consequenties zijn - mee kunt nemen in uw behandeling van de begroting. Motie 23, oordeel raad. Motie 24 van de VVD als initiatiefnemer, busplatformer Zuiderdiep. U heeft een goed punt te pakken. Ook oordeel raad voor deze motie. U heeft de tekst iets veranderd. Ik pak even de goede erbij. U vraagt om in te zetten om te vragen of die bushaltes voorzien kunnen worden van welke bushalte is het nu? Er staan vier bushaltes en die staan best wel afstand uit elkaar. Ik ga er van uit dat, omdat chauffeurs weten waar ze moeten stoppen, het ook gepland is waar ze moeten stoppen en dat het via de app of anderszins duidelijk gemaakt worden aan de mensen die daar zijn. Wij gaan er niet over. U weet dat. Het gaat via het OV-bureau dan wel Qbuzz. Wij zullen vragen, mocht u deze motie aannemen, om dat te doen. Ook als u hem niet aanneemt. We doen dat gewoon. Het is een goed idee. U heeft een goed punt te pakken. Oordeel raad, motie 24. Tot slotte, voorzitter, motie 28 verlaag de kosten voor bewonersvergunningen. Dat gaat over parkeervergunningen. Wij ontraden deze motie. Wij

hebben u toegezegd dat we via de LTA in 2024 komen met een nadere analyse over de zone-indeling. Dat is een klus en dat heeft ook met ambtelijke capaciteit te maken dat het op dit moment nog niet gebeurd is. Het kan ook budgetconsequenties hebben. Als het een goedkoper wordt, moet er misschien iets anders duurder worden of er moet ergens anders geld vandaan komen. Dat betekent nogal iets als we met een goede analyse willen komen van waar het precies over gaat, welke keuzes er zijn. Uiteindelijk gaat u die keuzes kunnen maken. Een punt daarbij is ook dat enige wijziging pas per 1 januari kan ingaan, dus 1 januari 24 gaan we niet halen. Het staat ook niet op de LTA. Begin '24 komen we daar op terug. We komen wel al met een voorstel om komende 1 januari in te laten gaan, dus niet alleen de Omgevingswet, waar gaat het over het systeem van bezoekers, het bezoekersvergunningensysteem en de prijzen die erbij horen en een winkelcentra parkeersystematiek. Wij willen in november met een voorstel komen, zodat u op 1 januari daarop kunt reageren.

05:31:20

Voorzitter: CDA.

05:31:30

Mevrouw Armut: Dank u wel. Ik maak me toch een beetje zorgen. Ik hoorde net over de fietsvlonders dat de wethouder zegt van dat kunnen we misschien betalen met de plus in het parkeerbedrijf. Betaald parkeren is al lang en breed uitgebreid. Dat gebeurt zonder enige moeite, lijkt het soms wel. We hebben in 2021 als hele raad met algemene stemmen gezegd: "We willen graag dat de tweede schil minder gaat betalen." We hebben het hier de hele tijd over de lasten die steeds hoger worden voor middeninkomens en voor alle inwoners. Waarom kan dit niet sneller? Ik maak me ook oprecht zorgen of het überhaupt wel gaat gebeuren, want er komt een brief in 2024 met een analyse. Mijn partij en ook de fracties die mede ingediend hebben zeggen: "Kom gewoon nu met een voorstel of maak die tweede schil ook 50 euro." Ik zou graag van de wethouder willen weten of hij van plan is dit überhaupt nog te doen. Ik wil ook een oproep aan de raad doen deze motie alsnog weer te steunen, juist ook om te zeggen: dit willen wij als raad, we willen dat onze motie wordt uitgevoerd zoals wij allemaal voor hebben gestemd.

05:32:34

Wethouder Broeksma: Ik heb net gezegd dat we komen met een voorstel over twee onderwerpen: bezoekerssystemen en winkelcentra. Ook daar heeft u naar gevraagd. U zegt: "Het is betaald parkeren is lang en breed ingevoerd." Dat is sinds maart het geval. We hebben daarover gediscussieerd. Het heeft ook met ambtelijke inzet te maken op dat punt. Wij komen met een voorstel en conform LTA komen we in 2024 met een voorstel over de systematiek die u voorstelt. Op het moment dat u zegt: "Die tweede schil maken we goedkoper", betekent dat er een financieel gat ontstaat. Dat kunnen we gewoon niet accepteren. Dat betekent dat iets anders duurder moet worden. De vraag gaat erom: wat zou dat dan moeten zijn? Tot zover, voorzitter.

05:33:20

Voorzitter: Dank u zeer. Dan kijk ik naar de volgende wethouder.

05:33:28

Wethouder Van Niejenhuis: Dank u wel, voorzitter. Ik heb inderdaad mijn pasje er niet in,

maar daar had ik al iets voor geregeld bij de griffier. Dank je wel. Dank, voorzitter. Ik ga toch even kort stilstaan bij motie vier. Die gaat over een indicator. Dat komt omdat daar eerder al door Student en Stad een punt van gemaakt is en wij daar eerder al als college van gezegd hebben dat we dat gaan doen. Dat gaat over de verhouding van onzelfstandige en zelfstandige woningen. Wij hebben al eerder aangegeven dat we dat in beeld willen brengen en wij kunnen dat ook in het meerjarenprogramma wonen 2024 opnemen. Die toezegging wil ik doen richting Student en Stad als gevolg op de eerdere vraag die in een eerdere raadsvergadering gesteld is. Dan ga ik naar een motie 20 van D66 en Partij voor het Noorden. Ik heb hier een ambtelijk advies van 2,5 kant, voorzitter, maar voordat u mij iets toebijt, ga ik er even twee belangrijke dingen uitlichten. Dat zeg ik met een lach voor het verslag. Er zitten praktische bezwaren aan. Dat heb ik zojuist ook gedeeld met de indieners. Het klinkt ontzettend mooi. Laten we met zoveel mogelijk mensen helpen om zoveel mogelijk daken te voorzien van zonnepanelen. Daar zitten een aantal nadelen aan. Het belangrijkste is misschien wel voor de gemeente Groningen dat de zonnedaken die op de daken van de gemeente liggen volledig in ons eigendom moeten zijn, zodat ze ook toe te schrijven zijn aan de energieprestatie van het gebouw. Die hebben wij dus ook echt heel hard nodig om aan allerlei wettelijke eisen te gaan voldoen en aan onze eigen ambities. Zo zijn er nog een paar nadelen. Eigenlijk wil ik zeggen: wij zijn heel erg goed op koers om alle daken vol te leggen met zonnepanelen. Wij hebben daar een hele goede aanpak voor. Die heb ik ook met de raad gedeeld. We hebben daar partijen voor gecontracteerd. We werken daar heel hard aan. We proberen echt te versnellen als we daar mogelijkheden toe zien, maar dit lukt helaas niet. Ik kan niet anders dan deze motie ontraden. Dan de motie van de VVD: bouwen, bouwen, bouwen. Ook deze motie zal ik ontraden hoewel ik het uiteraard met de strekking eens ben. Ook dit college wil meer bouwen. Ik denk dat het niet goed is om heel erg per jaar te zeggen van het is niet gelukt met de aantallen. We kijken natuurlijk globaal over de jaren heen wat we willen realiseren. Dat is gemiddeld 1.500. Dat is voorgaande jaren wat meer geweest en misschien komende jaren wel heel erg lastig om te realiseren. We gaan uit van wat wij denken dat een realistisch aantal is. Ik denk niet dat het goed is om er dan een x-aantal even bij op te zetten bij het streefgetal, omdat wij niet kunnen zeggen dat we dat waar gaan maken. Dat doet er niet aan af dat onze ambitie blijft om gewoon zoveel mogelijk te bouwen dit jaar en ook komende jaren.

05:36:16

Voorzitter: PVV.

05:36:17

De heer Ram: Dank u wel, voorzitter. Een vraag aan de wethouder. De wethouder geeft aan dat hij graag zoveel mogelijk wil bouwen. Zit er ook enige spanning op het punt van de verduurzaming van deze nieuwe woningen en het realiseren van woningen? Ziet u dat daar mogelijk wat vertraging op kan komen?

05:36:43

Wethouder Van Niejenhuis: Dank, voorzitter. Misschien niet specifiek alleen op verduurzaming, maar wat ik wel zie, en daarover heeft het college u vandaag ook een brief gestuurd over de Travertijnstraat, is dat de optelsom van ambities het soms wel lastig maakt om projecten te realiseren op een financieel gezonde manier. Inzake Travertijnstraat wil ik graag met de raad in gesprek over waar de voorkeuren liggen. In het najaar - dat heb ik

eerder al aangekondigd - zullen wij met een brief komen over de voortgang van de woningbouwproductie. Dat kan ook betekenen dat het college heel graag met u in gesprek wil over de optelsom van ambities. We leven in een tijd waarin we biodiversiteit verliezen, de aarde opwarmt, we heel veel water overlast hebben. Wat er nu een beetje gebeurt, is dat de oplossingen voor al die enorme problemen heel erg landen in de grondexploitaties van nieuwe gebiedsontwikkelingen. Dat drukt daar heel zwaar op en dat geeft spanning. In algemene zin kan ik me wel vinden in de woorden van de heer Ram.

05:37:41

Voorzitter: Nog een vervolgvraag.

05:37:42

De heer Ram: Ik ben wat verbaasd. Toch een compliment aan het college dat er enige realiteitszin is op het duurzaamheids- en klimaatvraagstuk. Dank u wel daarvoor, wethouder.

05:37:56

Voorzitter: Stadspartij.

05:38:01

Mevrouw Sloot: Voorzitter, dank u wel. Naar aanleiding van de beantwoording van de wethouder over dat het lastig is om dit per jaar te bekijken en om dat wat we dan vorig jaar niet hebben gehaald bij het komend jaar op te plussen: waarom is dat voor het college wel lastig en zou dat voor de corporaties niet lastig zijn, die we elk jaar met prestatieafspraken ook monitoren en ook proberen aardig te pushen dat zij wel aan hun doelstellingen komen? Dan zou je daarvan ook kunnen zeggen van laten we dat dan ook wat over een wat langere termijn bekijken, zodat we met z'n allen niet zo geforceerd en gespannen doen om per jaar iets te halen wat gewoon niet mogelijk is.

05:38:53

Wethouder Van Niejenhuis: Voorzitter, dat beeld dat u schetst klopt niet. Wij hebben hele goede gesprekken met corporaties en huurdersverenigingen over de biedingen die gedaan worden vanuit de corporaties. Wij zeggen als gemeente niet tegen corporaties: "U heeft uw aantallen niet gehaald, dus dan krijgt u de doelstellingen er dit jaar bij." Ik weet niet waar deze vergelijking vandaan komt, maar dat doen wij niet. Wij kijken meer jaren met elkaar: wat is realiseerbaar, wat is haalbaar? We zijn er scherp op dat de ambities gehaald worden. Ik geef alleen aan dat ik graag met realistische doelstellingen op pad wordt gestuurd. Anders weet ik wel welk debat wij hier volgend jaar weer hebben. Wij hebben als college deze extra motivatie niet nodig. Wij doen ons stinkende best om zoveel mogelijk huizen te bouwen.

05:39:41

Mevrouw Sloot: Dat was ook, voorzitter, precies waarom ik deze opmerking maakte. Omdat ik denk dat het inderdaad niet realistisch is om het sec per jaar te bekijken en dat het we misschien moeten gaan kijken of we daar niet zo gigantische druk op gaan zetten. Als we dat wel doen en we doen die ambities wel, dan vindt mijn partij dat je dus per jaar mag gaan op plussen. Ik denk dat we misschien met zijn allen dan dat minder op één jaar moeten gaan plannen. Bent u dat met mij eens?

05:40:17

Wethouder Van Niejenhuis: Nee, eigenlijk niet. Ik vind het heel goed om jaarlijks met elkaar

een gesprek te hebben over de voortgang van de bouwproductie. Ik wil ook heel graag vanuit het college toelichten waarom we dingen wel en niet halen. Dat lijkt me uitstekend. Het is ook echt een heel belangrijk onderwerp, dus prima om het hier jaarlijks over te hebben. We moeten wel realistische doelstellingen met elkaar vaststellen.

05:40:36

Voorzitter: VVD.

05:40:37

De heer Heiner: Dank, voorzitter. Ik maak me toch wel grote zorgen. 2022 was een beter jaar om te bouwen dan 2023 gezien de stijgende rente, stijgende bouwkosten. 2024 is maar de vraag hoe het er dan bij ligt. Gaan we dan wel het geheel over de jaren heen halen? Daarom denken wij: ga nou die ambitie verhogen. U heeft nog meer dan ruim een jaar om die woningen bij te bouwen. Volgens mij met hoge ambities kun je het alleen maar halen. Op het moment dat we nu al gaan zeggen: we gaan het wat naar beneden bijstellen. U zegt dat we die 1.500 wel gehaald hebben, maar die 1.500 hebben ook niet gehaald. Dat waren er 1.372. Ik maak me echt grote zorgen of we over de lange termijn wel het aantal woningen, dat wij met zijn allen volgens mij willen bouwen, gaan halen.

05:41:24

Wethouder Van Niejenhuis: Voorzitter, voordat ik naar de laatste motie ga, nog één reactie richting VVD. Ik deel uw zorg. Wij in deze ruimte delen allemaal uw zorg. De oplossing is niet om 236 woningen op papier op te schrijven. De oplossing is om met elkaar keihard aan het werk te gaan om dit te realiseren. Dat betekent dat u als raad ook aan zet zult zijn, ook rondom Travertijnstraat en ook in algemeenheid, over de woningbouwproductie om af en toe te zeggen: "Het mag qua ambities van een tandje minder, want we willen maximaal op erfgoed, maximaal op klimaatadaptatie, maximaal op parkeren." Dat is denk ik het betere gesprek. Dat zou echt helpen en dat wil ik heel graag naar de zomer met u voeren. Dan blijf ik van mening dat we de wereld moeten redden en dat we alle problemen van deze tijd moeten oplossen. Alleen de vraag is: moet dat vanuit de grondexploitatie betaald worden? Partij van de Arbeid heeft een motie ingediend met een aantal partijen over een eerlijke bijdrage aan gebiedsontwikkelingen. Ik zou die motie in de vorm zoals die nu opgeschreven is willen ontraden en een toezegging willen doen. Wij zijn hier en gaan hiermee aan de slag als gemeente Groningen. Ik heb eerder ook aangegeven dat wij werken aan een nota kostenverhaal. Die wil ik nog voor het eind van het jaar aan uw raad opleveren. De baatheffing, zoals die hier genoemd is, zou een instrument kunnen zijn wat we gaan inzetten als gemeente Groningen. Dat wil ik betrekken op het totaal van instrumenten wat we willen gaan gebruiken bij het kostenverhaal. De toezegging is dat we dit meenemen in de nota kostenverhaal en dat we die voor het eind van het jaar bij u raad opleveren.

05:43:01

Voorzitter: PVV.

05:43:01

De heer Ram: Een vraag aan de wethouder: kunt u dan ook in dat kostenverhaal meenemen wat zo'n baatbelasting voor kostenverhogende effecten heeft voor starterswoningen enzovoort? Dat zou misschien wat meer duidelijkheid kunnen geven.

05:43:21

Wethouder Van Niejenhuis: Voorzitter, ik vraag me af we dat in z'n algemeenheid kunnen weergeven. Het is zo dat het instrument vooral op gericht is dat eigenaren die onevenredig veel profiteren van een ruimtelijke ontwikkeling zonder daar zelf aan bij te dragen ook vervolgens gedwongen worden om daar wel iets bij te dragen. Het is dus niet per definitie zo dat het een kostenopdrijvend effect zal hebben, maar we zullen daar ook wat woorden aan wijden in de nota kostenverhaal.

05:43:48

Voorzitter: Dank u zeer. College, vervolg de beantwoording.

05:43:51

Wethouder Bloemhoff: Voorzitter, dan zal ik de moties over werk en onderwijs behandelen. Allereerst motie zeventien, dat gaat over baangaranties in de energietransitie. Het sluit aan bij wat we in de arbeidsmarktregio doen op het gebied van kansrijk beroep. Hier wordt specifiek gevraagd om de inpassing te laten krijgen in het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en de aanpak voor Groningen noord. Daar zijn we ook bezig met de gebiedsgerichte aanpak. Daar zijn de onderwijsinstellingen ook bij betrokken. Bedrijven en woningcorporaties zijn heel actief. Het biedt dus ook de kans om binnen dat programma ook specifieke onderwijs modules en leerwerk combinaties te maken inclusief baangaranties. Het is heel interessant om daar inderdaad specifiek aandacht te hebben voor de doelgroep vrouwen en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. We kunnen natuurlijk onderzoeken of dat past binnen de transitieregeling van het JTF en het MPG, dus wij kunnen deze motie oordeel raad geven. Dan hebben we motie 32, CO2-neutrale onderwijshuisvesting. Dat sluit denk ik heel mooi aan bij het HEVO-rapport wat we eerder ook al hebben gepresenteerd over energieneutrale, duurzame schoolgebouwen. Er wordt specifiek verzocht om een door het Rijk gefinancierde pilot om circulair en flexibel schoolgebouw te ontwikkelen met een hoge gebouw kwaliteit. We vinden het een interessant idee om zo'n pilot te starten. De impact op afschrijvingen restwaarden moeten we daar zeker ook bij onderzoeken. Dat is heel ingewikkeld, financieel technisch, maar dat zouden we dan mooi mee kunnen nemen. Eén kanttekening: dat het verwerken in de begroting 2024 nog wel wat ingewikkeld kan zijn, omdat als we een beschikking moeten krijgen van het Rijk, lukt het dan nog te verwerken. We kunnen wel uit de voeten met "indien mogelijk" in de motie. We kunnen ook de voortgang van die pilot meenemen bij de uitvoering van het HEVO-rapport voor meer duurzame en energieneutrale schoolgebouwen. Met andere woorden: oordeel raad, voorzitter.

05:45:47

Voorzitter: Dank u zeer. VVD heeft nog een vraag.

05:45:51

De heer Heiner: Dank, voorzitter. Wij zouden het college ook willen vragen om te kijken naar het Just Transition Fund en Europese gelden. Niet alleen bij het Rijk, maar ook bij die partners bekijken of daar geld vandaan kan gehaald worden hiervoor.

05:46:06

Wethouder Bloemhoff: Voorzitter, ik weet niet of het JTF hiervoor geschikt is. Dat mogen we namelijk niet in gebouwen steken. Dat is heel jammer. Dat wordt helemaal opgesplitst door

de campus. Dat zie ik niet als mogelijkheid, maar een andere mogelijkheid zal natuurlijk wel het [onhoorbaar] dossier zijn, waarbij we ook het nodige doen op het gebied van onderwijs en schoolgebouwen. We interpreteren hem dan ruim.

05:46:30

Voorzitter: Dank u zeer. Dan vervolgt het college de beantwoording.

05:46:43

Wethouder Molema: Ik kijk snel naar mijn buurman of hij nog wat moest beantwoorden. Ik mag op motie zes en vijftien ingaan en ik heb nog een concrete vraag gekregen over evenementen. Laat ik daar meteen mee beginnen. Volgens mij zijn wij heel eerlijk geweest dat we een lerende organisatie zijn als het gaat om grootschalige evenementen en zijn wij ook heel eerlijk geweest over dat op het moment dat er geïnvesteerd is in de drafbaan en dat je grote internationale ex als ambitie hebt daar bepaald geluid bij hoort. Er is een evenementennota naar u onderweg. Die staat in september geagendeerd. Het stuk zit er al bij, dus u kunt het zien. Daarin staat ook hoe het college naar de toekomst kijkt rondom evenementen. Volgens mij gaat u daar in september nog uitgebreid over in gesprek. Dan motie zes. Rondom de soa's. U geeft aan van het college, zet in op preventie van soa's. Wij zetten breder in, namelijk op algehele seksuele gezondheid, dus op gezonde, plezierige en veilige seks uit vrije wil voor iedereen. Ik denk dat het wel een belangrijke toevoeging is. De motie is heel sympathiek en kunnen we ook overnemen. Oordeel raad. Dan motie nummer vijftien, Shelter City. Dat is een andere. Zoals u ook in het meerjarenperspectief kunt zien, is het niet zo dat wij geld kunnen vinden in de begroting. Op het moment dat u hier iets mee wil, gaat het ten koste van de diversiteitsagenda. Een tijdje terug hebben wij die ook op de agenda gehad en hebben we inzicht gegeven in wat doen we daar nu in en hoe geven we het geld nu uit? Dat houdt in dat op het moment dat u een Shelter City zou willen het ten koste gaat van iets anders wat in de diversiteitsagenda zit. Daar zouden we heel graag van u horen wat u dan niet meer wil. Dan wil ik wel aan u meegeven dat er heel veel andere thema's voorbijkomen rondom diversiteit. Gisteren hebben we hier gezeten en ging het ook bijvoorbeeld over het slavernijmonument. Er is ook een oproep om meer te doen rondom racisme. Dan is het ook echt aan u de afweging van wilt u geld uitgeven aan Shelter City of aan andere inzet rondom diversiteit? Dat maakt dat we het oordeel raad geven, maar wel dus echt met de kanttekening dat u daar beter in gesprek over moet gaan over wat u niet meer wil doen. Dan heb ik mijn twee moties gehad.

05:49:03

Voorzitter: Dank u zeer.

05:49:05

Wethouder Jongman: Voorzitter, dan vervolg ik graag met emoties achttien, 29 en 30. Als eerste de motie over van dakloos naar eigen huis. Fijn dat de PVV dit probleem wel herkent en aangeeft dat we daar iets mee moeten doen. Zij het niet dat wij daar een aantal jaren echt al op ingezet hebben, bijvoorbeeld het programma beschermd wonen naar beschermd thuis. We zijn bezig om mensen juist 24 uur te laten opvangen om aan te laten sluiten bij het perspectief op een thuis. In coronatijd zijn ook een aantal mensen doorgestroomd naar een eigen huis. Kortom: we hebben daar een leidraad voor opgesteld. Dat doen we ook in regionaal verband. We hebben ook een visie op wonen en zorg. Ook een

uitvoeringsprogramma hebben we twee weken geleden aan u toegestuurd waarin we ook die ontwikkelingen die u beschrijft in die motie faciliteren. Vandaag is er een brief aan u uitgegaan over de evaluatie winterregeling met een monitor dakloosheid. U doet een veronderstelling bij de cijfers die niet klopt. We hebben daar op 6 september een beeldvormende sessie over gepland, om dat even goed met elkaar door te nemen. Ik ben met u eens. Wij willen daar vol op blijven inzetten om deze doelgroep zo goed mogelijk te bedienen. Dat leidt tot de conclusie dat we de motie ontraden, maar daarover graag op 6 september verder het gesprek over voeren. Dan motie 29 over de blaashal en het voorkomen van wachtlijsten. Het CDA weet als geen ander, net als andere leden van uw raad, dat we de afgelopen jaren een aantal stappen hebben ondernomen op het gebied van binnensportcapaciteit. We hebben gekeken of we het beter kunnen benutten. We hebben een blaashal in Hoogkerk eerder gerealiseerd. We hebben het zogeheten IABB opgesteld, de kenners weten wat dit inhoudt. We zijn bezig bij de planvorming zoals vitaliteitscampus Kardinge en Suikerzijde om daar ook binnencapaciteit toe te voegen. We hebben het vierjaarlijkse capaciteitsonderzoek naar voren gehaald, namelijk: we doen dat dit jaar in plaats van in '24. We doen dat ook nog met student en sport op verzoek van uw raad. Wij willen dan ook niet - en dat heb ik u al eerder aangegeven toen u dezelfde vraag heeft gesteld, maar dan niet in de vorm van een motie - vooruitlopen op de uitkomsten van het capaciteitsonderzoek en nu al een besluit nemen, maar graag, zoals ik ook heb aangegeven, op basis van feiten met een oplossing voor de toekomst komen. Dan, voorzitter, motie 30.

05:51:30

Voorzitter: Er is nog een vraag van CDA.

05:51:31

De heer De Haan: Voorzitter, inderdaad. We hebben inderdaad eerder tijdens de jaarrekeningen er ook vragen over gesteld. Je kan natuurlijk ook van mening verschillen. Voorzitter, wij krijgen nog steeds veel signalen van binnensportverenigingen die nu te kampen krijgen met wachtlijsten dat ze weer op het niveau van voor corona zitten. Dan is het toch een beetje de vraag: wat ga je dan doen? Ga je dan wachten tot het onderzoek er is of ga je daar nu op acteren? Ik was wel benieuwd of het college die signalen over die wachtlijsten en die drukte bij de binnensport niet ontvangt.

05:52:10

Wethouder Jongman: Voorzitter, wij zijn alleen maar blij met drukte, want dat betekent dat mensen na corona het sporten weer hebben hervonden. Wat we graag willen, is op basis van feiten conclusies trekken en niet op basis van her en der wachtlijsten. We willen echt gegrond kijken naar de groei van onze gemeente. Daar zijn we ook weer met de visie bezig op de toekomst van sport. Even heel feitelijk: de gymzaal aan de Korreweg komt er vanaf het nieuwe seizoen weer bij, die zit ook op een andere plek nu te sporten, evenals de Meet in Haren en de Groenewei als sportzaal. Die komen ook op termijn beschikbaar. Kortom: ook daar wordt capaciteit toegevoegd. Op basis van al die feitelijk nieuwe situaties gaan we kijken wat er aan de hand is. Wat ook gezegd zou moeten worden - dan ga ik wel heel diep op de materie in - maar het kost ook 5 ton om überhaupt een blaashal aan te leggen en het kost ook structurele middelen om hem in het leven te roepen. Kortom: wij gaan echt kijken naar de capaciteitsuitkomsten die er zijn en dan nemen we een besluit. Voorzitter, motie 30. We hebben eerder naar aanleiding van uw wensen en bedenkingen eind april

78

contact gehad met alle clubs en FC Groningen. We hebben ook aangegeven dat het betekent wat de raad heeft aangegeven en dat we daar de komende periode heel hard mee aan de slag zijn gegaan. Er zijn begin mei allerlei gesprekken gevoerd en we zijn daarmee tot een nieuw voorstel voor een beheerplan gekomen. We kunnen alleen als gemeente in samenspraak met alle gebruikers dat plan ook aanpassen en daar dan toewijzingsregels hanteren. Het heeft zeker tot de week van 19 juni geduurd om voor alle betrokken clubs op dit park de wensen en bedenkingen te vangen rondom hoe ze het nu zien. Er zijn twee dingen gebeurd: één club die zou eerder uitgeplaatst willen worden, heeft dat niet gewild. We zijn ook nog bezig met een veld om dat mogelijkwerijs om te bouwen. Kortom: we nemen dat heel serieus. We zitten er bovenop. We zijn en blijven in samenspraak met alle clubs op zoek naar oplossingen waar het kost iets meer tijd. We hebben daarover vandaag ook richting uw raad een brief verzonden. Wat ik als nog laatste mee wil geven, is dat ik gisteravond persoonlijk bij de clubs ben langs geweest om te vertellen dat het proces met te nemen maatregelen iets meer tijd gaat kosten. Daar hebben we in alle openheid over gesproken. Ik ben daar weggegaan met de toezegging er in september persoonlijk op terug te komen en daarvan hebben de clubs, ondanks dat ze het jammer vinden dat we nog bezig zijn, aangegeven dat goed te vinden. Ik heb beloofd, nogmaals, om dat dus terug te koppelen. Ik vind het dan ook jammer dat gesprekken die we op Corpus voeren meteen onderdeel uitmaken van deze beraadslagingen. De politieke vertaalslag die nu voorligt, is niet de vertaalslag die er gisteravond was.

05:55:01

Voorzitter: VVD.

05:55:03

De heer Heiner: Dank, voorzitter. We hebben hier als raad over gepraat. Het was hartstikke druk hier op de publieke tribune, iedereen was aanwezig en er is toegezegd dat de amateursportverenigingen voorrang hebben op FC Groningen, dat die van kracht zouden worden. Daar was iedereen het over eens. Nu ineens, als donderslag bij heldere hemel, worden de spelregels veranderd. Ik vind dat heel bijzonder en ik snap ook niet waarom. Alleen omdat FC Groningen het er schijnbaar niet mee eens is.

05:55:32

Wethouder Jongman: Voorzitter, het is geen donderslag bij heldere hemel. We zijn vanaf het moment dat we hier met elkaar hebben overlegd met die nieuwe situatie aan de slag gegaan. Ik heb u aangegeven dat het zeker tot 19 juni heeft geduurd om al die wensen bij elkaar te leggen. Het is één grote puzzel die we moeten leggen op dat park, maar zeggen dat wij nu ineens regels hebben veranderd? Nee, integendeel. We hebben met elkaar regels besproken. In de brief van vandaag heb ik ook exact aangegeven waar het over gaat. Alleen het enige wat nu aan de orde is, en dat heb ik ook in een brief aan u gestuurd, is dat we even iets meer tijd nodig hebben, omdat het een behoorlijk ingewikkelde puzzel is om te leggen waar we met alle betrokken partijen, inclusief de amateurclubs en inclusief FC Groningen, uit willen komen. Punt.

05:56:21

Voorzitter: CDA.

05:56:21

De heer De Haan: Voorzitter, inderdaad, u bent er gister geweest en dat waardeer ik. Dat vind ik fijn. Ik hoorde ook vanuit de clubs dat ze dat gewaardeerd hebben. Wat ik ook van de clubs hoorde, is dat ze zich achteraf wel overvallen hebben gevoeld. Ze hebben trainingsschema's gemaakt. In die trainingsschema's zijn ze er van uitgegaan, ook naar aanleiding van wat hier is besproken in deze raad, dat de voorrangsregeling vanaf het nieuwe seizoen zou gaan gelden. Ze hebben die trainingsschema's nu klaar en nu krijgen ze gisteren inderdaad te horen: "Nee, Groningen is er niet klaar voor. Die gaan er in september mee aan de gang." Dan wordt er dus weer overlegd en moeten er weer nieuwe schema's gemaakt worden. Waarom het politiek dan vandaag op de agenda staat, is omdat vandaag de laatste dag voor het reces is en voor die clubs de laatste politieke dag voor het nieuwe seizoen. Vandaar ook de korte tijd dat die motie duurt. Ik heb ook getwijfeld: op welke manier moet je dat nou doen? Wij dachten dat dit de snelste klap was als oppositie. Het komt wel weer op hetzelfde neer bij de discussie over Corpus: neem regie als gemeente, die voorrangsregeling is geldend, doe dat. Dan kan FC Groningen hoog of laag springen, maar vanaf het nieuwe seizoen willen wij dat die voorrangsregeling geldt. Dat lijkt mij een prima boodschap vanuit u richting FC Groningen.

05:57:53

Wethouder Jongman: Voorzitter, net zoals er heel veel voetbalcoaches altijd zijn, lijken er ook altijd heel veel regisseurs te zijn. Wat wij doen op dit moment is één en al regie nemen, want in de brief staat beschreven wat we nog veel meer doen. Wij zijn echt heel druk bezig. We zijn dat ook in samenspraak aan het doen met alle partijen. Dat kunnen we alleen maar in samenspraak met alle partijen. Het kost echter meer tijd. Daar zijn we mee bezig en doen ook ons best om het zo goed mogelijk te impliceren. Zoals ik ook in de brief van vandaag aan u heb geschreven, aan de hand van de regels zoals u hebt aangegeven. Daar zijn we mee aan de slag. Alleen het kost nou eenmaal meer tijd.

05:58:32

De heer Sijbolts: Voorzitter, een college dat stelt dat het meer regie wil nemen, laat het nu wel afweten. Ik vind wel, ook in lijn met wat het CDA en VDD net hebben bepleit, afspraak is gewoon een afspraak. Dit moet gewoon geregeld worden.

05:58:50

Wethouder Jongman: Voorzitter, dat er geen regie is, laat ik voor uw rekening. Er is één en al regie genomen in dit hele dossier. Ik geef u alleen aan dat we in overleg zijn, dat het iets meer tijd kost dan we eerder gedacht hebben en dat we er heel hard aan werken. Ik heb u net ook de ambtelijke tijdlijn geschetst waarop we dit in overleg met al die clubs hebben gedaan.

05:59:10

Voorzitter: D66.

05:59:13

De heer Lo-A-Njoe: Dank u wel. Het is helder wat de wethouder aangeeft, maar ik ben toch wel benieuwd of de wethouder begrijpt dat met die hoorzitting, waar we met deze raad zo uitgebreid mee bezig zijn geweest, in die sessie zowel bij de raad als bij de clubs de verwachting is gewekt dat in het nieuwe seizoen - en dat begint in september - met de

nieuwe regeling wordt gewerkt. Een los van of dat nu gehaald wordt of niet. Is de wethouder het met me eens dat die verwachting logisch is gezien hoe wij het hier besproken hebben?

05:59:48

Wethouder Jongman: Voorzitter, we zijn aan de hand van de nieuwe situatie, aan de hand van wat u met het college besproken heeft, zijn we ook op stap gegaan. We zijn ook in een heel aantal gesprekken daarmee...

05:59:57

Mevrouw Jongman (wethouder): ...naar hen toe geweest. Wat zijn de nieuwe wensen en bedenking van al die gebruikers? Want er is natuurlijk wel een ding veranderd, namelijk dat we dachten dat we ruimte zouden krijgen doordat één club eerder heeft gezegd: "Ik wil wel verhuizen." Die zei hier ter plekke: "Ik wil niet meer verhuizen." Daarmee hadden we op dit moment al ruimte kunnen creëren. Dat is niet aan de orde geweest, waardoor ook dat weer een nieuwe situatie heeft opgeleverd. Daardoor zijn we op dat moment weer met al die clubs in gesprek gegaan wat dit betekent. Wij zijn tot de week van 19 juni met alle clubs in overleg geweest om te kijken wat dat betekent. We zijn op dat moment gaan puzzelen. We hebben even goed met FC Groningen aan tafel gezeten. Ik ben met alle verenigingen in overleg, dus we zitten er bovenop. We hebben even iets meer tijd nodig. Dat betekent niet dat het nu stil is. Nee, er wordt 'as we speak' zelfs hard aan gewerkt om te komen tot die goede nieuwe indeling aan de hand van de punten die u als raad heeft ingebracht.

06:00:54

Voorzitter: Nog even één keer en daarna Student en Stad. Dan wil ik dit onderdeel wel afsluiten. D66.

06:01:03

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik ben nu toch wat in verwarring, want zover ik weet is de club die weg wilde honkbalclub Caribe. Had de wethouder gedacht dat als Caribe als honkbalclub weg zou gaan, dat tussen de hoorzitting en de aanvang van het seizoen, de honkbal-softbalvelden verwijderd zouden zijn en dat daar hockey- of voetbalvelden zouden liggen? Volgens mij is dat schier onmogelijk. Het wel of niet vertrekken van Caribe staat los van wat je in september zou kunnen verwachten. Zie ik dat goed?

06:01:30

Mevrouw Jongman (wethouder): Wat wij gedaan hebben is dat wij hebben gezegd dat wij kiezen voor de breedtesport. Met die boodschap van uw raad - die ook de boodschap van het college is - zijn we aan de slag gegaan. Er is niks veranderd ten opzichte van de uitkomsten van de hoorzitting. Daar zijn we mee op stap gegaan. We zijn ermee aan de slag. Het kost net even meer tijd om tot die goede puzzel te komen in overleg met elkaar. Daar wordt op dit moment heel hard aan gewerkt, kan ik u vertellen. Dus er is niks veranderd. Het klopt wat u zegt. We weten niet hoe snel we hadden kunnen schakelen. De initiële ruimte die we hadden gevonden doordat Caribe zou vertrekken op dat park, was onderdeel van de eerdere berekening voor de ruimte voor de toekomst op het park. Die viel weg. U weet zelf hoeveel tijd het kost om al die schema's naast elkaar te leggen. Daar viel Caribe uit, waardoor we opnieuw moesten kijken wat dat betekent aan de hand van die nieuwe situatie. Caribe heeft daarin duidelijk gekozen en daar heb ik ook geen oordeel over. Dat is hun goed recht. Daarmee zijn we op stap gegaan. Nogmaals voor de tiende keer: wij zijn

druk in overleg. We hebben iets meer tijd nodig, maar we doen ons uiterste best om met de keuze voor de breedtesport die het college gemaakt heeft en die u hebt onderstreept naar het nieuwe rooster over te kunnen gaan.

06:02:44

Mevrouw Jongman (wethouder): Student en Stad.

06:02:45

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank u wel, Voorzitter. Ik hoor het college een paar keer 'de nieuwe situatie' noemen. Natuurlijk is het niet per se een nieuwe situatie. Er zijn al jaren capaciteitsproblemen op Corpus Den Hoorn. We horen al de hele tijd dat het piept en kraakt. In ieder geval kwam er één ding van elke partij duidelijk naar voren tijdens de hoorzitting en dat was: geef ons alsjeblieft duidelijkheid. Dus kan het college dan in ieder geval erkennen dat zelfs dat niet geluk is en dat het echt ontzettend vervelend is?

06:03:17

Voorzitter: Akkoord, dan doe ik nog even een paar moties. De vicevoorzitter zit ons voor.

06:03:38

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): Het woord is aan de burgemeester.

06:03:39

De heer Schuiling (burgemeester): In de eerste plaats ligt er nog de motie onder 2 en die heeft een vergelijking met de motie onder 3. Ik denk dat het goed is om in overeenstemming met de Agendacommissie te bepalen hoe we met deze moties om willen gaan. Dus de bereidheid vanuit het college is er om hier opvolging aan te geven. Zowel voor motie 2 als 3. Dat betekent dus in technische zin dat het oordeel aan de raad is, met de toezegging van onze kant en de inplanning van de kant van de Agendacommissie. De motie onder nummer 14 gaat over het inclusieve uniform. Daar zitten veel kanten aan. Die zijn voor een deel al hier vanavond aan de orde gekomen. Een aantal principiële en praktische kanten en een aantal aspecten hoe het nou verder zit in het land. Het lijkt het college verstandig om daar in de breedte het gesprek over te voeren en hier niet bij motie even te gaan regelen hoe dat zou moeten. Bovendien heeft een aantal fracties gevraagd: hoe leeft dat eigenlijk in onze eigen organisatie? Daar kan dan ook verder naar worden gekeken. Als u de motie zo in stemming wenst te brengen, dan moeten we hem ontraden. Als u ermee akkoord kunt gaan dat we in overleg met de Agendacommissie een datum plannen om hier goed over te spreken, dan doen we dat.

06:05:09

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): De heer Ram heeft een vraag.

06:05:11

De heer Ram (PVV): Voorzitter, ik hoorde de burgemeester goed dat hij er een bespreekstuk van wil maken. Mocht het een bespreekstuk worden, zou de burgemeester dan ook mee kunnen nemen of boa's gevaar kunnen lopen als ze deze kledingvoorschriften aanpassen? Dus of de keppeltjes en hoofddoekjes geweld op kunnen leveren?

06:05:41

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): De burgemeester.

06:05:43

De heer Schuiling (burgemeester): Uiteraard. Ik gaf al aan dat er ook een aantal praktische aspecten aanzitten. Die zullen we ook in die beschouwing moeten betrekken. De suggestie van onze kant is: laten we het aan alle kanten bekijken, goed bespreken en ook kijken hoe het elders in het land op dit moment leeft.

06:06:00

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): De heer Pechler.

06:06:02

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. In overleg met andere indieners kunnen wij leven met deze suggestie van het college. Het zou fijn zijn als dat zou lukken in september. Ik weet niet hoe vol de agenda al is, maar daar vindt de Agendacommissie vast een plekje voor.

06:06:14

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): De burgemeester.

06:06:17

De heer Schuiling (burgemeester): Ik wens de Agendacommissie sterkte. Dan zijn we bij de motie onder 19 'Extra bestrijding van witwassen'. Dat is natuurlijk altijd heel goed om te doen, maar de motie in deze vorm is te breed geformuleerd. Wij kunnen niet zomaar een Bibob-onderzoek starten naar alle winkels die zich hier willen vestigen. Er moet echt wel een concrete aanleiding toe zijn. Los daarvan hebben wij ook nog te maken met onze capaciteit. Als we opvolging zouden kunnen geven, wat niet kan, aan deze motie, dan hebben we een enorme hoeveelheid extra mensen nodig. Ik had uit een eerder debat weer begrepen... Nou ja, kortom we moeten een klein beetje prudent omgaan met onze capaciteit en waar we die voor willen inzetten. Dus in deze vorm kunnen we geen uitvoering geven aan deze motie. Dat betekent dus dat we de motie zouden ontraden.

06:07:22

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): De heer Ram.

06:07:23

De heer Ram (PVV): Voorzitter, ik hoor een beantwoording op een motie die ik niet heb ingediend. Ik heb nadrukkelijk gevraagd om te onderzoeken of het zinvol is. Dat is één. Ten tweede om dan te kijken of er extra fte's nodig zijn. Precies die capaciteitsvraag waar het nu knelt, daar gaat deze motie over. Het gaat erom te onderzoeken of het nodig is en het tweede: hoeveel kost het dan als het nodig is?

06:07:56

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): De burgemeester.

06:07:58

De heer Schuiling (burgemeester): Dat begrijp ik en dat wordt zeer gewaardeerd. Waar het even om gaat is: heeft het zin om dingen te onderzoeken die niet eens kunnen? Daarvan lijkt het antwoord nee te zijn. Wat we wel gaan doen is dat we in het derde kwartaal van dit jaar met u kijken wat de capaciteit is die we op dit moment beschikbaar hebben, onder andere voor Bibob-onderzoek. Dat is een andere invalshoek. Dan wordt er volgens mij... U wordt gesouffleerd, dus ik wacht even. Volgens mij komen er dan dus over te spreken. Zoals u het

nu met uw collega heeft geformuleerd kan het niet. Terwijl we allemaal wel uw intentie willen. Daar komen we in het derde kwartaal met elkaar over te spreken als we het hebben over de stand van zaken over de veiligheid in de gemeente. Daar is een aantal van u ook mee bezig en denkt na over de vraag: welke capaciteit hebben we verder nog nodig?

06:09:02

Voorzitter: De heer Lo-A-Njoe.

06:09:02

De heer Lo-A-Njoe (D66): Een korte vraag. Het is helder wat de burgemeester aangeeft en dat kunnen we volgen. Is het kansrijker om in een volgende situatie een vergunningsplicht voor te stellen, zoals dat ook in Tilburg is gedaan? Een vergunningsplicht voor branches die witwas-gevoelig zijn? Kunnen we daarmee op pad om dat verder uit te gaan werken?

06:09:25

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): Dat lijkt me een heel nieuw onderwerp, maar als de burgemeester daar zo op het eerste gezicht een antwoord op heeft, gaat uw gang.

06:09:31

De heer Schuiling (burgemeester): Dan stel ik voor dat we in de voorbereiding van dat jaarlijkse gesprek wat we hebben uw suggestie meenemen en ook even van de randen voorzien. Het is nu genoteerd en wij zullen kijken hoe we daar vorm aangeven.

06:09:48

Voorzitter: De heer Ram nog tot slot.

06:09:49

Voorzitter: Luisterend naar de burgemeester gaan er meer dingen door mijn hoofd heen. Ik begrijp dat jullie wel aan de slag willen gaan met de modus. Dus ik overweeg om de motie dan aan te houden. Ik heb nog wel een vraag: in Noord-Holland hebben ze onderzoek gedaan vanuit de provincie in samenspraak met de gemeentes Daar worden onder andere kappers en nagelstudio's wel degelijk genoemd in het kader van de Bibob. Wellicht kunt u nog kijken naar dat onderzoek, want daar wordt het wel degelijk meegenomen. Dus dat is nog een vraag, Voorzitter.

06:10:40

Voorzitter: De burgemeester.

06:10:41

De heer Schuiling (burgemeester): Vanzelfsprekend. Dan zijn we bij de motie onder 27: 'Beëindiging stedenband met Moermansk'. Wij zijn voornemens om de rol van de stedenband in ons beleid op internationale betrekkingen te evalueren en eventueel te herijken. Dat zullen we in overleg met de Agendacommissie zo spoedig mogelijk doen. Dus we zijn bezig met de voorbereidingen van een stuk op dat punt. Dat gaat ook dan weer wat breder dan alleen de stedenband met Moermansk. De aanleiding was natuurlijk San Carlos, dus daar komen we op terug.

06:11:25

Voorzitter: Ik zie een vraag nog bij de heer De Haan. Ik heb geen duidelijk oordeel raad of ontraden gehoord. Misschien kunt u dat zo meteen nog doen. De heer De Haan.

06:11:32

De heer De Haan (CDA): Volgens mij hoorde ik ontraden, maar daar kan ik niet helemaal mee leven. Dus daarom probeer ik het nog een keer. Voorzitter, wij hebben eerder bijvoorbeeld gepleit om te stoppen met de stedenband met San Carlos. Toen kregen we een beetje een vergelijkbaar antwoord dat we nu ook van het college krijgen. Toen werd er een paar maanden daarna toch besloten om die stedenband te beëindigen. Ik moet hierbij een beetje denken aan het voorbeeld over Nieuwstad met de auto's, waarbij werd gezegd: "Daar kijken we later naar." We wilden dat verbieden en toen kwam het college eigenlijk met eenzelfde voorstel. Ik heb het gevoel dat we nu weer een beetje in zo een zelfde film zitten, dus ik vraag me toch af: wat is de mening op dit moment van het college met de stedenband die we toch nog met een Russische stad hebben? We zien dat het niet meer lukt met de projecten die daar uitgevoerd worden. Ik snap dat u het wilt herijken, maar u heeft toch wel een mening over, zeg ik via de Voorzitter, hoe het nu gaat met de huidige stedenband met Moermansk?

06:12:29

Voorzitter: De burgemeester.

06:12:30

De heer Schuiling (burgemeester): Op dit moment is die eigenlijk non-existent, maar ik wil wel de zorgvuldigheid in ogenschouw nemen. Bij San Carlos was er een intermediair die de banden onderhield en op eigen initiatief heeft aangegeven: "Wij zien er eigenlijk zo geen heil meer in." Het had ook te maken met het politieke klimaat in Nicaragua en het vervolg als je dan eindelijk in San Carlos was. Daar heeft men ervaring opgedaan en teruggekoppeld en daar hebben we een brief over geschreven. Vervolgens hebben wij gezegd: "Laten we het dan wel op een elegante manier doen." U heeft in de brief kunnen lezen hoe dat vorm zou kunnen krijgen. Bij Moermansk geldt in zekere zin hetzelfde. Daar zit een stichting en die zet zich daar buitengewoon voor in. Die was blij met het standpunt wat we eerder hebben ingenomen om dat niet zomaar te gaan verbreken. Dus u zult begrijpen dat ik hen eerst de mond wil gunnen om te horen wat hun opinie is. Sowieso, omdat we ook nog het een en ander met China hebben, is ons voornemen om in het najaar te kijken: hoe willen wij hier eigenlijk mee omgaan? Dus dat betekent dat ik hem in deze vorm moet ontraden. Mijn advies is: doe u zelf niet tekort, want u krijgt meer dan wat u gevraagd heeft.

06:13:54

De heer Schuiling (burgemeester): Tot slot zijn we dan bij de motie onder nummer 31 en die gaat over de Wijnloop in Haren. Ik heb de context inmiddels begrepen waarom een aantal fracties in de raad heeft gezegd: "Wij moeten nu wel de motie indienen." Uit de formulering van die fracties bleek dat men zelf beseft dat dit eigenlijk een hele ingewikkelde motie is. Op 29 juni jongstleden hebben wij een aanvraag gekregen. Het proces in onze gemeente zit nu eenmaal zo in elkaar dat wij ons erover laten adviseren, door onze mensen die in dat veld staan, wat wijsheid is met deze vergunningaanvraag. Het ongemak zit er voor u en voor het college in dat wij een gewone vergunningaanvraag-procedure gaan doorkruisen door een politieke uitspraak te doen. Dat moeten we niet doen. Dat wilt u ook niet, heb ik inmiddels begrepen. Dus wat ik nu heel pragmatisch voorstel is - dat komt ook namens het college overigens, want we hebben natuurlijk ampel beraad gehad over dit onderwerp - dat ik de vergunningprocedure gewoon even de kans geef.

06:15:16

De heer Schuiling (burgemeester): Ik word over een paar weken geadviseerd wat met deze vergunningaanvraag te doen. We kijken daar als college vanuit een positieve grondhouding naar. Dan moeten we in het najaar in ieder geval eens even goed met elkaar het gesprek voeren over: hoe gaan we eigenlijk met dit soort initiatieven om? Volgens mij begrijpt u allemaal wat ik hier aan het doen ben. We waarderen het initiatief van de ondernemers. Haren is ons dierbaar. We willen niet in een vervelende discussie terechtkomen, maar zo een vergunningaanvraag moet wel zijn gewone loop hebben om te kijken of het echt kan. Als het kan, dan kijken we er positief naar. Vervolgens zitten er wel een paar aspecten aan waarvan we zeggen dat het geen belofte is dat het volgend jaar weer zomaar op deze wijze kan. Meer elegantie kunt u nu echt niet van mij verlangen. Als u hem handhaaft, dan handhaaft u de motie, maar volgens mij begrijpen we elkaar nu goed wat er moet gebeuren.

06:16:31

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): Mevrouw Jacobs.

06:16:32

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, Voorzitter. Ik heb soms aan een half woord genoeg, dus ik begrijp u. Ik kan me heel goed voorstellen - dat is bij deze een uitnodiging. Ik zal mijn gironummer straks geven - dat het college op excursie gaat. Die gaan wel eens op excursie heb ik begrepen, dus het lijkt me een goed idee dat u allen in uw agenda zet: vrijdag 29 september om 18:00 uur begint het. Ik stel voor niet met de taxi, maar op de fiets te komen. Dan kunt u eens zien wat een vriendelijk evenement dat is. Ik hoor graag voor hoeveel collegeleden ik de kaarten kan bestellen.

06:17:01

Vice Voorzitter Sietsma (GroenLinks): Ik hoor achter mij een wethouder die er wel eens is geweest. We gaan zien of het college op uw uitnodiging ingaat. Nee, het was geen vraag. Dan gaat de burgemeester nu weer verder.

06:17:34

Voorzitter: Dank. Wij schorsen de vergadering nu voor een kwartier. Na de schorsing, als u daar behoefte aan heeft, kunt u nog maximaal vijf minuten per fractie op de eerste termijn van het college reageren. De vergadering is geschorst.

06:33:24

Voorzitter: Ik heropen de vergadering. Wij zijn in de tweede termijn van de raad met een omgekeerde volgorde ten opzichte van de eerste termijn. Per fractie vijf minuten, maar dat hoeft niet. Als u indiener bent van een motie verzoek u wel om aan te geven of u die motie in stemming gebracht wenst te hebben of dat de reactie van het college voldoende is. De PVV.

06:34:35

De heer Ram (PVV): Dank u wel, Voorzitter. Ik zal in eerste instantie even terugkomen op de moties. De motie over het witwassen zullen wij aanhouden. Wij kunnen leven met de toezegging die is gedaan. Een kanttekening daarbij is wel dat de burgemeester wel eens vaker een toezegging heeft gedaan. Bijvoorbeeld over het onderzoeken van mensensmokkel en ondermijning. Daar heb ik nog steeds geen vervolgonderzoek op gezien. We zouden dus wel graag willen dat dat soort toezeggingen serieus worden uitgevoerd. Dat is een vraag aan

de burgemeester in dit geval. Een ander punt is de motie 'Van Dakloos Naar Eigen Huis'. Ik weet dat de wethouder heel hard bezig is met opvang en daar echt werk van maakt. Dat is ook net weer in een nieuwe notitie gestuurd. Mijn motie, samen met de Partij voor het Noorden, gaat echt over huisvesting en dat de gemeente eigen regie neemt. Wij denken dat het ook een kostenbesparing kan opleveren of zelfs kostenneutraal kan. Daarom willen wij deze motie wel indienen. Ook om een signaal te geven dat er op een andere manier gekeken kan worden naar dit soort problemen in win-win-situaties en bij de verkokering binnen de gemeente zelf. Dus daarom dienen wij deze wel in.

06:36:10

De heer Ram (PVV): Dan hebben we een aantal moties waar wij een opmerking over willen maken. De eerste motie is van de ChristenUnie en de SP 'Pilot Utrecht minimumloon' over de € 14,- die wordt genoemd. We vinden het wel een sympathieke motie, alleen denken wij dat het de verkeerde weg is. Ik denk dat het Rijk moet kijken naar belastingverlaging, btw-verlaging en compensatie. Dat is dus die zes miljard voor de bestaanszekerheid. Volgens mij is dat de crux waar je aan moet draaien. Juist het verhogen van het minimumloon zorgt er alleen maar voor - als je het helemaal invoert - dat uiteindelijk alle inflatie ook weer doorloopt. We moeten juist zorgen voor maatregelen waarbij de inflatie daalt in plaats van andersom. Dat is onze mening daarover. Dan hadden we ook nog een motie van de PvdA 'Eerlijke bijdrage aan gebiedsontwikkelingen'. Die is ontraden, dus ik hoop dat de PvdA deze intrekt. De baten-belasting vinden wij geen goed idee. We denken dat dit kostenverhogend is voor alle woningbouwprojecten. Hoe het nu in deze motie staat is het niet alleen een onderzoek, maar dit ook daadwerkelijk direct uit te voeren. Zo staat het in het dictum. Dat vinden wij veel te ver gaan. Een opmerking daarover: ik merk wel dat er wat verschillend wordt gedacht binnen de PvdA en GroenLinks. Het is nu bijna één fractie, heb ik begrepen. GroenLinks zit iets meer op de duurzaamheid en de PvdA iets meer op wonen. Mijn vraag aan beide fracties is: wat heeft nu prioriteit? Misschien kunt u met één mond spreken en misschien ook met één nieuwe bloem komen. Dus enige suggestie en ik ben erg benieuwd naar het antwoord van beide. Ik kom later nog aan bod, dus ik zit met smart te wachten op het antwoord. Dat was mijn bijdrage voor nu, Voorzitter.

06:38:22

Mevrouw Jongman (wethouder): Dank u zeer. Dan zijn we bij de Partij voor het Noorden.

06:38:42

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank, Voorzitter. Kort, zoals u van mij bent gewend. Nog even over de ozb: nog één keer, het gaat echt over drie knoppen. De eerste knop is de reguliere stijging van de woningwaarde. We weten allemaal dat de waarde van de woningen al jaren stijgt en blijft stijgen. Aan die knop kun je wel of niet draaien. Onze ervaring is dat er vaak niet aan wordt gedraaid, dus dat op die manier de ozb omhooggaat.

06:39:11

Voorzitter: De SP.

06:39:13

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik ben benieuwd hoe de Partij voor het Noorden aan die knop van de woningwaarde wil draaien? Wil je dan wegen in de buurt kapot gaan

bombarderen? Hoe denkt u dat je die woningwaarde omlaag kunt brengen als gemeente? Voorzieningen weghalen?

06:39:35

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Ik ben heel blij met deze vraag, want schijnbaar worden die knoppen nog steeds niet begrepen. Je kunt het percentage vervolgens wel weer laten dalen. Dus de woning stijgt, maar dan laat je het ozb-percentage dalen, waardoor per saldo het aantal euro's gelijk blijft. Ik zie de SP nu heel moeilijk kijken, maar dan zou ik toch een keer naar een financiële presentatie gaan waarin dit soort dingen haarfijn wordt uitgelegd. Ik ga even door, Voorzitter. Inflatiecorrectie is een van die knoppen. Die wordt nu weer gebruikt. Dat kan. Dan zijn er natuurlijk de reguliere verhogingspercentages. Die knop kun je ook gebruiken. Zo zijn er een aantal knoppen waar je aan kunt draaien. Onze conclusie in Groningen is: aan welke knop je draait of niet draait, per saldo gaat hier de ozb altijd omhoog. Met nadruk op altijd. Dat gezegd hebbend, zijn wij niet gerustgesteld dat die ook de komende jaren niet naar beneden zal gaan. Geen van die knoppen. Dat betekent en dan val ik in herhaling, dat je langzaam maar zeker - wij zien dat in onze buurt gebeuren - een exclusieve stad aan het worden bent. Met name de stad. Dan nog even over de daklozen-motie die wij samen met de PVV hebben ingediend. Wij vinden dat een hele sympathieke motie. De uitleg zoals die door het college wordt gegeven neigt toch wat naar een soort zorgopvang. Dat is het absoluut niet. We krijgen een beetje het gevoel, omdat de PVV de hoofdindiener is, dat die daarom niet echt volledig wordt omarmd. Hopelijk hebben we daar ongelijk in, Voorzitter. Daar wil ik het even bij laten.

06:41:17

Voorzitter: Daar heeft u een vraag over van GroenLinks.

06:41:20

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Voor de heer Van der Laan om toch de vragen met betrekking... Ik denk dat iedereen in de raad hier de intentie ondersteunt dat we op een goede manier met dak- en thuislozen moeten omgaan en dat het ook sociale opvang vergt. Dat gezegd hebbende wordt wel echt gevraagd om te zoeken of we een studiocomplex kunnen bouwen van in totaal minimaal 100 studio's. Dat vergt een hele forse financiële uitgave. Hoe kijkt de Partij voor het Noorden daartegenaan?

06:41:50

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Wij horen natuurlijk ook de opmerking van GroenLinks. Ik vond het opvallend dat juist bij dit onderwerp wel een keer de financiën van stal worden gehaald. Terwijl bij andere onderwerpen dat niet of nauwelijks een onderwerp van gesprek is, maar bij dit dan juist weer wel. Dat vinden we dan niet echt consequent en daar zoeken we de redenen naar.

06:42:10

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Allereerst was dat natuurlijk mijn vraag niet, maar laat ik het dan helpen door dat te laden. Natuurlijk kijken wij ook altijd naar de financiën van alle voorstellen. Mijn bezwaar is juist dat in dit voorstel er iets wordt voorgesteld met hele grote financiële gevolgen die totaal niet meegenomen worden. Hoe kijkt de Partij voor het Noorden daarnaar?

06:42:32

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, grote financiële gevolgen, dat zijn allemaal aannames en invullingen. Zover waren we nog niet eens. Het begint natuurlijk met een onderzoek. Als u dat als GroenLinks zelf al gaat invullen, dan wordt het heel lastig om serieus naar zo een motie te kijken.

06:42:53

Voorzitter: Dank u zeer. Het CDA.

06:43:12

De heer De Haan (CDA): Sorry Myrthe, ik doe hem alvast even wat omhoog. Voorzitter, het debat gehoord hebbend ga ik tot nu toe toch nog wat onbevredigend straks naar huis. Ik heb veel goede ideologische verhalen gehoord. We hebben zelf ook proberen ons steentje als CDA bij te dragen aan ons verhaal voor een sterke samenleving. Ik mis toch wel een duidelijke richting vandaag, vooral vanuit de coalitie. Ik heb een oppositie gehoord die bereid is tot het maken van keuzes. Ook al zijn dat niet altijd makkelijke keuzes. Er is veel de vraag gesteld vanuit de coalitie: wat gaat u dan niet doen? Als ik kijk naar de coalitie, dan hoor ik vanuit GroenLinks verhalen over de klimaatopgave. Terecht. Vanuit de PvdA over werk en basisbanen. Ook terecht. Partij voor de Dieren over eiwittransitie. Wellicht wat minder terecht. De SP voor een maatschappelijke opstand en de ChristenUnie heb ik wat samengevat met omzien naar elkaar. Wat het CDA betreft heeft Groningen echt behoefte aan een coalitie die niet alles tot kerntaak promoveert. Welke dingen gaan we straks niet meer doen als het Rijk niet met geld over de brug komt?

06:44:25

De heer De Haan (CDA): Voorzitter nogmaals, laat ik duidelijk zijn: ook het CDA vindt dat die drie miljard bezuiniging onterecht is en dat het geld van het Rijk over de brug moet komen. Er is nu een bepaalde strategie en ramkoers gekozen waarvan, wat ons betreft, de effecten nog niet duidelijk zijn. Er wordt door de wethouder in haar beantwoording gesproken over bepaalde taken die we dan in de toekomst niet meer zullen gaan doen. Dan wordt er een voorbeeld gegeven over de opvang van Oekraïners of jeugdzorg. We weten nog niet precies hoe dat eruit gaat zien. We hebben een bepaalde weg gekozen zonder dat we weten welk effect dat kan hebben voor onze inwoners. Ook gaan we bepaalde deals niet meer doen. Dan denk ik: een regiodeal lijkt mij een prachtige deal voor Groningen. Of preventie met gezag. Sluiten we dan ook dat soort deals uit? Laat ik hopen van niet. Voorzitter, dan nog wat moties en ook wat dat betreft was het een wat onbevredigende avond. Met nul uit vier gaan wij vanavond naar huis, als ik het zo mag inschatten. Ik zou er wel graag wat over willen zeggen.

06:45:28

De heer De Haan (CDA): Ten eerste over het betaald parkeren. Voorzitter, in 2021 is op initiatief van het CDA samen met de SP, de Stadspartij en de VVD een motie aangenomen. Het doel was om te onderzoeken hoe we het tarief van die tweede en derde schil kunnen aanpassen. Omdat we zien dat het eigenlijk heel oneerlijk is dat bijvoorbeeld mensen in De Hoogte, de Korrewegwijk of de Indische Buurt € 70 meer vragen dan mensen in De Wijert. Dit terwijl veel van deze wijken in veel gevallen op dezelfde afstand liggen van de binnenstad. Dan horen we vandaag bijvoorbeeld over natuurlijk een sympathieke motie van

Student en Stad over de fietsvlonders, die gefinancierd zou gaan worden vanuit de meeropbrengsten van het betaald parkeren. Schiet ons dan maar lek. Voorzitter, het CDA vindt ook dat we kritisch moeten gaan kijken met welke landen we samen gaan werken. De Voorzitter heeft toch wel wat hoopvol gereageerd dat we meer zullen gaan krijgen dan we willen, dus daar zien we naar uit. Volgens het CDA moeten we kritisch kijken naar die stedenband met Moermansk. Het is een stad in Rusland, een land dat met de oorlog in Oekraïne laat zien weinig op te hebben met onze normen en waarden.

06:46:38

De heer De Haan (CDA): Vandaar het voorstel dat we vandaag ook gedaan hebben. Die motie kunnen we dus intrekken en we zien uit naar alles wat we mogen verwachten. Tenslotte de sportmoties en die laten we staan. Voorzitter, het CDA is teleurgesteld op het gebied van sport en hoe de laatste tijd een aantal zaken binnen onze gemeente gaan. Dan denken we aan de Kardinge-run waar uiteindelijk gelukkig wel een oplossing voor gevonden is. Vorige week hebben we het bijvoorbeeld gehad over het WK-vrouwenvoetbal. We hebben vandaag in de pers kunnen lezen over de marathon die niet doorgaat. Daarvan zullen we morgen als voltallige oppositie schriftelijke vragen stellen. We krijgen veel signalen over dingen die niet goed gaan in de breedtesport. We hebben afgelopen tijd vragen gesteld over het corona-compensatiefonds wat uiteindelijk grotendeels niet bij verenigingen terecht is gekomen, maar bij een skatepark. Ook daar willen we na de zomer nog graag een keer een debat over voeren. Voorzitter, we hebben vandaag een debat gehad over de voorrangsregeling. Wij vinden het niet uit te leggen dat we die hoorzitting hebben gehad, waarbij het woord regie volgens mij toen wel 200 keer is gevallen. Dan moeten we nu horen dat er uiteindelijk, wat ons betreft, echt onvoldoende regie is gevoerd en dat FC Groningen aangeeft toch meer tijd nodig te hebben. Het zijn gemeentelijke gelden. Wij als gemeente gaan daarover, dus wij willen alsnog de coalitie echt oproepen: steun die motie voor de Groningse breedtesport! Dank u wel, Voorzitter.

06:48:01

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij de ChristenUnie.

06:48:23

De heer Wennink (ChristenUnie): Een tijdje geleden mocht ik kijken hoe hoog deze eigenlijk moest voor mij. Zo hoog. Nee, dit is leuk. Voorzitter, dank u wel voor het woord. Ik heb vijf minuten de tijd om even kort te reflecteren op alles wat tot op heden gezegd is. Dat ga ik dan ook proberen. Er werd ons in de brief gevraagd om niet op knelpunt-niveau aan te geven wat wel en wat niet. Dat werd door de wethouder herhaald in de beantwoording. Er werd gevraagd om een richting en volgens mij hebben alle partijen hier aanwezig duidelijk die richting uitgesproken. Soms moet je een beetje tussen de regels doorlezen, maar dat kunnen wij allemaal hartstikke goed dus het college kan dat zeker. Samenvattend had mijn collega in de eerste termijn het onder andere over het niet besparen op de toekomst van kinderen en jongeren.

06:49:24

Voorzitter: Het CDA.

06:49:30

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, het college kan goed tussen de regels doorlezen. Ik ben er wat minder goed in, dus kunt u me helpen? Wat is er precies gezegd door de coalitie?

06:49:39

De heer Wennink (ChristenUnie): Ik denk dat ik niet genoeg tijd om de hele coalitie te herhalen, maar ik zal hem even voor onszelf doen. Voor onszelf was ik begonnen bij het niet besparen op de toekomst van kinderen en jongeren. Dat gaat onder andere over mentale gezondheid; bijzondere aandacht voor basisonderwijs, al dan niet speciaal; inzetten op een veilige thuissituatie, Veilig Thuis; een veilige gezinssituatie en een dak boven het hoofd. Ook inzet op beving en herstel hebben we daarbij genoemd. Verbondenheid is genoemd. De leefbaarheid van Groningen niet op pauze zetten en dan hebben we het over wijkvernieuwing sociale huur.

06:50:08

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, dat was niet tussen de regels. Dat waren de regels.

06:50:14

De heer Wennink (ChristenUnie): Dan is het toch goed overgekomen, dus dat scheelt weer. Dan ga ik door: maatschappelijke voorziening in nieuwe wijken; zorg voor de zorg; jeugdzorg; ouderenzorg; sekswerkers; het terugdringen van mensenhandel en dan hebben we nog 'begin bij jezelf'. Hier wordt het misschien wat leuker, maar dat weet ik niet. Dat is aan u om te oordelen. Niet met nieuwe plannen starten als de oude stilliggen door capaciteitsproblemen. Bij grootstedelijke projecten kritisch durven kijken naar de eigen ambities en de inwoners centraal blijven stellen bij alle overwegingen. Specifiek zijn er nog alle grote investeringen. Het lijstje projecten is voorgelegd. Daar hoeven we nog niet uit te kiezen, maar misschien moeten we daar ooit wel met een soort richting naar kijken. Daarin hopen wij mee te geven dat natuurlijk altijd de inwoner op één blijft staan. Capaciteit is een belangrijk thema. Ik zou nog graag gemeente-programmering mee willen geven. Dus kijken op gemeenteniveau wat er uiteindelijk allemaal in elkaar grijpt. Dan de moties. Ik begin bij wat voor u echt relevant is. Motie 8 trekken wij zelf in. Daar bent u vast heel blij mee. Wij zijn blij met de toezegging. Wij zien de brief over de pilot in Utrecht en de beoordeling daarvan graag tegemoet wanneer dat klaar is. Dan nog een korte reflectie op een aantal andere moties van andere partijen.

06:51:50

De heer Wennink (ChristenUnie): De ozb-moties - die bundel ik even - zullen wij niet steunen. Of u het er nou mee eens bent of niet, maar de calculatie van prijs, lonen en indexering is volgens ons gegrond. De bezuinigingsopgave van 3,6 miljoen tot zevenenhalf willen we nu niet nemen, dus daar gaan wij tegenstemmen. Dan de indicatoren-moties: daarvoor is nu onze lijn dat wij dat liever via de Auditcommissie doen. We horen dat de makkelijker toe te voegen indicatoren zullen worden toegevoegd. De moeilijker toe te voegen indicatoren kunnen nog niet worden toegevoegd. Hopelijk doen we dat na het gesprek met elkaar tussen Audit en raad. Dan kort, zodat ik straks wat stemverklaringen kan overslaan: wij zijn sympathiek over de busplatformen Zuiderdiep van de VVD. Wij zijn niet zo sympathiek over de 'Bouwen, Bouwen, Bouwen' motie. Ik gok dat die in stemming wordt gebracht. Wij zien liever de realistische doelstelling, zoals genoemd door het college. Dan nog even kort over

de stedenbanden van het CDA. Dat wordt voor ons inderdaad in ieder geval nul uit één. Dat vonden wij ietwat voorbarig. Ik vond het wel optimistisch en juist positief dat u zegt: "Wij vragen om dingen. Daar zitten we over te denken en later gebeurt het." Dat vond ik juist heel positief voor u. Dat is misschien perspectief. Verder kunnen we ons vinden in de meeste verklaringen van het college. Dus tot zover, Voorzitter.

06:53:33

Voorzitter: Er is nog een vraag van de VVD, geloof ik.

06:53:37

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u, Voorzitter. U zei: "We doen liever realistische doelstellingen", dan de motie van ons volgen. U heeft de wethouder horen zeggen dat die het liefst zoveel mogelijk wil bouwen. Toch haalt die het niet. Vindt u de doelstelling van het college realistisch en gaan we daar de volgende keer dan ook echt op sturen?

06:53:59

De heer Wennink (ChristenUnie): Ik hoor meerdere dingen, maar laat ik het zo zeggen: volgens mij is het college zelf super ambitieus. U bent dat ook. Het enige verschil is dat u graag de gemiste doelstelling nog bij het huidige jaar optelt. Het college geeft aan dat het iets te gortig wordt en daar kunnen wij ons wel in vinden. Volgens mij vindt u elkaar in uw ambitieuze doelstelling, dus dat is in ieder geval hartstikke mooi.

06:54:24

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij de fractie van Student en Stad.

06:54:50

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Ik merk dat het publiek al lekker is opgewarmd door mijn voorganger, dus bedankt daarvoor. Eerst even kort een reactie op het college. Heel mooi om te horen dat er een toezegging is om een sessie te organiseren met de raad over het uitgaansleven en veiligheid in de nacht. Het is gewoon ontzettend belangrijk dat wij hier als raad over komen te spreken. Het is natuurlijk niet helemaal waar onze moties 2 en 3 om vragen. Die vragen om als gemeente echt actief de samenwerking op te zoeken met de nachtsector en te onderzoeken hoe we eventuele opdrachten aan onze Partner van de Nacht kunnen financieren. Alleen zo kunnen we echt wat doen voor de nacht. Met alleen een raadsessie voelt de Groninger stapper zich niet veiliger of gelukkiger. Deze moties willen wij dus graag in stemming brengen. Evenals de moties over soa's en fietsvlonders, wat een beetje een gekke zin is. Mooi dat het college ook deze moties positief beoordeelt. Dan nog heel kort over de financiële strategie van het college, want wij kunnen ons daar wel in vinden. Het is belangrijk om te laten zien dat we straks echt in de problemen komen. We hopen wel dat straks in gezamenlijkheid te kunnen doen. Dus met alle 342 gemeenten en met de VNG voorop.

06:56:06

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Alleen laten zien dat je een probleem hebt, is denk ik niet genoeg. We verwachten dat het college uiteindelijk voorstelt om scherpe keuzes te maken. We kunnen misschien niet alles wat we willen en al helemaal niet tegelijkertijd. Dan zijn er nog een paar belangrijke moties waar ik echt even bij stil wil staan en dat zijn de volgende: een minimumloon van € 14,- voor gemeentelijke opdrachten, een inclusief

uniform voor boa's, het voortzetten van Shelter City, het in kaart brengen van onderwijssegregatie, het garanderen van banen in de energietransitie voor kansarme jongeren en het betrekken van inwoners bij het realiseren van zonnedaken. Wij steunen deze moties van harte of dienen ze zelfs mede in, omdat ze bijdragen aan een inclusief, kansgelijk en groen Groningen. Een gemeente waarin iedereen kan meedoen. Als wij vanavond al deze prachtige voorstellen hebben aangenomen, dan moeten ze natuurlijk nog uitgevoerd worden. Daarvoor hebben we al die duizenden ambtenaren nodig die zich elke dag keihard inzetten voor Groningen. Die zijn stuk voor stuk nodig en onvervangbaar. Ook hoorde ik de wethouder helemaal aan het begin zeggen: "Als u de motie als raad heeft aangenomen, dan gaan wij dat gewoon uitvoeren." Dus ik ga ervan uit dat het ook geldt voor onze vuurwerkmotie. Dank u wel, Voorzitter.

06:57:33

Voorzitter: Ik had net op het laatste moment wat water in mijn oor. Wij gaan naar de VVD.

06:58:02

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Voorzitter, ik zal u even helpen. Als u een motie aanneemt voert dit college dat natuurlijk uit. Dank u wel. Ik wil even beginnen over de reclamebelasting. Ik zal het heel netjes zeggen: dat wat de wethouder zegt, is natuurlijk gewoon een kulverhaal. Wij erkennen dat de reclamebelasting ingevoerd kan worden. Dat staat gewoon in de Gemeentewet. Zeg nou gewoon: "We hebben een belasting. Die kunnen we invoeren. We hebben het geld nodig. We doen het." Hou op met het herwinnen van de openbare ruimte te noemen voor een poster achter het raam. Bovendien, u wilt de openbare ruimte niet herwinnen. Als we betalen mogen we gewoon de openbare ruimte gebruiken. Dus ondernemertje pesten en het leegtrekken van de portemonnee van de ondernemer mag een doel zijn. Zeg het gewoon! Dan de volgende: indexering van de ozb. Nog zo een verhaal.

06:58:56

Voorzitter: De SP.

06:58:57

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik wil dat wel doen. Haal die grote M's maar uit het straatbeeld.

06:59:00

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik verstond het laatste niet. Airmiles?

06:59:03

De heer Brandenburg (SP): Al die grote gele M's uit het straatbeeld en anders fors ervoor betalen. Ik wil het wel doen.

06:59:09

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dat zou ik ook graag willen. Ik hou er helemaal niet van. Ik zou veel liever wat anders eten. Dat doe ik trouwens ook. Dan de indexering van de ozb. Ik heb het een aantal jaren gezegd: je kunt met een waardevermindering van je huis de supermarkt en de sportvereniging niet betalen. Dus als je huis meer waard is geworden heeft niemand méér geld op zijn bankrekening. Wel een hogere nota van de gemeente, die je vervolgens niet kunt betalen. Dan de publieke regie: dat kost echt heel veel geld. We hebben de

opbrengsten nog niet meegekregen. Die zullen ongetwijfeld komen en we zijn dan benieuwd. Het stelt ons echt teleur dat de publieke regie niet gepakt wordt op Corpus. De wethouder refereert aan een brief die is gestuurd. Wij wisten niets van een brief. Dat klopt ook, want die is om 16:59 uur gestuurd. Toen zat ik druk in dit debat, dus kon ik de brief niet lezen. Wat wij gewoon zien in dit college is dat FC Groningen voor de amateursport gaat. Dat stelt ons echt heel erg teleur. Ik neem aan dat een wethouder Sport weet dat de voorbereiding van het sportseizoen nu begint en dat het sportseizoen begint in augustus. Hoe kunt u dan zeggen: "We gaan in september praten." Dan is het geen oplossing voor het seizoen 2023-2024, maar wie weet wel een voor 2024-2025.

07:00:22

Voorzitter: GroenLinks.

07:00:22

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Nu ben ik al wel het een en ander verweten in mijn leven, maar niet zo vaak dat ik topsport voor breedtesport heb laten gaan vanuit GroenLinks. Dus dat is nieuw. Dat gezegd hebbende, u kreeg de brief om 17:00 uur. U realiseert zich ook dat het gesprek waar u over werd geïnformeerd en waar wij vandaag een zeer uitvoerig debat over hebben gevoerd binnen de Voorjaarsnota, ook gisteravond pas is gevoerd. De wethouder heeft meerdere malen aangegeven wat de intentie is. Het is nog steeds de bedoeling dat het alleen meer tijd vergt. Hoe betekent het dat wij kiezen voor FC Groningen en niet voor de breedtesport? Zonder wederom alleen grote woorden en sterke retoriek te gebruiken. Zet het kracht bij en toon het aan.

07:01:08

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Omdat wij hebben afgesproken, de heer Van Hoorn - misschien was u er wel of was het een fractiegenoot van u. Ik was er in ieder geval - dat we hier met zijn allen zaten. Het was nog minder fris dan nu. In een bomvolle raadzaal, waarbij gezegd werd: "We gaan met elkaar in gesprek. We gaan het oplossen. We gaan kijken op welke manier." Het staat in de brief. Dan is het toch logisch dat je denkt: de dag daarna ga je aan de gang. Dan wordt er gezegd: "In september pakken we het op", terwijl dan het seizoen begint. Dan zijn de problemen huizenhoog. Ze zijn torenhoog. Er staat gewoon letterlijk in, de heer Van Hoorn: 'in de avond is het voor de amateur sportverenigingen.' Daarop zegt FC Groningen: "Het plannen in de vooravond is voor ons lastig." Amateurverenigingen kunnen het ook niet. FC Groningen kan het niet. Wie krijgt zijn zin? FC Groningen en niet de amateursport. Legt u het mij nou eens uit. Ik ga graag door met mijn woordvoering. Ik had namelijk ook nog wat leuks te melden.

07:02:00

Voorzitter: U heeft wel een vervolgvraag. De heer Van Hoorn.

07:02:01

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Ik help graag bij het uitleggen, want het zit hem precies in wat mevrouw Jacobs aangeeft. Wat er wordt gezegd bij die sessie wordt afgesproken: ga aan het werk, ga in gesprek, wij willen dit allemaal. Dan komt de wethouder hier vertellen, samen met een brief, dat het ook daadwerkelijk gebeurt en dat het nog steeds de intentie is. Dan zegt u tegen het college en de coalitie: "U kiest niet voor

breedtesport. U kiest voor FC Groningen." U gebruikt hele grote woorden en u kunt dat niet hard maken. Daar maak ik bezwaar tegen.

07:02:28

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Voorzitter, ik maak het wel hard, de heer Van Hoorn. Dat leg ik u uit. Alle sportverenigingen hebben gevraagd om regie. "Help ons, we komen er zelf niet uit." Dat is hetzelfde wat een van de vorige woordvoerders zei. De sportverenigingen zijn niet geholpen met een raadsessie. Dan ga ik door met mijn woordvoering, want ik wilde wat leuks zeggen. Ik ben natuurlijk ook blij geworden vandaag. Van ons worden er wel een aantal moties aangenomen. Daar zijn we heel blij mee. We zijn vooral blij met een soort van toezegging en we zullen motie 31 dus intrekken. Ik zal zorgen dat de schriftelijke vragen worden geagendeerd, zodat wij het initiatief nemen en we daar goed met elkaar over in gesprek kunnen gaan. Dan over de motie van de baangarantie: wij vinden het een beetje een rommelige motie. Er zit wat weinig focus in. Vrouwelijke studenten worden over een kam geschoren met mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Dat vind ik wat lullig, maar alles wat mensen helpt naar een baan gaan we zeker doen. Die zullen we dus steunen. De 'Bouwen, Bouwen, Bouwen' motie: wij zijn blij met de ambitie die de wethouder met ons deelt. We vinden het natuurlijk jammer dat hij die ambitie in woorden uitdrukt en niet in getallen. Als 2024 te snel komt, zou u dan met ons willen kijken of we wel een groeispuurt - noem ik het dan maar - in 2025 kunnen realiseren? Bijvoorbeeld door wat onzinnige regels uit ons systeem te halen. We denken graag met u mee. Nou, dan ben ik toch keurig binnen de tijd, Voorzitter. Dank u wel.

07:04:00

Voorzitter: Dank u zeer. Dat zijn we bij de SP.

07:04:26

De heer Brandenburg (SP): Dank, Voorzitter. Het jasje is uit, dus nu gaan we echt los. Ik heb goed geluisterd in de eerste termijn, Voorzitter. Er staan belangrijke tijden voor de deur. Dat hebben we gezien in het meerjarenbeeld en de financiële problemen die op ons af dreigen te komen als er vanuit Rijksbeleid niks verandert. Ik constateer dan ook na die eerste termijn dat eigenlijk alle partijen het daar wel over eens lijken te zijn. Ik denk dat het winst is. Er lijkt wel een beetje verschil te zitten in wat je daar dan vervolgens mee doet. Probeer je dat met alle middelen die je tot je beschikking hebt? En ja, daar hoort volgens mijn fractie ook activisme bij in de samenleving met instellingen, maar ook een vorm van bestuurlijk activisme, zoals dit college laat zien met het presenteren van een negatief meerjarenbeeld. Of kies je ervoor: nee, bezuinig maar vast wat, zodat we in ieder geval geen negatief beeld laten zien. Ondanks dat de wereld er in 2026 heel anders uit kan zien. Ik hoef u er toch niet aan te herinneren dat er verkiezingen voor de deur staan en dat er wellicht een ander kabinet komt.

07:05:36

De heer Brandenburg (SP): Laten we het hopen, want tien jaar Rutte was lang genoeg. Vooral als je ondertussen ook nog zegt dat de lasten niet mogen stijgen. Dus de ozb mag niet worden aangepast aan de inflatie. Daarmee laat je de financiële opgave zeker op de lange termijn nog verder toenemen. Ik heb ook het rekensommetje gemaakt en dat betekent dat je in 2024 nog eens zeven en een half miljoen extra problemen hebt. Kortom, we moeten

ruim achttien miljoen structureel wegpoetsen als we geen negatief beeld willen laten zien en de ozb niet willen indexeren. Streep ze dan maar weg, Voorzitter. Al die knelpunten die het college heeft gepresenteerd, want die kunnen we allemaal niet doen als dat is wat u wilt. Dat betekent een enorme kaalslag. Dan vraag je: "Waar betaalt u dat dan uit?" Voorzitter, dan komt de aap echt uit de mouw. Dan gaat het ineens over kerntaken. Dan gaat D66 zelfs zeggen: "Die basisbaan is geen kerntaak" en durft vervolgens nog te spreken over verminderde kansengelijkheid. Je zult het maar hebben, Voorzitter, kun je voor het eerst weer participeren omdat je een basisbaan hebt, dan haalt D66 hem weg omdat de middeninkomens gered moeten worden.

07:06:51

Voorzitter: Er is vast en zeker een interruptie van D66.

07:06:55

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dat klopt, Voorzitter. Dank u wel. Kan de SP mij vertellen wat de basisbaan voor 90 mensen doet voor al die andere mensen die daar niet voor geselecteerd zijn? Het lijkt wel iets wat een beetje [onhoorbaar] is van: deze 90 hebben dit met deze middelen, maar al die anderen vallen buiten de boot.

07:07:11

De heer Brandenburg (SP): Ik ben het helemaal met u eens dat er nog veel meer zouden moeten komen. Bij de andere oppositiepartijen blijkt ook hoever het neoliberale denken inmiddels is doorgesijpeld in deze raad. Een kleinere overheid die zich op kerntaken richt. Bij sommigen beperkt zich dat tot het faciliteren van een Wijnloop, maar vooruit, dat laat ik dan maar even voor wat het is. Voorzitter, met dat denken van een slanke overheid die alleen kerntaken doet en de rest aan de markt laat, willen wij juist breken. U heeft in mijn eerste termijn gehoord waarom. Wij willen niet afbreken. Wij willen met de scherven van uw afbraak iets moois opbouwen, omdat het uiteindelijk voor onze samenleving het beste is. Juist dan kan een gemeentelijk energiebedrijf zorgen voor lagere lasten bij onze inwoners. Dat brengt geld op waarmee huizenbezitters, waar u zo voor zegt op te komen, hun woning kunnen verduurzamen. Over lagere lasten gesproken. Dan moet je juist willen sturen op welke woningen je bouwt, want die vrije woningmarkt heeft de prijzen enorm opgedreven. Over lagere lasten gesproken. Dan moet je juist zorgen voor een goede sociale infrastructuur in onze wijken. Want laten we wel wezen, iedereen, ook de middeninkomens en de hogere inkomens, heeft baat bij een maatschappij met minder ongelijkheid, armoede en spanningen die dat teweegbrengt.

07:08:31

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij de Stadspartij.

07:08:37

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, Voorzitter. Ik doe het even vanaf deze plek, want de nestor moet straks nog ongeveer 40 minuten voor u spreken. Voorzitter, laat ik beginnen met goed nieuws. Na de toezegging van de wethouder over de motie Enexis trekken we die in. We zijn blij met die toezegging. Dan kom ik even bij de motie op over de dak- en thuislozen. Wat ons betreft ging dat niet zozeer over de opvang, maar juist het doel om perspectief te bieden en de mensen die in de opvang zitten wat meer te begeleiden naar een vastere woning. Dus die motie zullen wij steunen. Dan sportpark Corpus

Den Hoorn: opnieuw een voorbeeld van veel en veel te laat communiceren. De wethouder had wat ons betreft gewoon 'nee' moeten zeggen tegen FC Groningen. Wij gaan ervan uit dat de wethouder dit voor aanvang van het seizoen heeft opgelost en anders heeft de wethouder, wat ons betreft, een groot probleem. De wethouder gaf aan dat er behoorlijk brede regelingen bestaan, ook voor mensen met een middeninkomen.

07:09:39

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Wij bestrijden dat. Ik ga dat hele debat nu niet met de wethouder aan en zij denk ik niet met mij. Wij zullen in de opmaat naar de begroting daar verder op terug gaan komen. Ik kan de argumenten die het college gebruikte even niet meer reproduceren waarom bijvoorbeeld een Nieuwe Poort niet zou kunnen. Ik, maar ik denk ook de heer Brandenburg en de heer Leemhuis kunnen zich dat waarschijnlijk nog wel herinneren dat die redenties ook werden gebruikt toen er sprake was van de komst van een regio-tram. We weten allemaal dat die er nu ook niet rijdt. Voorzitter, qua ozb sluit ik mij aan bij de goede woorden en het goede betoog van de heer Van der Laan van de Partij voor het Noorden. Mijn fractie heeft proberen duidelijk te maken met onze zorgen over dat financiële ravijn - met onze solvabiliteit, hoge netto schuldquote en hoge lokale lasten staan we bovenaan het rijtje en we staan ook hoog in het rijtje van gemeenten met een hoge armoede-positie - dat geen sluitende meerjaren-begroting een risico is.

07:10:44

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): De accountant waarschuwt al jaren op rij voor de zorgwekkende financiële situatie van de gemeente Groningen. Daar hebben wij misschien in de ogen van sommigen teveel op gefocust, maar wij vinden dat wel onze taak om dat te doen. Wij willen eventuele gevolgen niet afwentelen op onze inwoners. Voorzitter, dan heb ik wel een suggestie voor het college. Misschien kunt u deze zomer op excursie gaan naar het Nederlands belastingmuseum. We kunnen naast reclamebelasting misschien net als vroeger belasting heffen op urine, geslacht, schoorstenen, vensters, suiker, pruiken, dienstboden, dagbladen, vrijgezellen en honden. Je kunt het zo gek niet bedenken of er is in het verleden wel belasting op geheven. Voorzitter, tot slot nog een oplossing: misschien moeten we op zoek naar een robuuste buurgemeente en dan kunnen we gaan herindelen.

07:11:37

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij de Partij voor de Dieren. In de tussentijd, als de heer Pechler zich klaarmaakt voor zijn woordvoering kijk ik nog even naar motie 25. Daarvan is niet helder of die in stemming moet komen of niet? 'Bouwen, Bouwen, Bouwen'.

07:11:58

De heer Heiner (VVD): Wel in stemming.

07:11:59

Voorzitter: Oké, wel in stemming.

07:12:03

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. Ik was in de eerste termijn vergeten te vermelden dat we ook M05 over de seks-positieve campagne van Student en Stad, M17 over werkende energietransitie en M32 over CO2-neutrale schoolgebouwen mede-indienen,

dus bij deze. Daar stemmen we dus voor. Voor de duidelijkheid, met de reactie van het college houden we motie M14 over inclusieve uniformen voor de boa's voorlopig aan. Die brengen we niet in stemming en we wachten de discussie na het reces af. Ik zei net september, maar ik hoorde van mijn achterbuurvrouw en fractiegenoot dat september al vrij vol is. Dus oktober accepteren we ook. Dan de andere moties: M02 en M03 over de Nachtraad en Nachtvisie, daar stemmen we voor. M09 over verkeersshuffers vinden we niet nodig. Die middelen zetten we liever in voor fysieke ingrepen om de gemeente verkeersveiliger te maken. M10 over het Benchmark onderzoek voor de ambtelijke organisatie vinden we ook niet nodig. We hebben te maken met een tekort aan slagkracht en net als Student en Stad al zei is elke ambtenaar broodnodig. Een kleinere ambtelijke organisatie is volgens ons dus onwenselijk.

07:12:59

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dan M11 over compensatie middeninkomens volgen we de lijn van het college, dus tegen. M15 over Shelter City vinden we in de kern sympathiek, maar we kijken liever in samenhang tijdens de begroting wat er mogelijk is. Sowieso is het voor ons niet heel erg voor de hand liggend om dat uit het diversiteitsbudget te halen. Dus daar stemmen we op dit moment tegen. M16 'Onderwijssegregatie in kaart' is ook sympathiek, maar wij vonden de toezegging van de wethouder voldoende. We gaan ervan uit dat de Auditcommissie dit verder oppakt. M18 over de woonstudio's voor dak- en thuislozen: ik geloof ondanks alle mooie woorden echt niet dat het budget-neutraal kan. Dus daar ben ik tegen en de rest van mijn fractie ook. M20 over zon op dak: daar volgen we ook de lijn van het college en zijn tegen. M22 tegen, want wij zijn voor reclamebelasting. We zijn ook voor duidelijke bushaltes, dus M24 over Zuiderdiep stemmen we voor. M25 'Bouwen, Bouwen, Bouwen' voegt volgens ons niet heel veel toe, want het is alleen een hoger getal. Dus zijn we tegen. M28 over parkeren: dat gaat tegen de lijn in van het college en de coalitie. We wachten liever op de herijking van het beleid. Dan maak ik nog even de laatste motie af en dan kan de heer De Haan mij een vraag stellen. Voor de blaashal volgen we ook de lijn van het college. Nee, sorry M30 ook.

07:14:21

Voorzitter: Ik ga nu voor straf naar de Partij voor het Noorden.

07:14:26

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Sorry CDA. Over motie M18 van de daklozen: we vragen ons echt af of u die motie goed gelezen heeft. Het gaat om een onderzoek, niets meer en niets minder. Als u het allemaal al invult dat het teveel geld kost, dan wordt het nooit wat.

07:14:45

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Onderzoeken zijn leuk en wel. Je kunt met je gezond verstand nadenken dat het bouwen van 100 woningen niet gratis is en sowieso ontzettend gaat drukken op de kapitaallasten van de gemeente Des te meer omdat ik net ook al het woord huursubsidie voorbij hoorde komen. Het zou dan dus zou moeten gaan om sociale huurwoningen, waar sowieso de gemeente altijd geld op moet toelagen. Dan kost dat flink wat geld dat er nu niet is.

07:15:07

Voorzitter: Gaat uw gang.

07:15:10

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dat heeft de Partij voor de Dieren niet over voor de daklozen?

07:15:15

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik denk dat we met de huidige programmering die we doen al flinke stappen zetten vergeleken met, laten we zeggen, tien jaar geleden voor de dak- en thuislozen in onze gemeente. Ik hoorde de heer Van der Laan net ook zeggen dat het niet gaat om zorg, maar echt om wonen. Dat terwijl deze groep dak- en thuislozen vaak te maken hebben met complexe problematiek en ook verslavingen. Ze zijn er dus echt niet alleen met een woning. Dat zou dan dus nog bovenop het huidige dak- en thuisloze beleid komen. Die investering is niet te overzien en ik denk, als het ook nog gaat om 100 studio's, niet te dragen.

07:15:48

Voorzitter: Het CDA.

07:15:55

De heer De Haan (CDA) : Jij bent! Voorzitter, ik hoorde iets over parkeren. Toen gaf de heer Pechler aan dat die motie, die met algemene stemmen is aangenomen, niet past in de lijn van dit college of deze coalitie. Kan de heer Pechler dat nog even aangeven? Dat ging over motie 28.

07:16:13

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ja, dat kan ik aangeven. Misschien heb ik het verkeerd verwoord. In ieder geval zijn wij als partij voor betaald parkeren. Daar hebben we ook nooit een doekje om gewonden. Daarnaast gaat het tegen de uitleg van de wethouder Verkeer in die zei dat we daar in Q1 2024 op terugkomen. Daar wachten wij dan gewoon op.

07:16:31

Voorzitter: Dat was helder. De heer Van der Laan nog?

07:16:37

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Ja, nog even over de daklozen. We hebben een werkbezoek gebracht aan Wender oftewel het slaaphuis. Daar werd echt duidelijk gezegd dat hier behoefte aan was. Nogmaals, we hebben dat niet verzonnen. Jullie moeten echt die motie beter lezen en zo een werkbezoek gaan doen.

07:16:55

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Ik hoorde geen vraag, maar dat werkbezoek heb ik in de vorige raadsperiode al gedaan. Ik heb de motie goed gelezen. Ik snap dat 'housing first' een noodzakelijk principe is, maar een onderzoek om 100 woningen te bouwen, daarvan kan ik u nu al zeggen dat het financieel niet haalbaar is.

07:17:11

Voorzitter: Dan zijn we bij D66.

07:17:15

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, Voorzitter. Structurele middelen voor fietsvlonders: dat is nou een motie waarvan wij zeggen dat je daarmee daadwerkelijk de openbare ruimte wint. Die zullen we dus zeker gaan steunen. 'Verlicht de last 2.0' daar moet ik even wat uitleg bij doen. In mijn woordvoering ging ik nog uit van een eerdere versie met een ander dictum waar we met elkaar over hebben gesproken. De versie die nu voorligt heeft niet het dictum wat wij voor ogen hebben en dat betekent dat we die versie niet mede zullen indienen en niet zullen steunen. Dan Shelter City: het college stelt dat het weer in ere herstellen van Shelter City per se uit diversiteitsgeld zou moeten komen. Onze motie vraagt daar helemaal niet om. De motie vraagt het college om in de begroting van 2024 een dekking te zoeken voor de kosten van Shelter City, zodat we net als voorheen een mensenrechten-verdediger een adempauze kunnen bieden. Als college en coalitie dat niet willen, dan moet het college gewoon uitspreken dat zij geen dekking wil zoeken voor Shelter City. Het gaat helemaal niet om de voorstelling die net werd gedaan van: maak maar een keuze, geld uit diversiteitsmiddelen of Shelter City. Dat is niet onze keuze. Wat ons betreft brengen we hem dus gewoon in stemming, want we vinden dit enorm belangrijk.

07:18:28

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dan de onderwijssegregatie. De onderwijssegregatie monitoren in Amsterdam heeft onder leiding van wethouder Onderwijs, Marjolein Moorman, vorm gekregen en met groot succes. Wij hadden eigenlijk verwacht dat we hier ook van onze wethouder Onderwijs een reactie op zouden krijgen als het gaat om de wenselijkheid van een dergelijke belangrijke onderwijsmonitor. In plaats daarvan kregen we van het college een algemene reactie op het proces rondom indicatoren. De Auditcommissie was in ieder geval helder. De raad kan en dient zich gewoon uit te spreken als zij bepaalde indicatoren belangrijk vindt. Dat is wat wij vragen in deze motie. Dus ik vraag aan alle fracties, inclusief de coalitiefracties: er ligt hier een vraag of wij onderwijssegregatie en kansengelijkheid willen monitoren, zodat we kunnen zien of het belangrijke werk wat we doen ook helpt. Dat is het enige wat hier gevraagd wordt. Ik verwacht dan eigenlijk dat coalitiefracties dat ook willen weten. Nou, we gaan dat zo zien.

07:19:27

Voorzitter: De SP.

07:19:32

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik maak een beetje bezwaar tegen die laatste opmerking. Alsof als je tegen een indicatoren-motie zou stemmen, je niet zou weten hoe de vlag erbij hangt. Wij gaan heel vaak de wijk in om te kijken hoe het staat met de kansengelijkheid en de segregatie. We spreken ook met mensen die op de scholen zitten en daar werken. Volgens mij is dat ook een manier om politiek te bedrijven. Dus dit platslaan van D66 in cijfertjes daar ben ik wel een beetje klaar mee.

07:20:00

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik hoor geen vraag, maar ik kan er prima op reageren. Dit gebeurt in andere steden waar ze dit heel belangrijk vinden. Wij vinden het ook belangrijk. Ik denk dat het handig is en misschien ook wel noodzakelijk dat je die effecten in de gaten houdt. Wij zijn er helemaal niet gerust op - zoals ik in mijn woordvoering in de eerste termijn aangaf

- dat het de goede kant op gaat met de onderwijssegregatie. Ja, het is hartstikke goed om in de scholen te komen en gesprekken te voeren, maar kies voor zo een effectindicator zodat je dat goed en betrouwbaar kunt monitoren. Dat heeft niks met cijfertjes te maken. Dat heeft gewoon te maken met wat je belangrijk vindt. Wij vinden kansenongelijkheid en onderwijssegregatie te belangrijk om dat niet goed te monitoren. Voorzitter, baangaranties voor de energietransitie: dit is een motie die een mooie koppeling maakt tussen de energietransitie, werkgelegenheid en onderwijs. Iets wat ze in Rotterdam Zuid doen en wat hier mist. Hiermee kunnen we echt het verschil maken om mensen met een technische- en praktische opleiding verder te helpen en deze technische opleidingen in onze gemeente een boost te geven. Die dienen we dus graag mede in.

07:21:07

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dan inwoners helpen met het realiseren van zonnepanelen op dak. We snappen het argument van het college van het in eigen beheer hebben van zonnepanelen in relatie tot energielabels. Die energielabels zijn belangrijk en dat vinden wij ook. We denken toch echt dat er een andere constructie mogelijk zou moeten zijn, waarin energiecorporaties en inwoners de gemeente helpen om zonnepanelen op dak te realiseren. De gemeente krijgt het zelf niet voor elkaar om haar eigen daken vol te leggen met panelen. Dat kan en begrijpen we ook, maar maak dan toch alsjeblieft gebruik van de kracht van energiecorporaties en inwoners. Zoek een oplossing voor het eigendomsaspect. Waar een wil is, denken wij, is een weg. We brengen hem dus gewoon in stemming. Dan het stoppen van de plannen en de uitvoering rondom reclamebelasting. Daar kan ik mij grotendeels aansluiten bij de VVD. We zijn helemaal voor het herwinnen van de openbare ruimte, maar dat doet dit plan absoluut niet. Zoals de VVD ook al aangaf is het eigenlijk gewoon een manier om ondernemers uit te melken.

07:22:02

De heer Lo-A-Njoe (D66): De beëindiging van de stedenband Moermansk: daar kan ik kort over zijn. De stedenbanden zijn, gelet op de snelle veranderingen op het geopolitieke speelveld, echt aan herziening toe. Dan tenslotte Corpus Den Hoorn. Ik vind het echt bijzonder teleurstellend dat we als stadsbestuur hier hopeloos falen richting de sportverenigingen op Corpus Den Hoorn. Ik voel me medeverantwoordelijk, want we hebben hier in deze zaal gezeten met alle fracties, alle verenigingen en FC Groningen. De uitkomst van die sessie was heel duidelijk: de voorrangsregeling zou in het nieuwe seizoen gaan gelden. Het kan best zijn dat het college dit niet gelukt is, maar geef dan aan: "Het is ons niet gelukt", want dan is dat ook helder. Ik krijg nu allerlei andere zaken te horen die dit niet verklaren. Dat is gewoon echt heel erg jammer en volgens mij ook niet nodig. Dat was het wat mij betreft. Ik geef het woord weer terug.

07:22:55

Voorzitter: Dank u zeer. Dan zijn we bij de Partij van de Arbeid.

07:23:06

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Het is misschien handig als ik hem zelf aanzet zo aan het eind van de avond. We hebben nog vijf minuten om een aantal dingen te bespreken. Wij zullen een aantal moties bij langsgaan. Wat mij allereerst opvalt is dat het tweede debat vooral over hele grote woorden gaat waarvan ik denk: volgens mij hebben we a, niet de tijd

genomen om een goed debat voeren en b, dat we daar een beetje mee uit moeten kijken. As het gaat over wat de wethouder net toegelicht heeft over keuzes tussen topsport en breedtesport, dan slaat dat de plank volledig mis. Er is met elkaar afgesproken dat het college regie neemt. Dat heeft het college ook gedaan. Die heeft haar best gedaan om iedereen te horen om te kijken welke puzzel gelegd moet worden. U zou, net als wij, ook niet willen dat het onzorgvuldig gebeurt. De wethouder is vervolgens in gesprek gegaan met clubs. Dan krijgen we nu hele grote woorden dat het college opeens een hele andere koers vaart en andere keuzes maakt. Ik zou willen voorstellen om deze discussie wat zuiverder te voeren. Ik wil ook nog wel even ingaan over...

07:24:17

Voorzitter: Er is nog wel een vraag van het CDA en de Stadspartij.

07:24:20

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Gezellig.

07:24:22

De heer De Haan (CDA): Gezellig. Voorzitter, u geeft aan dat de oppositie grote woorden heeft. Dit zijn net zo goed grote woorden richting de oppositie, zou ik tegen mevrouw Van der Weele van de Partij van de Arbeid willen zeggen. Voorzitter, we hebben hier toch een sessie met elkaar gehad waar we hebben gezegd dat we voor de breedtesport die voorrangregeling hebben. We willen dat het vanaf het nieuwe seizoen gaat gelden. Dan kan je als raad daar toch gewoon aan vast willen houden? Ik snap niet zo goed het hele probleem wat u heeft met de grote woorden die gesproken worden. Ik merk dat er veel partijen gefrustreerd zijn dat het niet gelukt is. Daar proberen we met de motie verandering in te brengen. Dus het heeft niks met grote woorden te maken. Het heeft te maken met teleurstelling en dat wij graag iets anders hadden gezien en daarom een voorstel doen.

07:25:07

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Ik hoor daar nog geen vraag, maar net als mijn voorgangers kan ik hier wel op reageren. In die zin worden er grote woorden gebruikt, dat er wordt gezegd dat het niet is gelukt. Volgens mij hebben we van het college heel duidelijk gehoord dat er heel hard aan gewerkt wordt. Dat is één. Het tweede is dat de koppeling wordt gemaakt dat dit college niet kiest voor de breedtesport en dat wil ik graag uit de weg helpen. Was er nog een vraag of mag ik al door?

07:25:33

Voorzitter: De Stadspartij.

07:25:34

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, volgens ons is de uitkomst gewoon dat het niet is gelukt. Al die mensen van al die voetbalclubs gaan straks op vakantie. Die zitten in grote onzekerheid en het antwoord van de Partij van de Arbeid is dat de oppositie te grote woorden gebruikt. Welk signaal zendt u nu uit naar deze clubs?

07:25:53

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dat is een beetje een kip en ei verhaal. Wie heeft nu de grootste woorden? U verdraait net zo goed de woorden van het college, als u dat mij verwijt. Volgens mij wordt er momenteel regie gevoerd, wordt er hard aan gewerkt en moeten we

daarmee niet de conclusie trekken dat het college niet voor de breedtesport zou zijn. Ik wou nog een aantal andere punten aanstippen, zoals de daklozen- motie. Daar is ook een hoop over gezegd en toch willen wij daar ook wat over zeggen. Wij hebben daar natuurlijk in onze woordvoering ook het een en ander over besproken. Toch zullen we tegen de motie stemmen die voorligt. Ik heb heel goed geluisterd naar de heer Van der Laan over dat het een onderzoek is en dat stuk. We hebben vervolgens de toelichting gehoord van de PVV over dat het kosteloos kan. Dat stelde ons niet bepaald gerust. Ik zou willen voorstellen, aangezien wij ons de uitvoering van deze motie niet heel goed kunnen voorstellen.... Als u echt denkt dat dit de manier is, dien dan een initiatiefvoorstel in. Wij komen in ieder geval zelf ook met een plan voor de daklozen. Volgens mij komen we inhoudelijk elkaar best een eindje tegemoet.

07:27:13

Voorzitter: De PVV.

07:27:16

De heer Ram (PVV): Voorzitter, ik vind het prima om samen met een initiatiefvoorstel te komen, als de PvdA dat voorstelt, om raadsbreed te kijken naar een vorm van daklozenopvang. Ook te kijken naar daadwerkelijk echt studio's of dat soort zaken. Ik wil best met u een gesprek om uit te leggen hoe ik die kosten zie om dat te reduceren. Dus die uitnodig staat, wat mij betreft.

07:27:47

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Helder. Ik zou dan graag het tijdelijke willen vervangen naar structurele oplossingen. Wij gaan in gesprek. Dat lijkt me goed. Ik kijk even naar de tijd. Wat ons betreft gaan de moties over de Nachtraad en de Nachtvisie hand in hand. Wij staan daar niet voor niks bij op, omdat we vorig jaar om deze tijd ook een motie hebben ingediend over veilig uitgaan. Deze moties betrekken beide een inclusief aanbod in het nachtleven. De veiligheid, maar vooral ook de toegankelijkheid dus daar zijn we heel blij mee. De reclamebelasting-motie: daar zullen wij niet voorstemmen. Dat heeft te maken met - dat hebben we nu al een paar keer met elkaar besproken - dat het erg voorbarig is. Er wordt momenteel een voorstel uitgewerkt wat we na de zomer tot in detail met elkaar zullen bespreken. Wat betreft de PvdA is het van belang dat het niet gaat over de kleine naambordjes voor de kleine ondernemers, maar echt de grote neonreclame die de ruimte ontsiert. We hebben van het college een reactie gehoord op onze motie over de baatbelasting. Mag ik mijn zin afmaken? Dat kan wel. Heel snel schakelen. Wij zien deze vorm van belasting als een goede toevoeging op de mix en we zijn blij dat het college dit meeneemt. Dat hebben we expliciet gehoord, dus daarmee trekken we de motie terug. Hij is te flauw. Nou, dat scheelt weer. Om af te sluiten zijn wij blij met het elegante antwoord van het college over de Wijnloop in Haren. Wij vragen ons als fractie af of het aanbod van mevrouw Jacobs van de VVD over de kaartjes en een avondje daarheen ook geldt voor de PvdA.

07:30:10

Voorzitter: Ik zoek nog even naar de motie die u intrekt.

07:30:18

Mevrouw Van der Weele (PvdA): 26.

07:30:18

Voorzitter: Mevrouw Jacobs gaat uw vraag beantwoorden of u welkom bent in Haren. Of was het iets anders?

07:30:29

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Uiteraard, Voorzitter. Zes kaartjes? Top, dat wordt geregeld.

07:30:37

Voorzitter: De PVV heeft nog een vraag.

07:30:40

De heer Ram (PVV): Voorzitter, ik had nog een vraag gesteld in mijn laatste termijn over de spanning die er is over de woningen en de woningbouw. Ik zie bij de PvdA een wat realistische koers om toch te bouwen. Ziet u ook de spanning die ik zie in combinatie met de duurzaamheid waar GroenLinks zo een groot voorstander van is?

07:31:05

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Ik zal een voorschotje op neem mijn collega. Die trapt hem zo in. Ik zie vooralsnog geen spanning, maar u heeft ons natuurlijk zo net gehoord over de bloemen-memo en ik stel voor dat we dat eerst even oplossen. Dank u wel.

07:31:19

Voorzitter: Dank u zeer. Dan tot slot voor deze termijn de fractie van GroenLinks.

07:31:33

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Allereerst richting de heer Ram: ik beloof dat ik zeker terugkom op die vraag. Allereerst wil ik een aantal moties kort even toelichten, ook met betrekking tot ons stemgedrag. Dat heeft kort te maken met alle indicatoren-moties die zijn ingediend. Ik ben het eens met de heer Lo-A-Njoe dat de onderwijssegregatie een wezenlijk onderwerp is en daar moeten wij zicht op hebben. Dat neemt niet weg - dat geldt voor alle indicatoren-moties - dat wij er niet van overtuigd zijn dat een motie in een raad de juiste wijze is om dergelijke indicatoren toe te voegen. Dat zou ik liever in een breed gesprek doen. Op het moment dat wij het over deze onderwerpen hebben, zullen we met de juiste input de juiste indicatoren kunnen toevoegen in samenwerking met de ambtenaren die hiermee moeten werken.

07:32:14

Voorzitter: D66.

07:32:17

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dat is toch precies wat de Auditcommissie net heeft uitgesproken dat de raad zich moet uitspreken? Het dictum is ook dat de raad zich uitsprekt, dus ik kan de heer Van Hoorn hier helemaal volgen. Is hij het niet eens met de Auditcommissie?

07:32:31

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, ik denk dat de heer Lo-A-Njoe me wel kan volgen, maar de heer Lo-A-Njoe is het alleen niet met mij eens. Dat is iets anders. De Auditcommissie zegt dat dit aan de raad is en dat is waar. Alles is aan de raad. Dat is niet hetzelfde als dat de Auditcommissie heeft gezegd: "De raad moet dit op deze manier beslissen en anders kan het niet." Dus dat de Auditcommissie zegt dat het via de raad kan,

dat erken ik ook. Ik kies ervoor om dat niet te doen. Dus u zult aan mijn stemgedrag zien dat wij tegen deze moties stemmen, wat ook in de raad is.

07:33:02

Voorzitter: De Stadspartij.

07:33:02

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, ik ben het op zich eens met de heer Van Hoorn wanneer hij zegt dat wij voor sommige dingen meer de tijd moeten nemen, breder moeten beschouwen en daar breder met elkaar over in debat moeten gaan. Dan hoop ik dat GroenLinks als grootste fractie van de coalitie ervoor gaat zorgen dat wij geen moties vreemd aan de orde van de dag meer krijgen die ingrijpend zijn op het beleid van de gemeente en de financiële situatie. Accepteert u die uitdaging?

07:33:30

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, ik accepteer de uitdaging, maar ik geef geen garanties. Ik denk dat we dit met zijn allen aan moeten pakken, want daar heeft de heer Sijbolts gewoon een goed punt. Dat moeten we op een secure wijze doen. Volgens mij hebben we dat al vaker als meerdere fracties in het presidium op deze wijze met elkaar afgesproken. In verband met mijn heel erg weinige tijd nog beschikbaar, met betrekking tot Shelter City: ik deel de mening van de D66-fractie dat het van belang is om iets te doen aan internationale solidariteit. Zeker nu de middelen voor San Carlos niet meer besteed kunnen worden, wat spijtig is. Alleen zou ik graag samen met D66 en andere partijen bij de begroting willen kijken: op welke manier kunnen we Shelter City beter regelen of kunnen we andere manieren vinden om te doen aan internationale solidariteit? Tot slot, Voorzitter - ik moet heel snel, want ik was even vergeten dat de interrupties er vanaf waren van mezelf - met betrekking tot de Nachtraad en de Nachtvisie. Deze steunen wij van harte. Het is een goede toevoeging. Het is belangrijk om maatschappelijke partners als dusdanig te belonen.

07:34:30

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Tegelijkertijd is de nacht meer dan alleen veiligheid en horeca. Om daar één visie op te hebben lijkt mij een uitstekende zaak. Ik wilde nog het een en ander zeggen over financiën, maar eigenlijk heb ik daarover alles reeds gezegd in mijn eerste termijn. Wat ik nog wel kort wil benadrukken met betrekking tot het verhaal dat wordt verteld over de ozb: het is niet zo dat er altijd wordt gekozen om te verhogen. Er wordt gekozen om de indexatie te volgen, net zo goed als dat het naar beneden kan. Tegelijkertijd, als het nodig is en als wij de ozb, zoals in het verleden, moeten verhogen om onze taken uit te voeren die van belang zijn voor onze inwoners, zal GroenLinks daar niet in zeggen: "Dat is principieel onjuist." Wij geloven dat wat principieel onjuist is, is niet doen wat nodig is voor je inwoners. Daar kunnen soms de lokale lasten een heel goed middel voor zijn. Voorzitter, daarmee sluit ik af.

07:35:21

Voorzitter: Dank u zeer. Voordat wij de boekhouding gaan opmaken van de nog in stemming te brengen moties, zou wethouder Bloemhof nog graag een reactie willen geven op een vraag van D66. De wethouder.

07:35:42

Mevrouw Bloemhoff (wethouder): Dank u wel, Voorzitter. Er werd gevraagd naar de reactie van het college op de motie. U heeft het belang aangegeven van onderwijssegregatie en kansengelijkheid. Dat delen wij natuurlijk zeer. Daar hebben we overigens geen monitor voor nodig, want het gaat ons veel meer om de acties die we doen. Wat ik in de commissie al heb aangegeven is: wij denken natuurlijk graag mee, maar het is uiteindelijk aan de raad om die beslissing te nemen en dat in de Auditcommissie te bespreken. Vandaar dat we het in eerste instantie allemaal gebundeld hebben besproken.

07:36:13

Voorzitter: Dank u zeer. Wethouder Van Niejenhuis ook op D66 en de VVD.

07:36:20

De heer Van Niejenhuis (wethouder): Voorzitter, heel kort. Richting D66 nog even. U zegt over die zonnedaken: "Zorg voor een oplossing. Waar een wil is, is een weg." Wij hebben gewoon te maken met de Rijkssystematiek: mag je die opbrengsten wel of niet toeschrijven aan het gebouw? Dat kunnen wij als college niet zomaar wijzigen. Ik zou zeggen: drijf het nu niet te veel op de spits met de motie, maar laten we samen kijken wat mogelijk is. Die handreiking doe ik graag. Laten we samen kijken wat wel kan. Is er een manier om onder die systematiek uit te komen? Daar ben ik ook in geïnteresseerd, want wij delen hetzelfde doel. Hoe krijgen we zoveel mogelijk zonnepanelen op zoveel mogelijk daken? Richting de VVD nog heel kort, Voorzitter, als ik mag? U zegt: "Vanaf 2025 meer tempo." Zoals u kunt zien in de meerjarenprogramma's kunnen wij vanaf 2026 echt meer tempo maken, omdat we dan ruimte zien in Meerstad, op Suikerzijde en de Stadshavens. Dan komen er veel meer kavels beschikbaar. Sneller gaat dat niet. Ik kan niet al in 2025 veel meer ruimte beloven. Net als u weet ik dat het ook afhankelijk is van alle economische omstandigheden waar we nu in verkeren.

07:37:29

Voorzitter: Dank u zeer. Ik kijk even naar de fractie van D66. Wat betekent dat voor de motie?

07:37:34

De heer Lo-A-Njoe (D66): We zijn blij met de hand die wordt uitgestoken door het college en die zullen we zeker niet weigeren. Dus we gaan graag met elkaar in gesprek. De vraag erbij is - daar hoeft nu geen antwoord op, maar dat geef ik ter overweging - om dan ook de energiecorporaties, die hebben aangegeven mee te willen denken, aan tafel te vragen. Ik zie best een positieve reactie. Heel fijn al zo snel. Dat betekent dat wij hem intrekken.

07:38:11

Voorzitter: De VVD.

07:38:13

De heer Heiner (VVD): Dank, Voorzitter. Ik zou de wethouder willen vragen om vaart te maken met De Held 3, want ook daar liggen veel kansen om alsnog woningen te bouwen. Ik begrijp dat de motie niet aangenomen gaat worden, dus ik wacht op een instemmend knikje. Ja? Dan breng ik de motie niet in stemming, maar ik wil de wethouder wel vragen om echt meer vaart te maken met bijvoorbeeld De Held 3.

07:39:02

Voorzitter: Volgens mijn inventarisatie - u moet even goed meekijken of het klopt - zijn de moties ingetrokken onder nummer 8, eerste indiener de ChristenUnie, 'veertien euro per uur'. Motie 11, eerste indiener de Stadspartij, 'Compensatie middeninkomens'.

07:39:25

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, nummer 11 is niet ingetrokken. Nummer 12 is ingetrokken. Dank u.

07:39:44

Voorzitter: Motie 12 is ingetrokken. Motie 14, Partij voor de Dieren. Motie 19 'Extra bestrijding van witwassen', Partij voor de Vrijheid. Motie 20, D66 'Laat inwoners meehelpen met realiseren van zon op dak'.

07:40:08

De heer Lo-A-Njoe (D66): Die hebben we dus net ingetrokken.

07:40:10

Voorzitter: Ja, ik ben bezig met de inventarisatie van de moties die u heeft ingetrokken en die dus niet meer in stemming komen. Motie 25 'Bouwen, Bouwen, Bouwen', eerste indiener de VVD. Motie 26, Partij van de Arbeid, 'Eerlijke bijdrage aan gebiedsontwikkelingen'. Motie 27 'Beëindiging stedenband met Moermansk', eerste indiener het CDA. Motie 31 van de VVD is ook ingetrokken, 'Beslis positief op de aanvraag vergunning Wijnloop Haren'. Zijn er nog andere moties die u niet meer in stemming wenst te brengen? Student en Stad.

07:40:57

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Naar aanleiding van de toezegging van de wethouder om de makkelijke indicatoren sowieso mee te nemen en omdat wij in gesprek gaan met de Auditcommissie, kunnen ook moties 4 en 7 van de agenda af.

07:41:20

Voorzitter: Dus moties 4 en 7. De PVV.

07:41:35

De heer Ram (PVV): Dank u wel, Voorzitter. Na de uitnodiging van het PvdA zullen wij de motie over de daklozen samen met de Partij voor het Noorden aanhouden.

07:41:52

Voorzitter: Dat is de motie onder nummer 18. Die komt ook niet meer in stemming. Zijn er nog andere moties? Nee, dan is dit de inventarisatie. Dan schors ik de vergadering nu voor tien minuten, zodat we ons kunnen voorbereiden op de stemmingen. Daarna gaan we over tot stemming over de raadsvoorstellen en moties.

07:51:03

Voorzitter: Ik verzoek de leden van de raad hun plaats weer in te nemen. Willen de leden van de raad hun plaats weer innemen? Dan kunnen wij gaan stemmen. Achtereenvolgens over het Raadsvoorstel over de Begrotingswijzigingen van het eerste kwartaal. Dan over de voorgestelde besluiten naar aanleiding van de Meicirculaire. Dan over de Voorjaarsbrief en het financieel meerjarenbeeld en vervolgens over de nog resterende moties. Ik kijk naar het Raadsvoorstel Begrotingswijziging eerste kwartaal. Wenst iemand daar nog een

stemverklaring over af te leggen? Dat is niet het geval. Dan open ik de stemming over begrotingswijzigingen eerste kwartaal. [Crosstalk]

07:54:03

Voorzitter: Er moesten 44 stemmen worden uitgebracht. Dat is ook gebeurd en het voorstel is met algemene stemmen aanvaard. Dan zijn we bij het voorgestelde besluit naar aanleiding van de Meicirculaire. Wenst iemand daar nog een stemverklaring over af te leggen? Dat is niet het geval. Dan gaan we over tot stemming over de besluiten over de Meicirculaire. Ik open de stemming. Ik sluit de stemming. Met algemene stemmen aanvaard. Tot slot de Voorjaarsbrief 2023 en financieel meerjarenbeeld 2024-2027. Nog een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan open ik de stemming. Ik sluit de stemming. Er zijn 44 stemmen uitgebracht en er is één stem tegen van de PVV. De voorstellen zijn aanvaard.

07:55:41

Voorzitter: Dan gaan we over tot stemming over de moties. De motie onder nummer 1: 'I want to park my bicycle'. Zijn daar nog stemverklaringen? De VVD.

07:55:54

De heer Heiner (VVD): Dank, Voorzitter. In eerste instantie waren wij van plan om voor te stemmen, maar na de uitleg van de wethouder dat we hier de parkeergelden voor gaan gebruiken, stemmen wij niet meer voor. Dus dat vinden we heel jammer ten opzichte van de indieners. Helaas.

07:56:05

Voorzitter: Dank u zeer. Anderen nog? Het CDA.

07:56:08

Mevrouw Armut (CDA): Wij kunnen ons aansluiten bij de stemverklaring van de VVD en stemmen daarom ook tegen.

07:56:13

Voorzitter: Nog meer stemverklaringen? De Stadspartij.

07:56:17

Mevrouw Sloot (Stadspartij 100% voor Groningen): Wij sluiten ons aan bij de stemverklaring van de vorige twee fracties.

07:56:22

Voorzitter: Nog meer stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan gaan we stemmen en ik open de stemming over de motie onder 1. Ik sluit de stemming. De motie is aanvaard. Dan de motie onder 2: 'En ook al is m'n geld op, dit is m'n nacht'. Nog stemverklaringen? Het CDA.

07:56:57

Mevrouw Armut (CDA): Dank, Voorzitter. We vinden het van zeer groot belang dat het Groninger uitgaansleven veiliger wordt en steunen alle investeringen hieromtrent. Niet voor niks doen wij als fractie veel voorstellen om de gemeente veiliger te maken. We vinden wel dat het een taak is voor de betrokken afdelingen bij de gemeente, denk aan het ov en de politie. Hierbij is ook van groot belang nachthoreca-ondernemers en maatschappelijke partners te betrekken. Wat ons betreft hebben we meer investeringen nodig op het gebied

van politie en handhaving. Dat is al een financiële uitdaging op zich. We stemmen daarom tegen deze motie.

07:57:24

Voorzitter: Anderen nog? Dat is niet het geval. Dan open ik de stemming over motie 2. Ik sluit de stemming. De motie is aanvaard. Dan de motie onder 3: 'Vannacht kom ik niet thuis'. Nog stemverklaringen? Dat is niet het geval. Ik open de stemming over motie 3. Ik sluit de stemming. De motie is aanvaard. De motie onder 6. Zijn er stemverklaringen? Dat is niet het geval. Ik open de stemming. Ik sluit de stemming. De motie is aanvaard. De motie onder 9. Nog een stemverklaring? Dat is niet het geval. Ik open de stemming. De motie is verworpen. De motie onder 10: 'Benchmark Onderzoek omvang ambtelijke organisatie'. Is er nog een stemverklaring? Dat is niet het geval. Ik open de stemming. De motie is verworpen. De motie onder 11: 'Compensatie middeninkomens'. Is er een stemverklaring? Dat is niet het geval. Ik open de stemming. De motie is verworpen. De motie onder 13: 'Verlicht de last 2.0'. Zijn er stemverklaringen? Dat is niet in het geval. Ik open de stemming.

08:00:05

Voorzitter: De motie is verworpen. Dan motie vijftien, over Shelter City. Een stemverklaring is niet het geval, ik open de stemming. De motie is verworpen. Motie nummer zestien, de onderwijssegregatie. Een stemverklaring? Ik open de stemming. De motie is verworpen. Motie zeventien, de baangarantie voor de energietransitie. Een stemverklaring? Nee? Dan open ik de stemming. De motie is aangenomen. Motie 21, een maatschappelijke coalitie voor de opbouw van de samenleving. Een stemverklaring? Ja, VVD.

08:01:24

mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Mijn fractie zal tegenstemmen. Volgens mij is dit een campagne-actie en zitten hier negen partijen met een afvaardiging in landelijke partijen. Zoals ik al zei, zorg dat je in je verkiezingsprogramma en commissie van je eigen partij komt. Daar hoeven wij ons als gemeente niet mee te bemoeien.

08:01:41

Voorzitter: De Stadspartij?

08:01:44

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u, voorzitter. Mijn fractie sluit zich daarbij aan. Wij zullen dus ook tegen de motie stemmen.

08:01:50

Voorzitter: Nog andere fracties, Student en Stad?

08:01:53

mevrouw Goodijk (Student en Stad): Wij sluiten ons aan bij de stemverklaring van de VVD.

08:01:56

Voorzitter: Nog meer fracties? D66.

08:02:00

de heer Lo-A-Njoe (D66): We sluiten ons daarbij aan en zullen ons hier via onze eigen partijlijn voor inzetten.

08:02:08

Voorzitter: Net als Student en Stad. Nog meer fracties met een stemverklaring? Nee? Dan open ik de stemming. De motie is aangenomen. Dan motie 22, stop de plannen en uitvoering rondom reclamebelasting. Zijn daar nog stemverklaringen voor? Dat is niet het geval, dan open ik de stemming. De motie is verworpen. We gaan naar motie 23, van parkeerplaats naar zonnevlakte. Zijn daar nog stemverklaringen voor? Dat is niet het geval, ik open de stemming. De motie is aangenomen. Dan motie 24, dat is de speld in de hooiberg. Zijn daar nog stemverklaringen voor? Nee? Dan open ik de stemming. De motie is aangenomen. Motie 28, verlaag de kosten voor bewonersvergunningen. Zijn er stemverklaringen? Nee? Dan open ik de stemming.

08:04:28

Voorzitter: De motie is verworpen. We zijn bij motie 29, voorkom wachtlijsten en bouw een blaashal. Zijn er stemverklaringen? Dat is niet het geval, dus open ik de stemming. De motie is verworpen. We zijn bij motie 30, de voorrangsregels voor Corpus den Hoorn. Zijn daar nog stemverklaringen voor? Dat is niet het geval, dus ik open de stemming. De motie is verworpen. We hebben motie 32 nog, de CO2 neutrale onderwijshuisvesting. Zijn daar nog stemverklaringen voor? Nee? Dan open ik de stemming. De motie is aanvaard.

4. Sluiting

Voorzitter: Dat brengt ons langzaam naar de afsluiting. Hij kondigde het al aan en nu gaat hij staan. Het woord is aan de Nestor.

08:06:28

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Eén, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven, acht, negen, tien. Eerst tot tien tellen, had ik mij voorgenomen. Ik kom daar zo nog even op terug. Dan denk je alles gehad hebben vanaf drie uur, blijkt dat de Nestor aan het eind van dit raadsseizoen graag nog kort stil wil staan bij ons werk als raadsleden. Terugkijken en een blik vooruit. Terugkijken vinden wij als raadsleden moeilijk, dat tonen de debatten in het kader van de gemeentebegroting telkens weer aan. Dat terwijl het juist één van onze belangrijkste taken als volksvertegenwoordigers is, controle van het beleid van het college van burgemeester en wethouders. Is er gebeurd wat we met zijn allen in de begroting en de aangenomen raadsvoorstellen als gemeentebestuur hebben besloten? De bedoeling was om de rekeningdebatten echte verantwoordingsdebatten te maken. Zo hadden we dat afgesproken, maar zijn we daar ook in geslaagd?

08:07:41

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): We hebben het geprobeerd, maar keken al snel weer vooruit. Na het debat van vandaag bijvoorbeeld, waarin onze verlanglijstjes zijn ingediend en we ons als partijen weer mooi konden profileren. Begrijpelijk, maar laten we wel goed nadenken over hoe we onze controlerende taak een betere invulling kunnen geven. Dat is uiteraard een verantwoordelijkheid van individuele raadsleden en fracties, maar ook van ons als raad als geheel. Je zou het bijna vergeten, maar het vorige voorjaarsdebat was nog in Topweer bij onze vrienden van de provincie. Zo snel zijn we gewend geraakt aan dit verbouwde stadhuis. Die revitalisatie was onder meer nodig vanuit het oogpunt van toegankelijkheid en heeft onze raad veel goeds gebracht. Het binnenklimaat van vandaag was daar een toonbeeld van.

08:08:31

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Het stadhuis werd een klein jaar geleden geopend. We zijn nog aan het uitzieken van de kinderziektes die nu eenmaal gepaard gaan met een ingreep zoals deze. Zo zagen we enkele genderneutrale wc's weer veranderen in aparte dames- en herentoiletten. Zouden onze stoelen met opzet zijn verlaagd om de raad te kleineren en eronder te houden? Gelukkig zijn de passende stoelen onderweg, daar wachten we nu op. Ook aan goede werkplekken voor de pers, onze partners voor een goed functionerende lokale democratie, wordt nog gewerkt. Het duurt alleen even. Hopelijk wordt de akoestiek in de Oude Raadzaal ook aangepast, want het is zo slecht dat vergaderen op de Grote Markt alleszins een redelijk alternatief is. Dat zou wel goed zijn voor de zichtbaarheid en toegankelijkheid van deze raad.

08:09:32

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Over geluid gesproken, ik begreep dat er uit Beijum klachten kwamen dat Rammstein zo slecht te horen was. Wethouder, kan er volgende keer nog drie decibel bij? Terugkijken naar toegankelijkheid was ook het thema in mijn bijdrage als raadsnestor bij de opening van het stadhuis, en dan vooral de toegankelijkheid van onszelf als raad. Laten we met het nieuwe stadhuis onze eigen toegankelijkheid ook revitaliseren. Daar is zeker aan gewerkt, bijvoorbeeld met het inloopmoment voor inwoners op de politieke woensdag, beneden in de Anda Kerkhovenzaal. Inwoners kunnen ook presentaties geven. Vooralsnog doen we dit onder de titel 'inwoners in gesprek met raadsleden'. Die titel dekt de lading wel, maar is wat saai. Misschien weet iemand iets beters voor dit spreekhalfuur. 'Recht voor zijn raad' of 'voor de raad ermee'? Wie een beter idee heeft...

08:10:27

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): We ontvangen lof van de vertrekkend Ombudsman in het jaarverslag 'Neem inwoners mee!'. Zij juicht het toe dat de raad structureel tijd inruimt voor het contact met inwoners. Niet dat het elke keer stormloopt, maar we hebben al mooie ontmoetingen, gesprekken en presentaties van inwoners gehad. Het inloopmoment is dus een blijvertje. In het contact met de inwoners zijn we als raad groeiende. De vorige raadsperiode hadden we de serie dorpsgesprekken in het aardbevingsgebied en de digitale coronasessies 'praat met de raad'. Met dank aan initiatiefnemer Jimmy Dijk hebben we het eerste wijkgesprek in het kader van de wijkvernieuwing gehad in een buurthuis in Selwerd, met gezamenlijk flyeren voor supermarkten. Na het reces doen we een volgende ronde, en de dorpsgesprekken in het kader van de aardbevingen gaan we ook weer oppakken. We blijven haalbare manieren ontwikkelen om als raad in gesprek te gaan met onze inwoners.

08:11:32

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Jimmy Dijk noemde ik al, en in de volgende adem noem ik Julian Bushoff. Twee fractievoorzitters en goede debaters verlieten dit raadsseizoen onze raad om zich in de Tweede Kamer voor Groningen en Nederland in te zetten. Opnieuw liet de Groninger raad zien een kraamkamer van politiek talent te zijn, een daar mogen we trots op zijn. Met de val van het kabinet zou het ook zomaar kunnen dat de twee aan Den Haag verloren kameraden aan het eind van dit jaar weer als raadslid geïnstalleerd kunnen worden, maar dat is aan de kiezer. Het wachten was op de eerste

tekenen van de beloofde eiwittransitie, daar hebben we nu immers een aparte wethouder voor. Dat is uniek in Nederland. Er was uiteindelijk de introductie van de eerste Grunneger eiwitbal, gelanceerd tijdens het succesvolle VNG congres. Plus natuurlijk de lang verwachte startnotitie eiwittransitie waar we na het reces onze tanden op gaan stukbijten. Het water loopt me al in de mond. Het debat mag ons wel bekomen.

08:12:43

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Zo ben ik aan het vooruitkijken op een dag als vandaag. Er zit het één en ander aan te komen. Het is dan goed om te zien dat het college op stoom komt, bijvoorbeeld met de ontwikkeling van suikerzijde. Met het akkoord met natuur- en milieuorganisaties over natuurcompensatie is een belangrijke mijlpaal bereikt. De water- en meervleermuis en geoorde fuut waren allemaal getuige. We zijn als raad ook warmgelopen. Het zou mooi zijn als we ons bij het naar voren kijken richten op de grote dossiers. In onze ijver om het goed te doen reageren we vaak ad hoc op alles wat we zien en tegenkomen, bijvoorbeeld in de media. We schieten vaak uit de heup en missen daardoor net zo vaak het doel.

08:13:33

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Losse flodders, daar zei ik eind december al iets over. Het gebruik van het vragenuur eindigt niet zelden in een sisser van een sessie, en de overdaad aan moties vreemd waarmee in gehaaste debatjes in blessuretijd over van alles wordt beslist. Mijn voorstel zou dan ook zijn om te proberen iets vaker tot tien te tellen voor een moment van contemplatie over - om zoals gewaardeerd oud-raadslid René Bolle te spreken - wat echt belangrijk is. Politiek op de vierkante millimeter slokt tijd en energie en leidt af van wat echt belangrijk is. Het leidt af van wat ertoe doet voor inwoners. Het is niet bevorderlijk voor het vertrouwen in de politiek. Die tijd en energie is hard nodig voor aandacht voor grote thema's, zoals de woningbouwopgave, de energietransitie, armoedeaanpak, de nieuwe Oosterpoort en onderwijshuisvesting. Laten we elkaar scherp houden om af en toe ook eens tot tien te tellen. Laten we stoppen met moties zo laat mogelijk door te sturen.

08:14:45

de heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Over tellen gesproken, op dit tijdstip zijn we wel even uitgeteld. Ik wel, tenminste. Na een intensief jaar is iedereen op stroom. Een jaar waarin we in goede sfeer indachtig ons adagium - hard op de inhoud, zacht op de relatie - hebben samengewerkt. Een jaar waarin we onder de onzekere omstandigheden van inflatie en hoge energiekosten beslissingen hebben genomen om er te zijn voor onze inwoners. Voordat ik afsluit, geef ik allereerst namens de raad nog heel veel woorden van dank aan alle medewerkers van de griffier en de bodes die ogenschijnlijk 24 uur per dag en zeven dagen per week voor ons klaarstaan. Ik wens iedereen een goede vakantie... Ik dacht dat we dat als laatst konden doen, dan kunnen we het tien minuten volhouden. Ik wens iedereen een goede vakantie toe, en daarna weer gezond terug.

08:15:45

Voorzitter: Dank u zeer. Ik wil vanaf deze plek ook graag Ido Venhuizen danken voor zijn aanwezigheid in onze raad. We wisten dat het tijdelijk was, maar we hebben ons mogen verheugen in jouw aanwezigheid. We verheugen ons ook op de terugkomst van Mirjam, die

haar gezicht vanavond gelukkig al even liet zien. Het is een beetje een dubbele boodschap. Ik moet nu eigenlijk zeggen dat ik hoop dat we je niet weerzien omdat dat een slecht teken is, maar dat bedoel ik natuurlijk helemaal niet. Fijn dat je dat je er was. Het was wederzijds.

08:16:31

Voorzitter: Ik wil uw aandacht vestigen op het feit dat wij bij de opening van het politieke seizoen op woensdag zes september een gezamenlijke lunch hebben als u daar prijs op stelt. Zes september hebben we gezamenlijke lunch. De details en de breedheid van de uitnodigingen zullen ongetwijfeld nog door onze griffier worden verzorgd. Dat brengt ons naar het laatste punt, namelijk dat er een mogelijkheid is om in de Anda Kerkhovenzaal nog een consumptie te nuttigen. Aan degenen die daaraan toe zijn en daar ook gevolg aan hebben een hele fijne vakantie gewenst. Voor degenen die door blijven werken heel veel sterkte gewenst.